

JONIŠKIO MIESTO
BENDRASIS PLANAS
STRATEGINIO PASEKMIŲ APLINKAI
VERTINIMO ATASKAITA

BENDROJO PLANAVIMO ORGANIZATORIUS

**JONIŠKIO RAJONO SAVIVALDYBĖS
ADMINISTRACIJOS DIREKTORIUS**

BENDROJO PLANO RENGĖJAS

**KAUNO SĮ „KAUNO PLANAS“
DIREKTORIUS GEDIMINAS ŠINKŪNAS**

KAUNAS, 2011

JONIŠKIO MIESTO BENDROJO PLANO RENGĖJAI:

PROJEKTO VADOVAS:

PV (A 1760) JURGA MISIŪNĖ

RENGĖJAI:

ARCH. (A 1707) MARIUS IVAŠKEVIČIUS

ARCH. (1576) LAURYNAS BYLA

ARCH. (1761) DONATAS DUOBA

NKPS NR. (0733) NIJOLĖ STEPONAITYTĖ

INŽ. (17744) ZITA NORMANTIENĖ

INŽ. EDITA ŠALNĖ

TURINYS

IVADAS	4
1. JONIŠKIO MIESTO TERITORIJOS BENDROJO PLANO APIBŪDINIMAS	5
1.1. BENDROJO PLANO TIKSLAI IR TURINYS.....	5
1.2. BENDROJO PLANO SAŠAJA SU KITAIŠ PLANAIŠ IR PROGRAMOMIS	6
2. ESAMA APLINKOS BŪKLĖ	8
2.1. PAGRINDINĖS ESAMOS BŪKLĖS ANALIZĖS IŠVADOS	8
2.2. ESAMOS BŪKLĖS POKYČIAI, NEĮGYVENDINUS MIESTO BENDROJO PLANO	25
3. GALIMAI REIKŠMINGAI PAVEIKTOS TERITORIJOS	26
4. SU MIESTO BENDRUOJU PLANU SUSIJUSIOS APLINKOS APSAUGOS PROBLEMOS	27
5. TARPTAUTINIŲ ARBA NACIONALINIŲ LYGMENIŲ NUSTATYTI APLINKOS APSAUGOS TIKSLAI, SUSIJĘ SU MIESTO BENDRUOJU PLANU	28
6. GALIMOS REIKŠMINGOS PASEKMĖS APLINKAI	32
6.1.1. <i>Poveikis orui</i>	32
6.1.2. <i>Poveikis vandens kokybei</i>	33
6.1.3. <i>Poveikis dirvožemio kokybei</i>	34
6.1.4. <i>Poveikis augalijai, gyvūnijai ir bioįvairovei</i>	35
6.1.5. <i>Poveikis kraštovaizdžiui</i>	36
6.1.6. <i>Poveikis kultūros paveldui</i>	36
6.1.7. <i>Poveikis visuomenei ir jos sveikatai</i>	37
6.2. POVEIKIS EKONOMINEI APLINKAI.....	38
7. PRIEMONĖS REIKŠMINGOMS NEIGIAMOMS PASEKMĖMS KOMPENSUOTI	38
8. JONIŠKIO MIESTO BENDROJO PLANO KONCEPCINIŲ PASIŪLYMŲ IR ALTERNATYVŲ APRAŠYMAS	39
8.1. URBANISTINĖ APLINKA	40
8.2. SUSISIEKIMAS.....	41
8.3. INŽINERINĖ INFRASTRUKTŪRA.....	43
8.4. APLINKOS KOKYBĖ, SAUGOMOS TERITORIJOS IR ŽELDYNAI	45
8.5. KULTŪROS PAVELDAS.....	47
8.6. REKREACIJA IR TURIZMAS	49
8.7. SOCIALINĖ APLINKA.....	50
8.8. EKONOMINĖ APLINKA	54
9. VERTINIMAS IR JO SUNKUMAI	55
10. STEBĖSENOS PRIEMONĖS	56
11. SANTRAUKA	57

Grafinė dalis:

1. Konceptija – Nuosaikiosios plėtros 2 variantas. Funkciniai prioritetai M 1:10 000
2. Esamoji Būklė Brėžinys - Žemės Naudojimas M1:10000

Ivadas

Joniškio rajono savivaldybės taryba 2009-06-18 priėmė sprendimą Nr. TS-144 „Dėl Joniškio miesto teritorijos bendrojo plano rengimo“. Pagal šį sprendimą Joniškio miesto bendrojo plano organizatorius yra Joniškio rajono savivaldybės administracijos direktorius.

Joniškio miesto bendrojo plano darbų programa, patvirtinta 2010-04-22 Joniškio rajono savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymu Nr. A-314.

Bendrojo plano rengėju viešo konkurso būdu tapo Kauno SĮ „Kauno planas“. Joniškio miesto teritorijos bendrasis planas rengiamas vadovaujantis 2010-11-16 paslaugų pirkimo sutartimi Nr. (7.64)A13-52, LR Teritorijų planavimo įstatymu (Žin., 2004, Nr. 21-617; 2010, Nr. 65-3195), Miestų ir miestelių bendrųjų planų rengimo taisyklėmis (Žin., 2004, Nr. 83-3029; 2011, Nr. 37-1773), taip pat laikantis išduotų planavimo sąlygų bei kitų LR teritorijų planavimą reglamentuojančių teisinių dokumentų reikalavimų ir anksčiau patvirtintų teritorijų planavimo dokumentų reikalavimų.

Planuojamos teritorijos plotas užima apie 1331 ha teritoriją, o esamos Joniškio miesto administracinės ribos apima 897 ha plotą.

Bendrojo plano strateginis pasekmių aplinkai vertinimas (toliau – SPAV) atliekamas pagal *Planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašą* (Žin., 2004, Nr. 130-4650; 2011, Nr. 50-2431).

SPAV tikslai yra patobulinti strateginius sprendinius, užtikrinti konsultavimąsi su valstybės ir savivaldybės institucijomis bei visuomene, nustatyti geriausias alternatyvas, minimizuoti neigiamą ir optimizuoti teigiamą poveikį aplinkai, kompensuoti vertingų aplinkos komponentų ir savybių praradimą, nustatyti neviršytinus aplinkosauginius limitus, kuriuos pažeidus, galimas negrįžtamas neigiamas poveikis. SPAV rengiamas pagal *Planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašą*.

1. Joniškio miesto teritorijos bendrojo plano apibūdinimas

1.1. Bendrojo plano tikslai ir turinys

Joniškio teritorijos bendrojo plano uždaviniai, nustatyti ir patvirtinti Joniškio rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2010 m. balandžio 22 d. įsakymu Nr. A–314, yra tokie:

- Suformuoti Joniškio miesto teritorijos plėtros koncepciją, nustatyti teritorijos tvarkymo, naudojimo ir apsaugos prioritetus, teritorijos funkcinės zonas;
- Tobulinti istoriškai susiklosčiusią miesto urbanistinę struktūrą ir formuoti architektūrinę erdvinę ir estetinę kompoziciją;
- Išryškinti ir panaudoti miesto privalumus, parodyti ekonominės ir socialinės plėtros galimybes;
- Numatyti planuojamos teritorijos ekonominės, socialinės raidos ir investicijų kryptis, turizmo, verslo, rekreacijos, kitos veiklos ir būsto statybos galimą plėtojimąsi;
- Pasiūlyti miesto konkurencingumo ir patrauklumo didinimo priemones, įvertinant erdvių sistemų su kitais miestais plėtros galimybes;
- Numatyti miesto gyvenimo ir aplinkos kokybę gerinančias priemones (transporto triukšmui, vibracijai, oro, dirvožemio paviršinio, požeminio vandens užterštumui mažinti). Spręsti atliekų tvarkymo klausimus. Formuoti bendro naudojimo želdynų ir apsauginių želdynų sistemą;
- Plėtoti inžinerinę, susisiekimo ir kitą visuomenės poreikiams tenkinti reikalingą infrastruktūrą;
- Nustatyti teritorijas, kurioms privaloma rengti ar keisti detaliuosius planus, nustatyti šių teritorijų naudojimo, tvarkymo, apsaugos prioritetus ir veiklos jose apribojimus;
- Numatyti priemones, užtikrinančias gamtos išteklių racionalų naudojimą, kraštovaizdžio tvarkymą, ekologinę pusiausvyrą, gamtinio karkaso formavimą, gamtos ir kultūros paveldo objektų saugojimą;
- Rezervuoti teritorijas komunikacijų koridorių ir kitų visuomenės poreikiams reikalingų objektų statybai;
- Nustatyti planuojamos teritorijos užstatymo aukščio ir intensyvumo parametrus, numatyti aukštybinių pastatų išdėstymo teritorijas ir aukščių reglamentus;
- Pagal bendrus vyraujančius požymius išdėstyti planuojamos teritorijos dalis, nurodant pagrindinę tikslinę žemės naudojimo paskirtį, naudojimo būdą ir/ar pobūdį (pobūdis pažymimas tais atvejais, kai jo turinys daro įtaką nustatomo teritorijos tvarkymo reglamento reikalavimams). Tuo atveju, kaip nustatomi keli teritorijos ar žemės sklypo naudojimo būdai, juos būtina nurodyti;
- Nustatyti prioritetus, terminus ir būdus Joniškio miesto teritorijos specialiesiems ar detaliesiems planams rengti, inžinerinei infrastruktūrai plėtoti;
- Nustatyti miesto įtakos zonas;
- Patikslinti Joniškio miesto administracines ribas.

Joniškio miesto teritorijos bendrasis planas skiriamas:

Savivaldybei — priskirtosioms funkcijoms vykdyti, savivaldybės socialinei, susisiekimo, inžinerinei infrastruktūrai, gyvenamajai plėtrai ir įvairios ūkinės veiklos teritorijoms planuoti, saugomų teritorijų naudojimui bei priežiūrai apibrėžti.

Investuotojams — planas nurodys miesto teritorijų tinkamumą ir patrauklumą įvairioms veiklos rūšims (verslui, prekybai ir paslaugoms).

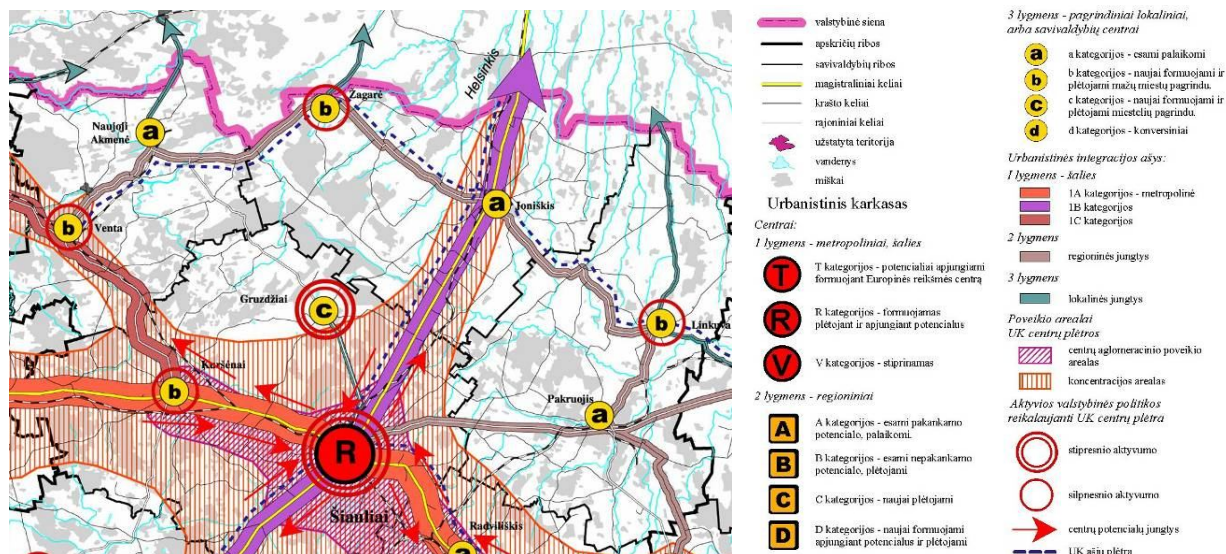
Bendruomenei — planas padės suvokti miesto plėtros perspektyvą, daryti įtaką plėtrai, dalyvauti planavimo procese. Tai leis gyventojams pagerinti jų gyvenimo, darbo ir poilsio sąlygas.

Planuotojams — leis kryptingai rengti žemesnio lygmens ir specialiuosius planavimo dokumentus, išvengti jų tarpusavio prieštaravimų.

Joniškio miesto bendrojo plano turinys bendrojo plano rengimo etape apima tokias sritis kaip: planuojamos teritorijos gamtinės aplinkos ir kraštovaizdžio įvertinimas (aplinkos kokybė, kraštovaizdis, gamtos ir kultūros paveldas, saugomos teritorijos), socialinės būklės įvertinimas (demografiniai rodikliai, visuomeninis aptarnavimas, būstas), ekonominės būklės įvertinimas (prekyba ir paslaugos, turizmas ir poilsis, pramonės išvystymas, užimtumas ir nedarbas, investicijos). Taip pat nustatomos ekonominės, socialinės bei gamtinės aplinkos kokybės potencialas ir raidos tendencijos. Šis miesto bendrojo plano turinys nustatytas remiantis *Miestų ir miestelių bendrųjų planų rengimo taisyklėmis* (Žin., 2004, Nr. 83-3029; 2011, Nr. 37-1773) bei bendrojo plano darbų rengimo programa, patvirtinta Joniškio rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2010-04-22 įsakymu Nr. A-314. Pagal šią darbų programą bendrąjį planą turi sudaryti aiškinamasis raštas, kuriame aprašomi rengimo etapai, esamos būklės analizės duomenys, planavimo tikslai, teritorijos plėtojimo prognozės, teritorijų naudojimo reglamentai ir kt. sprendiniai. Taip pat į bendrojo plano sudėtį įeina procedūriniai dokumentai: Tarybos sprendimas, planavimo sąlygos, darbų programa, SPAV ataskaita, sprendinių poveikio vertinimo ataskaita, bendrojo plano svarstymo su visuomene procedūrų dokumentai, derinančių institucijų pastabos, komentarai, derinimo ir tvirtinimo dokumentai, valstybinės teritorijų planavimo priežiūros institucijos patikrinimo aktas. Bendrojo plano grafinę dalį sudarys esamos būklės žemės naudojimo brėžinys esamos būklės analizės studijoje, urbanistinės struktūros ir architektūrinės erdvinės kompozicijos vystymo bei teritorijos naudojimo funkcinių prioritetų brėžiniai koncepcijos rengimo studijoje, reglamentų, inžinerinės infrastruktūros vystymo, susisiekimo komunikacijų, kraštovaizdžio tvarkymo brėžiniai sprendinių konkretizavimo studijoje.

1.2. Bendrojo plano sąsaja su kitais planais ir programomis

Pagal Lietuvos Respublikos bendrąjį planą Joniškis yra laikomas „a“ kategorijos pagrindiniu lokaliu (savivaldybės) centru. Tokio pat lygio centrais laikomi ir tokie gretimų savivaldybių miestai kaip Naujoji Akmenė (11093 gyv., 2010 metų duomenys, kiti taip pat), Radviliškis (19189 gyv.) ir Pakruojis (5630 gyv.). Pirmo lygio metropoliniu centru laikomi Šiauliai (125461 gyv.). Joniškis įsikūręs šiaurės ir vidurio Lietuvos teritorijoje, Šiaulių apskrities šiaurinėje dalyje, kuri apima dideles lyguminių pobūdžio teritorijas šalies šiaurėje, viduryje bei pietvakariuose iš esmės sutampa su derlingąja Vidurio žemuma ir vakarinėmis Baltijos aukštumų plynaukštėmis. Šiaurinėje dalyje Joniškio rajonas ribojasi su Latvijos siena, vakaruose su Akmenės rajonu, pietuose - Šiaulių rajonu, bei Pakruojo rajonu – rytuose. Šiaurinė rajono dalis išsidėsčiusi Žiemgalos žemumos pietiniame pakraštyje.

1 pav. Lietuvos Respublikos bendrojo plano urbanistinio karkaso brėžinio ištrauka
©<http://gis.am.lt/bp/>

Joniškis pagal LR bendrąjį planą yra dviejų svarbių urbanistinės integracijos ašių, kurios užtikrina miesto išorinius ryšius, sankryžoje. Pirmą 1B kategorijos ašį atitinka esama magistralinė kelių A12 ir jungia Joniškį su Šiauliais bei Latvijos sostine Ryga. O kita yra 1C kategorijos ašis, jungianti su Žagare ir Linkuva. 1B kategorijos urbanistinė ašis eina geležinkelio Vilnius – Šiauliai – Klaipėda atkarpa. Per Joniškio miestą eina magistralinio geležinkelio linija Šiauliai – Ryga.

Šiaulių miestas yra didžiausią įtaką Joniškio miestui turintis stambus urbanistinis centras. Su kitais kaimyniniais miestais ir kaimais Joniškį jungia:

- Magistralinis kelias A12 į Šiaulius (40 km, 44 min. privačiu automobiliu);
- Magistralinis kelias E77 į Rygą (91 km, 80 min. privačiu automobiliu);
- Krašto kelias Nr. 153 į Žagarę (27 km, 28 min. privačiu automobiliu) ir toliau į Naująją Akmenę (29 km, 30 min. privačiu automobiliu);
- Krašto kelias Nr. 209 į Kriukus (17 km, 21 min. privačiu automobiliu) ir toliau į Pasvalį (51 km, 50 min. privačiu automobiliu);
- Krašto kelias Nr. 152 į Linkuvą (32,5 km, 34 min. privačiu automobiliu);
- Rajoninis kelias Nr. 1603 Joniškis—Linkaičiai—Gruzdžiai (31,5 km);
- Rajoninis kelias Nr. 1607 Joniškis—Vaineikiai—Šarkiai (15,2 km);
- Rajoninis kelias Nr. 1616 Joniškis—Skilvoniai—Drąsutaičiai (13,6 km);

Joniškio ryšys su sostine Vilniumi nėra labai patogus, tenka važiuoti per Pakruojį (apie 231 km ir trunka apie 3 val. 20 min) arba per Šiaulius (apie 252 km ir trunka apie 3 val. 48 min).

Joniškio miesto bendrasis planas taip pat siejasi ir su kitomis galiojančiomis strategijomis bei programomis, tokiomis kaip:

- Joniškio rajono savivaldybės 2008-2013 metų strateginės plėtros planas (patv. 2007-12-20 Joniškio rajono savivaldybės Tarybos sprendimu Nr. T – 248).
- Ilgalaikė (iki 2025 metų) Lietuvos transporto sistemos plėtros strategija (Žin., 2005, Nr.79-2860).
- Lietuvos būsto strategija (Žin., 2004, Nr. 13-387).
- Lietuvos Respublikos kraštovaizdžio politikos kryptių aprašas (Žin., 2004, Nr. 174-6443).

- Lietuvos ūkio (ekonomikos) plėtros iki 2015 metų ilgalaikė strategija (Žin., 2002, Nr.60-2424).
- Nacionalinė gyventojų senėjimo pasekmių įveikimo strategija (Žin., 2004, Nr.95-3501).
- Nacionalinės darnaus vystymosi strategija (Žin., 2003, Nr. 89-4029; 2009, Nr. 121-5215; 2011, Nr. 41-1949).
- Nacionalinės integralios paveldosaugos strategijos metmenys (Žin., 2004, Nr. 175-6516).
- Valstybės ilgalaikės raidos strategija (Žin., 2002, Nr.113-5029).
- Valstybinė aplinkos apsaugos strategija (Žin., 1996, Nr.103-2347).
- Valstybinė švietimo strategija 2003-2012 (Žin., 2003, Nr.71-3216).
- Valstybinis strateginis atliekų tvarkymo planas (Žin., 2002, Nr. 40-1499; 2010, Nr.146-7486).
- Želdynų apsaugos, tvarkymo ir atkūrimo strategija (Žin., 2003, Nr.1-9).

2. Esama aplinkos būklė

2.1. Pagrindinės esamos būklės analizės išvados

SAUGOMOS GAMTINĖS TERITORIJOS. Saugomų teritorijų planuojamoje Joniškio miesto teritorijoje nėra, o gamtinis karkasas užima visiškai nedidelę miesto dalį, tačiau jis vaidina labai svarbų vaidmenį ekologinės pusiausvyros bei biologinės įvairovės užtikrinimui.

Joniškį juosiančių upių – Audruvės ir Sidabros – slėniai yra svarbūs gamtinio karkaso elementai – regioniniai migracijos koridoriai, kuriems būtina grąžinti ir gausinti kraštovaizdžio natūralumą atkuriančius elementus.

LR Saugomų teritorijų įstatyme (Žin., 1993, Nr. 63-1188) nurodyta, kad gamtinis karkasas ir į jį sudėtį įeinantys ekologiniai tinklai nustatomi tvirtinant bendrojo arba specialiojo teritorijų planavimo dokumentus. Patvirtintomis gamtinio karkaso bei ekologinių tinklų ribomis ir teisės aktų nustatytais veiklos apribojimais privaloma vadovautis rengiant miškotvarkos ir žemėtvarkos projektus, kitus specialiuosius ir detaliuosius planus. Taip pat šis įstatymas nustato, kad gamtinio karkaso rekreacinės, miškų ūkio ir agrarinės paskirties teritorijose draudžiama statyti pramonės įmones, kurioms reikalingi taršos integruotos prevencijos ir kontrolės leidimai, ir gyvenamuosius kvartalus. Leidžiama tokia veikla, kuri užtikrina kraštovaizdžio ekologinę pusiausvyrą ir ekosistemų stabilumą, atkuria pažeistas ekosistemas, yra vykdoma pagal teritorijų planavimo dokumentus. Saugomų teritorijų įstatyme pateiktus gamtinio karkaso teritorijų išskyrimo ir tvarkymo principus detaliau išaiškina 2007 m. patvirtinti Gamtinio karkaso nuostatai (Žin., 2007, Nr. 22-858). Pagal šiuos nuostatus gyvenamasis kvartalas gamtinio karkaso teritorijoje — 5 ar daugiau gyvenamųjų namų ar ūkininkų sodybų, atstumas tarp kurių ne didesnis kaip 150 m.

Ūkinė veikla gamtinio karkaso teritorijose gali būti vykdoma tik įvertinus šios veiklos poveikį gamtiniam kraštovaizdžiui ir biologinei įvairovei teisės aktų nustatyta tvarka, numačius ir įgyvendinus įvairiapuses priemones antropogeniniam poveikiui kompensuoti, gamtiniam kraštovaizdžiui ir biologinei įvairovei išsaugoti ar atkurti.

Joniškio mieste želdynai užima 57,7 ha, 4,3% miesto teritorijos. Miesto želdynai savo dydžiu, įrengimo ir priežiūros lygiu pilnai neatlieka savo tikrųjų funkcijų. Geriausiai pritaikyti Joniškio miesto parkas ir Joniškio miesto poilsio zonos „Sidabra“ parkas, tačiau ir juos reikia atnaujinti, siekiant labiau pritaikyti gyventojų ir miesto svečių poreikiams. Labai gražiai tvarkomas parkas prie Joniškio žemės ūkio mokyklos.

APLINKOS KOKYBĖ. Oro kokybės stebėseną (monitoringą) Joniškio mieste nėra atliekama, tačiau yra vykdoma visų įmonių turinčių stacionarius taršos šaltinius stebėseną.

Joniškio rajone stebimos teigiamos tendencijos: teršalų emisijos į orą iš stacionarių taršos sumažėjo beveik tris kartus. Pasikeitė ir teršalų sudėtis: vis didesnę dalį (2009 m. apie 30 %) iš stacionarių taršos šaltinių išmetamų teršalų sudaro kietosios medžiagos, atitinkamai sumažėjant dujinių ir skystųjų medžiagų daliai teršalų sraute.

Teigiamus oro taršos pokyčius Joniškio mieste ir rajone (sieros dioksido sumažėjimas) įtakojo deginamo kuro pakeitimas, kuomet vietoje mazuto ir kitų naftos produktų kurui pradėtos naudoti gamtinės dujos. Tačiau NO_x ir CO išmetimai sumažėjo ne taip ženkliai, o pastaruosius penkis metus išmetami jų kiekiai stabilizavosi. Pagrindinė to priežastis pramonės įmonių (grūdų sandėliavimas, valymas ir kt.) veikla. Be to, šios įmonės sukonzentruotos vienoje miesto vietoje ir yra viena kitos įtakos zonoje, todėl jų išmetami teršalai aplinkos ore pasižymi suminiu poveikiu.

Joniškio nuotekų valymo įrenginiai neseniai renovuoti, įdiegiant biologinį valymą. Nuotekų išvalymo efektyvumas pagal BDS7 ir SM siekia 98 %. Sidabros upė yra labai užteršta biogeninėmis medžiagomis, kuomet tarša bendruoju fosforu viršija DLK daugiau kaip 10-20 kartų, o azoto junginiais net iki keliasdešimt kartų. Joniškio tvenkinio maudyklos vanduo 2005 – 2010 m. atitiko cheminius ir mikrobiologinius reikalavimus, tik vienintelis rodiklis – deguonies sotis – kai kurių metų atskirais mėnesiais neatitikdavo kokybės reikalavimų.

Dirvožemio užterštumas dėl žemės ūkio veiklos dažniausiai neviršija leistinų koncentracijų, tačiau galimi pavieniai didesnio užterštumo trašomis, pesticidais ir kitomis cheminėmis medžiagomis atvejai.

KULTŪROS PAVELDAS. Joniškio kultūros vertybės koncentruojasi istoriniame miesto centre. Mieste dominuoja architektūrinis ir urbanistinis paveldas. Taip pat, Joniškio miesto istorinis centras yra vertingas archeologiniu požiūriu: saugoma senojo miesto vieta. Miesto centro gatvėse yra išlikę daug autentiškų senų pastatų.

Senojo miesto vieta (*unikalus objekto kodas 30329*) į Nekilnojamųjų kultūros vertybių registrą įtraukta 2000-04-18, o jau 2005-04-29 pripažinta valstybės saugoma. Teritorijos plotas 87600 kv.m.

Joniškis (*unikalus objekto kodas 17084*), Joniškio miesto centrinė dalis. 1969 m. objektas buvo įrašytas dar į Lietuvos TSR kultūros paminklų sąrašą, kaip vietinės reikšmės urbanistikos paminklas. Tada, remiantis A.Miškinio tyrimais, nustatytos vertingos teritorijos ribos, saugotini plano ir tūrinės erdvinės struktūros elementai: gatvių tinklas, aikštės planas ir tūrinė erdvinė kompozicija, kapitalinio užstatymo fragmentai. Objekto atsiradimas datuojamas 1289 m. Struktūros susiformavimo laikotarpis – XVII a. pr.; XVII a. I p.-XX a. pr.

Miesto istoriniame centre ir daugumos link aikštės einančių gatvių perspektyvose dominuoja bažnyčios pastatas, tai vienas Joniškio savitumų. Bažnyčios bokštas matomas gana toli už miesto ribų.

Švč. Marijos Ėmimo į dangų bažnyčia (*unikalus objekto kodas 2482*), Bažnyčios g. 2, Joniškis. Objektas įregistruotas į LR Nekilnojamųjų kultūros vertybių registrą 1997-12-31, 2005-04-29 pripažintas valstybės saugomu. Bažnyčia – istorinės architektūros, kryžminio plano pastatas, vienabokštė su penkiasiene apside. Bokšto aukštis – 65 m., jis baigiasi 6 m aukščio kryžiumi. Vidus trijų navų, bokštas yra vidurinės navos pradžioje. Stogas turi barokinių elementų, fasadinis portalas klasicistinis. Bažnyčios sienos sustiprintos kontraforsais. Baroko elementų yra langų ir kitų langų nišose. Bažnyčios planą sudaro trys nevienodo pločio navos, presbiterija su penkiakampe apside.

Vertingas bažnyčios interjeras – didysis altorius, penki šoniniai altoriai, šešiolika ažuolinių durų ir t.t. Bažnyčios vargonai statyti 1859 m. Latvijos meistro K. Hermano. 1905 m.

instrumentą iš dalies perdarė meistras Kerstingas. Yra daug dailės vertybių, jų tarpe paveikslas „Angelas sargas“ nutapytas A.Varno, kiti paveikslai išlikę iš XVIII-XIX a.

Sinagogų kompleksas (*unikalus objekto kodas 1354*), Miesto aikštė, Joniškis. Įrašytas į LR Nekilnojamųjų kultūros vertybių registrą 1997-12-31, o 2005-04-29 pripažintas valstybės saugomu. Kompleksą sudaro dviejų sinagogų – baltosios ir raudonosios pastatai. Tai vienas unikaliausių žydų kultūros paveldo objektų Lietuvoje. Kompleksas vertingas architektūriniu, urbanistiniu, istoriniu požiūriu. Pastatai gana ilgą laiką buvo blogos būklės, jau pradėjo griūti. Pastaruoju metu, gaunant paramą iš Europos ekonominės erdvės ir Norvegijos finansinių mechanizmų lėšų bei Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos skiriamų lėšų, sinagogos restauruojamos, kompleksą numatoma panaudoti kultūrinėms reikmėms.

Baltoji sinagoga (*unikalus objekto kodas 23679*), Miesto a. 4A, Joniškis. Tai viena seniausių išlikusių sinagogų Lietuvoje, statyta 1817 m.(A.Miškinis) ar 1823 m.(A.Rupeikienė). Tai vasarinė sinagoga. Statyta vėlyvuojū klasicizmo periodu ir vadinta „šule“. Sinagogos eksterjere persipynė klasicizmo ir romantizmo stilių bruožai. Pirminiai buvo fasadai pakeisti, vietoje arkinių langų padaryti stačiakampiai, interjeras sunaikintas. Istorinėse nuotraukose matoma, kad baltoji sinagoga buvo ypač puošni, architektūra artima pasaulietiniams pastatams. Pasakojama, kad vidus buvęs gausiai dekoruotas. Dabar pastatas restauruojamas, atstatomi frontonai ir kiti elementai.

Raudonoji sinagoga (*unikalus objekto kodas 23680*), Miesto a. 4B, Joniškis. Statyta 1865 m., istorizmo laikotarpiu. Ji stačiakampio plano su nedidele aron kodešo iškyša rytų pusėje. Pastatas plytų stiliaus su neogotikos elementais. Jo fasadų kompozicija būdinga istorizmo laikotarpio žydų maldos namams, langai aukšti, smailėjančių, laužytos formos arkų, su iškiliais apvadais. Viduje buvusi puošyba. Pastatas šiuo metu restauruojamas.

Joniškio „Aušros“ gimnazijos pastatas (*unikalus objekto kodas 32497*), S. Goesio g. 2, Joniškis. Įrašytas į LR Nekilnojamųjų kultūros vertybių registrą 2008-12-10. Objektui pripažintas vietinis reikšmingumo lygis. Teritorijos plotas – 38540 kv. m. Tai stambus „L“ raidės plano 3 a. pastatas, būdingos XX a. 4 dešimtmečio provincijos miestų didesnių mokyklų pastatams architektūros, kuriai būdingos dar likusios art deko stilistikos ir išgalinčio konstruktyvizmo tendencijomis. Mokykla statyta 1932 m., Stanislovo Goesio 1910 m. padovanotame 2,2 ha sklype. Pradžioje tai buvo keturklasė progimnazija, kuri peraugo į gimnaziją. Po karo perorganizuota į vidurinę mokyklą. Gimnazijos statusas mokyklai gražintas 1999 m. Pastatas pasižymi ne tik architektūra, bet susijęs ir su žymiomis asmenybėmis: čia mokėsi literatūros kritikas Kazys Ambrasas, rašytojas Jonas Avyžius, rašytojas Kostas Korsakas, dailininkas Juozas Galkus, aktorė Galina Dauguvietytė, aktorius Juozas Kisielius, kompozitorius Algimantas Raudonikis ir kt.

Vandentiekio bokštas (*unikalus objekto kodas 30733*), Stoties g. Joniškio geležinkelio stoties teritorijoje. Objektas įrašytas į LR Nekilnojamųjų kultūros vertybių registrą 2005-07-11. Pripažintos techninė, architektūrinė, kraštovaizdinė vertės. Teritorijos plotas – 200 kv. m., apsaugos zonos vizualinio apsaugos pozonio plotas – 35000 kv. m. Tai apskrito plano, raudonų plytų-betono konstrukcijų pastatas, 12,7 m aukštyje nuo bėgių įrengtas 70 kub. m talpos rezervuaras. Bokštas pastatytas 1936 m.

Į LR Nekilnojamųjų kultūros vertybių registrą įrašyti kai kurie Joniškio istorinės dalies XX a. pradžios originalios architektūros pastatai, kurie yra svarbūs istorinio centro architektūrinio vaizdo formavimui. Tai **pastatas Upytės g. 3** (*unikalus objekto kodas 2246*), **Žagarės g. 2** (*unikalus objekto kodas 2484*), **Žagarės g. 8** (*unikalus objekto kodas 2247*), **Livonijos g. 16** (*unikalus objekto kodas 16021*), **1/Upytės g.**, **Vilniaus g. 21** (*unikalus objekto kodas 2483*). Tai istorizmo architektūros „plytų stiliaus“ pastatai plytų fasadais, su originaliomis plytų puošybos detalėmis.

Į LR Nekilnojamųjų kultūros vertybių registrą įrašyti keletas tarpukario laikotarpio konstruktyvizmo architektūros pastatai: **Vilniaus g. 1** (unikalus objekto kodas 2485), **medinis namas Vilniaus g. 21** (unikalus objekto kodas 2609).

Joniškio istoriniame centre dar yra gana daug XX a. pradžios originalios architektūros mūrinių ir medinių pastatų, kurie formuoja centro architektūrinį vaizdą, istorines perspektyvas, be jų senoji miesto dalis prarastų savitumą. Kol kas šie pastatai neįrašyti į LR Nekilnojamųjų kultūros vertybių registrą. Minėti pastatai išsidėstę Žagarės, Upytės, Šiaulių Senojoje, Vilniaus, Livonijos gatvėse. Yra senų namų, susijusių su žymiomis asmenybėmis: dailininkais Adomu Varnu, Marce Katiliūte.

Partizanų kapai (unikalus objekto kodas 22570), kapinės, Joniškis. Objektas įrašytas į LR Nekilnojamųjų kultūros vertybių registrą 1996-12-23. 2005 m. pripažintas valstybės saugomu. Teritorijos plotas 45,5 kv.m. Stovi 3 antkapiniai statiniai. Palaidoti 22 Lietuvos partizanai, žuvę mūšiuose: 1946-12-08 Mantoriškių miške, 1949-10-31 Gudaičių k., 1950-02-27 Kupeliškių k. Ir 1950-12-26 Vitartų k. Kapų atsiradimo data 1991 – 1993 m.

Kapinės (unikalus objekto kodas 10850) Žagarės g., Joniškis. Objektas įrašytas dar į Lietuvos TSR Kultūros paminklų sąrašą. Palaidoti Sovietų armijos kariai, žuvę Antrojo pasaulinio karo metu. Palaidojimo vieta buvusi Joniškio aikštėje, vėliau palaikai perkelti į Žagarės g., greta Evangelikų liuteronų kapinių.

Kapinės (unikalus objekto kodas 4711), Švč. M. Marijos Ėmimo į dangų bažnyčios šventorius. Objektas įrašytas į Lietuvos LR Nekilnojamųjų kultūros vertybių registrą 1993-01-06. Šventoriuje palaidoti XIX-XX a. Joniškio bažnyčios kunigai.

Signataro Gintaro Ramono kapas (unikalus objekto kodas 31808), kapinės Vilniaus g. Objektas įrašytas į LR Nekilnojamųjų kultūros vertybių registrą 2008-04-01. Nustatytas nacionalinis objekto reikšmingumo lygmuo. Teritorijos plotas 9,68 ha. Palaidotas 1990-1992 m. LR Aukščiausiosios Tarybos-Atkuriamojo Seimo deputatas Gintaras Ramonas.

Joniškio miesto aikštėje yra 1928 m. statytas (autorius archit. V. Dubeneckis), Lietuvos Nepriklausomybės dešimtmečio paminklas. Nugriautas 1969 m., 1989 m. atstatytas / neregistrinis objektas/.

Aikštė (unikalus objekto kodas 10496), Joniškio m. Objektas įrašytas dar į Lietuvos TSR Kultūros paminklų sąrašą. 1905-07-17 aikštėje įvyko demonstrantų susirėmimas su caro kariuomene. 2008-03-05 objektui nuimta teisinė apsauga.

REKREACINIS POTENCIALAS IR TURIZMO INFRASTRUKTŪRA. Turistus į Joniškio miestą pritraukia kultūrinio istorinio paveldo objektai: Joniškio kraštas priklauso istorinei sričiai dabartinės Lietuvos ir Latvijos dalyse - Žiemgalai. Šiuo metu Joniškio krašte apie 240 kultūros paveldo objektų - architektūros, urbanistikos, sakralinių, gamtos ir kitų, kuriais galima pasigrožėti keliaujant po šiaurės lygumų kraštą.

Tiek Joniškio miestas, tiek Joniškio rajonas pasižymi organizuojamų švenčių ir kitų kultūros renginių skaičiumi, jų dažnumu ir šiuose renginiuose dalyvaujančių gyventojų gausa. Joniškio miesto parke, šalia Kultūros rūmų, bei Žemaičių gatvėje yra organizuojama gana daug renginių, aktyviai vyksta prekyba švenčių metu.

Joniškyje veikia trys muziejai, tai: vienintelis Lietuvoje krepšinio muziejus, įkurtas 2009 m. gegužės 30 d., Joniškio istorijos ir kultūros muziejus įkurtas 1989 m. ir Romualdo Franckaičio stalo teniso muziejus, įkurtas „Šiaurės vartai“ viešbutyje Joniškio centre.

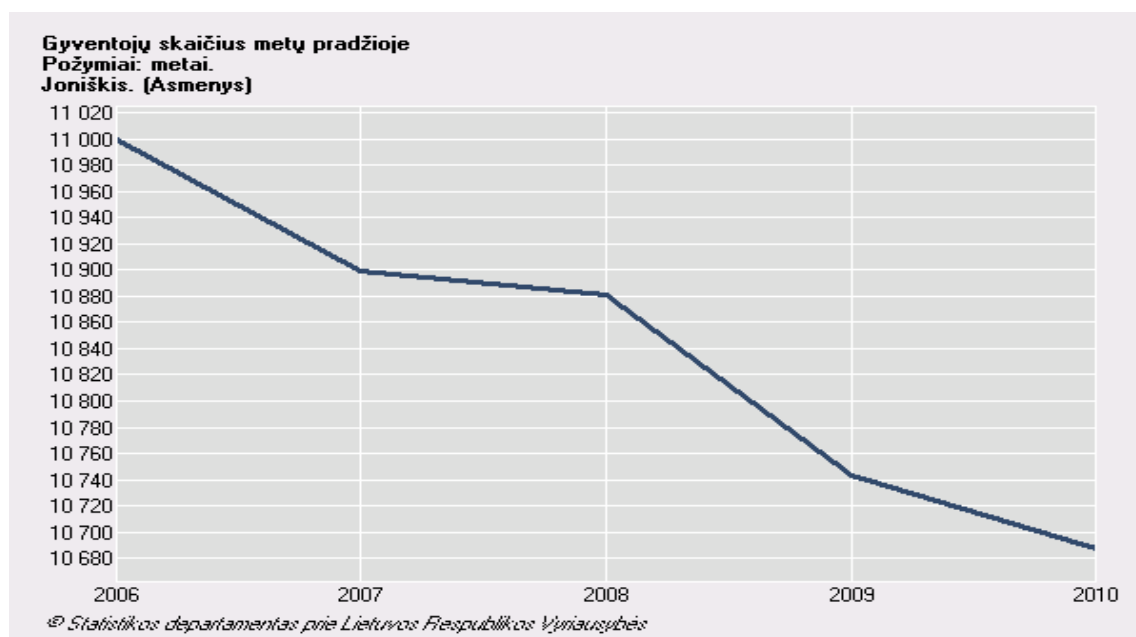
Nuo 2008 m. Joniškio mieste teikiamos turizmo informacijos paslaugos Joniškio turizmo ir verslo informacijos centre. Veikia turizmo informacijos svetainė www.jvic.lt. Yra siūlomi maršrutai po rajoną, rengiami projektai turizmui skatinti. Turizmo sezono metu centrą aplanko vis daugiau turistų. Daugiausiai iš Latvijos, Prancūzijos, Anglijos.

SOCIALINĖ APLINKA. Šalyje demografinę ir socialinę situaciją atspindi šie rodikliai: gyventojų skaičius, jų pasiskirstymas kaimo ir miesto vietovėse, jų amžius, lytis, vidutinė

tikėtina gyvenimo trukmė, gimstamumas, mirtingumas, santuokų, ištuokų skaičius, nedarbo lygis, socialinės rizikos šeimų skaičius, nusikalstamų veikų skaičius.

Nors Joniškio rajonas yra pasienio rajonas, bet pagal gyventojų sudėtį jis yra homogeniškas – 97,2 % gyventojų yra lietuviai. Tankumas rajone 27,3 gyventojai 1 km, lyginant su kitais Šiaulių apskrities rajonais yra vidutinio dydžio. Gyventojų skaičius nuolat mažėja, dinamika gana tolygi. Konstatuota, kad Joniškio miestą (ir rajoną) palieka studijuoti išvykstantis jaunimas ir aktyvūs aukštos kvalifikacijos specialistai, ieškantys geresnio uždarbio. Joniškyje bedarbystė augo, didėjo ilgalaikių bedarbių skaičius, gausu nemotyvuotų bedarbių ir nekvalifikuotų darbininkų, tačiau nusikalstamumo lygis nėra aukštas. Tai lemia, kad rajone yra sąlyginai mažesnis urbanizacijos laipsnis, todėl sunkiau susidaro tinkamos prielaidos nusikalstamumui plisti, tačiau kelia nerimą nepilnamečių padaromi nusikaltimai.

2010 m. duomenimis Joniškio mieste gyveno 10 688 gyventojai arba 36,45% visų Joniškio rajono gyventojų (29 310). 2001 m. vykusio paskutiniojo Visuotinio Lietuvos gyventojų surašymo duomenimis Joniškyje gyveno 11 329 asmenys. Bendras gyventojų skaičiaus sumažėjimas per dešimtmetį sudaro 5,68 %. Pastarųjų penkerių metų bėgyje arba ataskaitinio laikotarpio metu, kaip matoma iš žemiau pateikto grafiko, gyventojų skaičius Joniškio mieste nuolatos (nors ir nežymiai) mažėjo. Remiantis oficialia Statistikos departamento prie LRV statistika, sumažėjimas sudaro 2,83 % - nuo 10 999 gyventojų (2006 m.) 10 688 (2010 m.). (žr. 2 pav.) Skaičiai rodo, kad miesto gyventojų skaičiaus mažėjimas 2006-10 m. buvo lėtesnis už 2001-05 m. laikotarpį. Palyginus su gyventojų mažėjimo tempais Joniškio rajono savivaldybės teritorijoje ir visoje šalyje, konstatuotina, kad Joniškio miesto gyventojų skaičius mažėjo ženkliai lėčiau nei šis procesas vyko visame Joniškio rajone (4,9%), bet kiek sparčiau nei Lietuvos mastu (2,18%).

2 pav. Joniškio miesto gyventojų skaičius metų pradžioje
© LR Statistikos departamentas.

Statistikos departamento duomenis Joniškyje (ir Joniškio rajone taip pat) 0-15 m. amžiaus grupė yra mažesnė už pensinio amžiaus asmenų grupę. Blogiausia yra tai, kad 0-15 m. amžiaus grupės mažėjimo tempai yra didesni (žr. 1 lentelę). Todėl konstatuotina, kad jei šis procesas ir

toliau spartės, tikėtina, kad pagreitį įgaus vietovės gyventojų senėjimas, o tai savo ruožtu susiję su galimu išlaikytinių skaičiaus augimu ir socialinių - ekonominių problemų gilėjimu.

1 lentelė. Joniškio gyventojai pagal pagrindines gyventojų grupes, %

Eil. nr.		2008 m.	2009 m.	2010 m.
	amžiaus grupė			
1	0 – 15 m. amžiaus gyventojai	18,6	17,9	17,7
2	Darbingo amžiaus gyventojai	60,8	61,8	62,2
3	Pensinio amžiaus gyventojai	20,6	20,3	20,1

2009 m. Joniškio r. savivaldybėje gimė 282 naujagimiai, tai 13,7%. daugiau nei 2006 m. 1000 gyventojų 2009 m. teko 9,6 gimusiųjų, tai 18,5 % daugiau nei 2006 m. (8,1 gimusieji). Natūrali gyventojų kaita siekė -124 (neigiamas rodiklis), tai 39 % mažiau nei 2006 m. (-202), 1000 gyventojų tenka natūralios kaitos -4,2, tuo tarpu 2006 m. šis rodiklis siekė -6,6, tačiau nepaisant to, šis rodiklis smarkiai atitrūkęs (neigiama prasme) nuo šalies ir apskrities rodiklių, kurie 2009 m. siekė atitinkamai -1,6 ir -2,8.

Mirtingumas Joniškio rajono savivaldybėje mažėja: 2006 m. siekė 450 asmenų, 2009 m. – 406 asm. Mirtingumo rodiklis (1000 gyventojų tenka mirusiųjų) 2009 m. siekė 13,8, kai tuo tarpu 2006 m. – 14,7. Mirtingumo mažėjimas būdingas ne tik Joniškio rajonui, bet ir visai šaliai.

Kaip ir kitose šalies gyvenamosiose vietovėse, Joniškui aktuali didėjančios gyventojų migracijos problema – išvykstančių gyventojų skaičius kasmet auga. To priežastys gali būti savivaldybės periferiškumas, bloga ekonominė padėtis, darbo rinkoje susiklosčiusi situacija. Statistikos departamento duomenimis neigiamas migracijos saldo 2009 m. išaugo 62%, lyginant su 2007 m. rodikliais, tačiau tikėtina, kad šie skaičiai nepilnai atspindi realią padėtį, kadangi tam tikra dalis asmenų išvykimo nedeklaruoja.

Ataskaitinio laikotarpio bėgyje Joniškio mieste darbingo amžiaus gyventojų kasmet daugėjo vidutiniškai 1 %. Santykinai tai yra geras rodiklis, nes kitose šalies savivaldybėse darbingo amžiaus asmenų skaičius mažėja. Joniškio mieste, kaip ir visoje šalyje, bedarbystė augo, didėjo ilgalaikių bedarbių skaičius. Tiek mieste, tiek rajone gausu nemotyvuotų bedarbių ir nekvalifikuotų darbininkų.

2 lentelė. Registruoti bedarbiai joniškio raj. savivaldybėje

	2006	2007	2008	2009	2010
Bedarbiai, tūkst.	1,3	0,9	0,9	1,8	2,8
Bedarbių įdarbinimas, tūkst.	1,2	1,3	1,1	n.d.	n.d.
Registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų santykis, %	7,1	5,2	4,7	10,0	15,4

Analizuojant visą ataskaitinį laikotarpį, dirbančiųjų skaičius Joniškio rajono savivaldybėje sumažėjo 5%. Lyginant šį Joniškio rajono rodiklį su kitomis apskrities savivaldybėmis, reikia pažymėti, kad Joniškio rajone užimtųjų skaičius mažėjo lėčiau nei kituose rajonuose.

2011 m. sausio 1 d. Šiaulių teritorinėje darbo biržoje buvo įregistruoti 30364 bedarbiai, tai sudarė 13,8 % visų darbingo amžiaus apskrities gyventojų (2010 gruodžio 1 d. – 13,1 %). Vyrų (14,4 %) nedarbas išliko aukštesnis nei moterų (13,1 p%). Mažiausias nedarbas buvo jaunimo iki 25 metų amžiaus grupėje – 8,1%.

Nusikalstamumas. Nusikalstamumo lygį ir pobūdį lemiantys pagrindiniai veiksniai yra menkas išsilavinimas, neišsvystyti (kartais ir neigyti) asmens socialinio bendravimo įgūdžiai, vertybinė skalė, vietos (ir šeimos) tradicijos, o taip pat nedarbo lygis. Greta jau išvardintų dalykų

nusikalstamumo lygį taip pat įtakoja asmenų piktnaužiavimas alkoholiu ir psichotropinėmis medžiagomis. Ataskaitiniu laikotarpiu prasidėjęs šalies ūkio nuosmukis dalį opių problemų tik dar labiau užaštrino.

Joniškio rajone visuomenės saugumu ir nusikaltimų išaiškinimu ir prevencija rūpinasi Joniškio rajono policijos komisariatas, kuriame dirba 80 pareigūnų. Policijos komisariatas bendradarbiauja su savivaldos institucijomis, visuomeninėmis organizacijomis, švietimo įstaigomis, policijos rėmėjais. Vykdamas įvairias nusikalstamumo prevencijos priemones ir programas, ypač aktyviai bendraujama ir bendradarbiaujama su moksleiviais. 2008 m. vykdytos programos – „Nelegalus alkoholis“, „Teistų asmenų priežiūra 2008“, „Aguona“, „Jaunimas“. 2009 m. pirmos išvardintos buvo tęsiamos, bet buvo vykdomos ir naujos – „Saugią aplinką kurkime kartu“, „Dėl priemonių nusikalstamų veikų prevencijai ir atskleidimui vykdymo“. Toks policijos darbas su paaugliais dabartiniu metu yra ypač aktualus, nes 2009 m. vykdytas Tarptautinis penkiolikmečių tyrimas atskleidė, kad Lietuvos rodikliai itin prasti: matematikos, skaitymo ir gamtamokslinio raštingumo Lietuvos penkiolikmečių rodikliai ženkliai prastesni nei Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos vidurkis. Apie aukštam Lietuvos gyventojų išsilavinimo lygiui priešingą nepilnamečių padėtį liudija ir nepilnamečių nusikalstamos veikos rodikliai.

2009 m. Vidaus reikalų ministerija informavo, jog nepilnamečiai įtariamais (kaltinami) padarę 10,9 % visų ištirtų nusikalstamų veikų. Nusikalstamų veikų padarymu įtariamų (kaltinamų) nepilnamečių užimtumas pasiskirstė netolygiai: 71,2 % jų mokėsi, 1,1 % – dirbo, o net kas ketvirtas – nesimokė ir nedirbo. Pastebėtina, kad 2009 metais nepilnamečių padarytos nusikalstamos veikos sudaro 23 % nuo visų Joniškio rajone ištirtų nusikalstamų veikų skaičiaus.

Galima teigti, kad Joniškio rajone nusikalstamumo lygis nėra aukštas. Tai lemia, kad rajone yra sąlyginai mažesnis urbanizacijos laipsnis, nėra itin tankiai apgyvendintų vietovių, kurios sudaro geras prielaidas nusikalstamumui plisti, tačiau kelia nerimą nepilnamečių padaromi nusikaltimai.

Būstas ir gyvenamasis fondas. Pastaraisiais metais šalyje gyvenamojo fondo didėjimas buvo ženklus, tačiau Šiaulių apskrityje buvo stebimos priešingos tendencijos, o Joniškio rajono savivaldybėje 2006–2009 m. gyvenamasis fondas beveik nesikeitė. Dar vienas išskirtinis Joniškio rajono faktas yra tai, kad didesnė viso gyvenamojo fondo dalis (57,2 %) yra kaimo vietovėse, kai šalyje ir apskrityje esama priešingai – didžioji gyvenamojo fondo dalis yra miestuose, atitinkamai apie 64 % ir apie 59 %.

Vienam gyventojui Joniškio rajono savivaldybėje 2009 m. teko 26,6 m² naudingo ploto – šiek tiek daugiau nei vienam šalies gyventojui (šalies vidurkis – 25 m²). Pažymėtina, kad ataskaitiniu laikotarpiu naudingo ploto rodiklis išaugo apie 4 % - labiau nei šalyje ir apskrityje Joniškio rajono kaimiškose vietovėse 1 asmeniui gyvenamojo ploto tenka truputį daugiau nei miesto gyventojui - atitinkamai 26,9 ir 26,1 m². Analogiški rodikliai yra ir apskrityje, ir visoje šalyje. Vidutiniai rodikliai atspindi bendrąją tendenciją, bet gyventojų apklausos anketoje buvo nurodyta ir tai, kad esama būstų kur ploto 1 asmeniui tenka iki 5 m² (3,08%), ir tokių kur 1 asmeniui tenka daugiau kaip 50m² ploto (4.62%).

3 lentelė. Joniškio mieste naujai statybai ir rekonstrukcijai išduotų leidimų skaičius, 2007 – 2010 m.

	Gyvenamieji namai	Negyvenamieji namai	Iš viso
2007	38	27	55
2008	44	23	67
2009	35	17	42
2010	20	30	50

Tik 20 statybos leidimų gyvenamajai statybai 2010 m. arba 2,2 karto mažiau nei 2008 m. ir 30 statybos leidimų negyvenamajai statybai arba 1,3 karto daugiau nei 2008 m. bei beveik du kartus daugiau nei 2009 m. iš principo rodo, kad statybos krizės metu nesustojo, bet šiek tiek pasikeitė investicijų kryptis. Negyvenamųjų pastatų statybos rodo, kad tikimasi pelningai investuoti.

Socialinis būstas. 2006 – 2009 m. šalyje asmenų (šeimų), buvusių sąrašuose socialiniam būstui nuomoti, skaičius išaugo 59,7 % Tuo tarpu apskrityje užfiksuotas šio rodiklio augimas dar didesnis, nagrinėjamu laikotarpiu jo augimas siekė 74,7 % Joniškio rajone 2006 m. sąrašuose socialiniam būstui nuomotis buvo 138 gyventojai (šeimoms), šis skaičius išaugo iki 209 asmenų (šeimų) arba 51,4 % 2009 m. (žr. 4 lentelę).

4 lentelė. Asmenys (šeimoms), įtraukti į sąrašus socialiniam būstui nuomoti 2006–2009 m.

Teritorija / / Metai	2006	2007	2008	2009	Pokytis, %
Lietuvos Respublika	16314	20305	23761	26047	59,7
Šiaulių apskritis	1314	1707	1925	2296	74,7
Akmenės r. sav.	62	112	155	159	156,5
Joniškio r. sav.	138	200	243	209	51,4
Kelmės r. sav.	85	108	155	178	109,4
Pakruojo r. sav.	107	122	131	165	54,2
Radviliškio r. sav.	183	250	286	321	75,4
Šiaulių m. sav.	613	755	752	1044	70,3
Šiaulių r. sav.	126	160	203	220	74,6

Socialinio būsto poreikis 2006–2009 m. aktualiausias yra tarp jaunų šeimų, į bendrąjį sąrašą įrašytų asmenų (t. y. asmenų, nepatekusių į kitus sąrašus) ir neįgalių asmenų. Tokių asmenų daugėjo atitinkamai 33,3%; 25,4% ir 65,4%. Kiekvienais metais daugėja šeimų, auginančių tris ar daugiau vaikų, kurioms reikalingas socialinis būstas, bei našlaičių. Tokių šeimų skaičius minėtu laikotarpiu išaugo nuo 0 iki 12, našlaičių – nuo 1 iki 9.

Švietimas. Joniškio rajono savivaldybės administracijos duomenimis, 2010/11 m. m. Joniškio rajone iš viso veikė 22 švietimo įstaigos: 3 gimnazijos, 1 vidurinė mokykla, 7 pagrindinės mokyklos ir 5 jų skyriai, 5 ikimokyklinio ugdymo įstaigos, Jaunimo ir suaugusiųjų mokykla, 3 neformaliojo ugdymo įstaigos, Joniškio Žemės ūkio mokykla ir Žagarės specialioji mokykla.

Joniškio rajono savivaldybės Švietimo ir sporto skyriaus koordinuojamose įstaigose dirbo 508 pedagogai. 2010 m. rugsėjo mėn. duomenimis, bendrojo lavinimo mokyklose buvo ugdomi 3895 mokiniai, papildomai 93 asmenys mokėsi suaugusiųjų klasėse. Iš bendrojo lavinimo mokyklose besimokančių mokinių 732 mokiniai mokosi neformaliojo ugdymo įstaigose: 332 mokinys – Sporto centre ir 440 – Meno mokykloje. Bendrojo lavinimo mokyklose veikė 8 profesinio orientavimo taškai.

2010/11 m. m. Joniškiio mieste veikė šios švietimo įstaigos: 2 gimnazijos (Joniškio Aušros gimnazija ir Joniškiio Mato Slančiausko gimnazija), 1 pagrindinė mokykla (Joniškio „Saulės“ pagrindinė mokykla), 3 (Joniškio vaikų darželis „Vyturėlis“; Joniškio vaikų lopšelis-darželis „Saulutė“, Joniškio vaikų lopšelis – darželis „Ažuoliukas“), 3 neformaliojo ugdymo įstaigos (Joniškio sporto centras; Joniškio Meno mokykla; Joniškio švietimo centras) ir Joniškio Žemės ūkio mokykla.

Neformalus ugdymas. *Joniškio Meno mokykla* – tai papildoma ir neformaliojo ugdymo įstaiga, sudaranti sąlygas visiems norintiems rajono vaikams ugdyti ir lavinti muzikinius, dailės ir šokio įgūdžius. Mokykloje veikia muzikos, dailės, choreografijos skyriai (ir Žagarės filialas), kuriuose mokosi apie 400 mokinių. Mokykloje dirba 28 meno pedagogai.

Joniškio sporto centras (toliau – SC) neformaliojo ugdymo įstaiga, skirta moksleivių ir suaugusiųjų fiziniam lavinimui ir sportiniam ugdymui. SC vizija: per sportą skatinti vaikų ir jaunimo savarankiškumą, padėti ugdyti ir lavinti sveiką asmenybę, bei įdiegti norą sportuoti visą gyvenimą, plėtoti saviraišką. SC auklėtiniams siūloma lankyti keleto sporto šakų užsiėmimus: krepšinį, futbolą, žolės riedulį, sportinę aerobiką, graikų – romėnų imtynes, lengvąją atletiką, ar stalo tenisą. *Pasiūlymas suaugusiems yra siauresnis – suaugusieji turi galimybę užsiimti futbolu, krepšiniu ar stalo tenisu.* Sporto centre dirba 17 etatinių pedagogų – sporto specialistų. Treniruojasi 332 moksleiviai.

Kultūra. Joniškyje veikia trys biudžetinės kultūros įstaigos: Joniškio kultūros centras (turi 10 skyrių), J. Avyžiaus VB (turi 19 filialų), Joniškio istorijos ir kultūros muziejus (turi du padalinius), Rudiškiuose ir M. Slančiausko Reibiniuose.

Joniškio rajono savivaldybės Jono Avyžiaus viešoji biblioteka (Vilniaus g. 3, Joniškis). Bibliotekoje yra septyni skyriai, 23 padaliniai įsikūrę visose didesnėse Joniškio rajono gyvenvietėse.

Biblioteka teikia tokias (tame tarpe ir mokamas) paslaugas:

- LIBIS skaitytojo pažymėjimas (mokama paslauga);
- knygų išdavimas į namus;
- bibliotekoje nesančių dokumentų užsakymas iš kitų šalies bibliotekų;
- laikraščių ir žurnalų;
- katalogai, duomenų bazės, kartotekos, informacijos leidinių fondas;
- kompiuterizuotos darbo vietos, internetas;
- atsakymai į užklausas, konsultacijos informacijos paieškos klausimais;
- atrankinės informacijos paslaugų teikimas pagal užsakymą (mokama paslauga);
- kopijavimas (mokama paslauga);
- dokumentų nuskaitymas (mokama paslauga);
- informacijos įrašymas į diskelius;
- renginiai, parodos;
- bevielio interneto zona

Vaikams teikiamos paslaugos: knygos ir periodika vaikams, internetas, žaisloteka, muzikos kampelis, lėlių teatras, renginiai vaikų centre Būkime kartu ir Saulės Zuikučio svetainėje.

Bibliotekoje saugomos įžymių kraštiečių rašytojo Jono Avyžiaus, grafiko, prof. Juozo Galkaus, choro dirigento, folklorininko Povilo Mataičio dovanotos kolekcijos, o taip pat autografuotų knygų kolekcija.

Bibliotekoje veikia užsienio kalbų knygynų tinklo Rotas informacijos centras. Čia galima naudotis užsienio kalbų mokymosi priemonėmis, žodynais, susipažinti su informacija apie „Roto“ leidžiamus ir parduodamus leidinius. Biblioteka kasmet rengia įvairius projektus, kurių finansavimui lėšos yra gaunamos iš tarptautinių ir respublikinių projektų rėmimo programų, pvz.: Lietuvos Respublikos kultūros rėmimo fondas (2010 m. – 8000 Lt, finansuoti 2 projektai); Bill & Melinda Gates Foundation, kofinansuotojas LR vyriausybė ir rajono savivaldybė

(2009 m. – 481,7 tūkst. Lt projektas Bibliotekos pažangai). Kitas finansavimo šaltinis – Rajono savivaldybės kultūros programų ir iniciatyvų, valstybinių ir kalendorinių švenčių renginių rėmimo fondas: 2006 m. – 3250 Lt (finansuoti 9 projektai); 2007 m. – 4860 Lt (finansuoti 3 projektai).

Joniškio kultūros centras (Žemaičių g. 14, Joniškis). Joniškio kultūros centras iš viso turi 10 padalinių – skyrių kaimiškoje rajono teritorijoje: Gataučiuose, Kriukuose, Skaistgiryje, Jakiškiuose, Kirnaičiuose, Lieporiuose, Maldeniuose, Rudiškiuose, Satkūnuose ir Bariūnuose. Gana tolygi Joniškio kultūros centro skyrių sklaida apima beveik tris ketvirtadalius rajono teritorijos, rajono vakarinėje dalyje veikia Žagarės kultūros centras su skyriumi Gaižaičiuose.

Joniškio kultūros centras koordinuoja renginių organizavimą, ir pati organizuoja įvairius renginius ir edukacines programas. KC dirba 52 darbuotojai, jų tarpe 39 dirba centre, o kaimiškuose skyriuose dar 13 asmenų.

Joniškio kultūros centre jau daugelį metų sėkmingai veikia įvairūs mėgėjų meno kolektyvai. Jų yra 11 (dar 4 meno mėgėjų kolektyvai veikia KC skyriuose), tai:

- ✓ Vaikų ir jaunimo teatras Bendraamžiai;
- ✓ Suaugusiųjų mėgėjų teatras Žiburys;
- ✓ Tautinių šokių ansamblis Jievaras;
- ✓ Jaunimo tautinių šokių ansamblis Ratilis;
- ✓ Folkloro ansamblis Kupars;
- ✓ Liaudiškos muzikos kapela;
- ✓ Vokalinis ansamblis ŠARMA.

Joniškio istorijos ir kultūros muziejus įkurtas 1989 m. Muziejuje saugoma ir eksponuojama archeologinė, istorinė, etnografinė medžiaga, pasakojanti apie Joniškio krašto istoriją ir kultūrą, vykdomas menininkų ir mokslininkų, kilusių iš Joniškio krašto darbų populiarinimas. Muziejaus darbuotojai organizuoja ekskursijas po Joniškio rajono ir miesto istorinius objektus. Taip pat organizuojama švietėjiška veikla istorine tematika, rengiami edukaciniai užsiėmimai. Muziejus vykdo projektinę veiklą, kraštotyrimines ekspedicijas Joniškio rajone, siekdamas išsaugoti istorinę praeitį. Dažnai rengiamos dailės ir liaudies meno parodos, ekspozicijos.

Muziejuje sukaupta virš 13 tūkstančių eksponatų, kurie suskirstyti į 6 rinkinius: fotografijos, daiktų, archeologijos, rankraščių, spaudinių, numizmatikos.

Joniškio mieste kultūros įstaigų vykdoma veikla yra plati ir prieinama gausiam gyventojų ratui. Yra neblogos galimybės dalyvauti meno mėgėjų kolektyvų veikloje, kurių spektras nors ir tradicinis, bet gana įvairus. Edukacines programas ir projektai, skirti puoselėjamos paveldą ir kultūrinės krašto tradicijas yra populiarūs, todėl tikėtina, kad tokia veikla užtikrins vietinių ypatumų tęstinumą.

Sportas. Joniškyje veikia 12 sporto klubų (Joniškio rajone 2009 m. veikė 21 sporto klubas, sportavo 856 asmenys). Kultivuojamos sporto šakos: žolės riedulys, futbolas, krepšinis, lengvoji atletika, kovos menai, aerobika (rajone propaguojama apie 15 sporto šakų). Veikia sporto mokykla, kurią lanko daugiau kaip 300 moksleivių. Be to, mokiniai turi galimybę lankyti sporto būrelius savo mokymo įstaigose. Joniškio rajone aktyviai sportuoja apie 5 % gyventojų.

Kasmet vyksta Joniškio rajono šeimų sporto žaidynės, seniūnijų sporto šventės, neįgalių žmonių sporto šventė, krepšinio, futbolo, stalo teniso taurių varžybos.

Joniškėčių aktyvumą sporto ir kūno kultūros srityje riboja silpnai išplėtotą infrastruktūra sportuojantiems: iki kritinės ribos susidėvėję sporto aikštynai mokyklose. Joniškio mieste nėra baseino (!), labai trūksta sportinių žaidimų salių mokymo įstaigose, įvairių treniruočių salių sporto klubams, susidėvėjęs turimas sporto inventorių. Atsižvelgiant į tai, planuojama Joniškyje statyti sporto ir laisvalaikio kompleksą, kuriame būtų įrengtas baseinas, universali sporto salė, įvairių sporto šakų treniruočių salės, konferencijų salė, žiūrovų tribūnos ir visos reikalingos

pagalbinės patalpos. Komplexo vertė – apie 25,6 mln. Lt. Lėšų komplekso statybai planuojama gauti pagal Valstybės investicijų programą.

Sveikatos priežiūra. 2010 m. Joniškioje veikė 18 sveikatos priežiūros įstaigų (jų tarpe 5 odontologijos kabinetai ir 6 vaistinės). Pagrindinė Joniškio sveikatos įstaiga yra VŠĮ Joniškio ligoninė (Pašvitinio g. 21), kuri teikia asmens sveikatos priežiūros paslaugas Joniškio ir aplinkinių rajonų gyventojams. Joniškio ligoninės infrastruktūros būklę siekiama visapusiškai gerinti, dėl šios priežasties ligoninė kasmet vykdo ES bei Valstybės investicijų programos finansuojamus projektus, siekdama gerinti infrastruktūros kokybę, įgyti modernią ir efektyvesnę diagnostinę bei gydymo įrangą.

Specializuotas sveikatos priežiūros paslaugas Joniškio rajone teikia Joniškio psichikos sveikatos centras (Vilniaus g. 6) ir Joniškio rajono savivaldybės greitosios medicinos pagalbos stotis (Pašvitinio g. 21). Siekiant gerinti Joniškio psichikos sveikatos centro teikiamų asmens sveikatos priežiūros paslaugų kokybę bei įvairovę, šiuo metu įgyvendinamas ES projektas „Joniškio psichikos centro paslaugų plėtra ir prieinamumo gerinimas, įkuriant psichikos dienos stacionarą“. Tuo tarpu Joniškio rajono savivaldybės greitosios medicinos pagalbos stoties infrastruktūrą siekiama gerinti savivaldybės pastangomis, neatmetant galimybes ateityje pasinaudoti ES parama. Šiuo metu įstaigai itin aktuali patalpų plėtra.

Siekiant užtikrinti tinkamą gyventojų sveikatos priežiūrą ir teikiamų paslaugų prieinamumą, įsteigtas Joniškio rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras. Šiuo metu įstaiga įgyvendina projektą „Visuomenės sveikatos priežiūros paslaugų infrastruktūros plėtra Joniškio rajono savivaldybėje“. Projekto vykdymo metu plečiama įstaigos infrastruktūra, įsigytas automobilis.

Sveikatos priežiūros lygis Joniškioje dabartiniu metu atitinka ir miesto, ir viso rajono gyventojų poreikius. Siekiant didinti gyventojų sveikatingumo lygį, kartu su medicinos įstaigų modernizavimu turi intensyvėti švietėjiška veikla, nes jau netolimoje ateityje didžioji visuomenės dalis turės suprasti, kad gera asmens sveikata priklauso ne tiek nuo gydytojų kvalifikacijos ir gydymo įstaigų modernumo, kiek nuo gyvenimo būdo ir įpročių.

Socialinės paslaugos. Joniškio rajone pagrindinė socialinių paslaugų organizatorė yra Joniškio rajono savivaldybė, o socialines paslaugas teikia biudžetinės ir viešosios įstaigos, t. y. stacionarios ir nestacionarios socialinės globos įstaigos, švietimo, sveikatos priežiūros įstaigos. Pagrindinis socialinių paslaugų teikimo tikslas – gražinti žmogaus gebėjimą pasirūpinti savimi ir integruotis į visuomenę, suteikti pagalbą tiems, kurie negali be jos savarankiškai gyventi.

5 lentelė. Esamos Joniškio miesto socialinių paslaugų infrastruktūros analizė

Socialinių paslaugų įstaigos pavadinimas	Trumpas aprašymas	Plėtros ar paslaugų kokybės gerinimo poreikis	Plėtros ar paslaugų kokybės gerinimo galimybės
Joniškio Švč. M. Marijos parapijos senelių globos namai „Santara“	Teikia trumpalaikės socialinės globos paslaugas pensinio amžiaus žmonėms. Yra 26 vietos, 14 vietų finansuojama iš savivaldybės biudžeto.	Yra paslaugų kokybės gerinimo poreikis, reikalingos ūkinės ir administracinės patalpos.	Pastato, esančio šalia pagrindinio pastato, rekonstrukcija ir pritaikymas administracijai, paslaugoms, daržovių sandėlio ir ūkinių patalpų statyba.
Joniškio rajono savivaldybės specialiosios gyvenamosios patalpos	Teikiamos laikino apgyvendinimo paslaugos, 9 paslaugų gavėjai.	Yra paslaugų plėtros poreikis Žagarės miesto ir seniūnijos gyventojams.	Reikia įsigyti patalpas.

JONIŠKIO MIESTO BENDRASIS PLANAS 2011—2021
STRATEGINIO PASEKMIŲ APLINKAI VERTINIMO ATASKAITA

Socialinių paslaugų įstaigos pavadinimas	Trumpas aprašymas	Plėtos ar paslaugų kokybės gerinimo poreikis	Plėtos ar paslaugų kokybės gerinimo galimybės
VšĮ Joniškio socialinių paslaugų ir užimtumo centras	Teikia bendrąsias, pagalbos į namus, socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo, aprūpinimo techninės pagalbos priemonėmis, kineziterapijos, masažo, skalbimo, kirpimo, dienos užimtumo paslaugas senyvo amžiaus asmenims, suaugusiems neįgaliesiems asmenims, šeimoms, auginančioms neįgalius vaikus, socialinės rizikos asmenims ir šeimoms, paslaugos teikiamos pagal poreikį per metus apie 6000 gavėjų.	Yra paslaugų kokybės gerinimo ir plėtos poreikis, nes reikia plėsti dienos užimtumo paslaugas senyvo ir pensinio amžiaus žmonėms, teikti jiems dienos socialinės globos paslaugas.	Vykdoma pastato rekonstrukcija ir pritaikymas socialinėms paslaugoms teikti.
Joniškio krizių centras-nakvynės namai (VšĮ Joniškio socialinių paslaugų ir užimtumo centro padalinys)	Teikia laikino apnakvindinimo, trumpalaikės socialinės globos ir intensyvios krizės įveikimo pagalbos paslaugas suaugusiems socialinės rizikos asmenims, šeimoms, atsidūrusiems krizinėje situacijoje, 25 vietos.	Yra paslaugų kokybės gerinimo poreikis.	Pastato išorės apšiltinimas.
Joniškio „Saulės“ pagrindinės mokyklos dienos užimtumo centras	Teikia dienos socialinės globos paslaugas sutrikusio intelekto vaikams ir suaugusiems asmenims, turintiems proto, psichinę ar fizinę negalią, 30 gavėjų.	Yra paslaugų plėtos ir kokybės gerinimo poreikis, nes reikia atskirti suaugusių ir neįgalių vaikų socialinės globos paslaugų teikimą, pagerinti sąlygas trumpalaikėms socialinėms paslaugoms teikti.	„Saulės“ pagrindinės mokyklos bendrabučio II aukšto patalpų pritaikymas dienos socialinės globos paslaugoms teikti.
Joniškio vaikų lopšelio-darželio „Ažuoliukas“ dienos socialinės globos grupė	Teikia ikimokyklinio ugdymo ir dienos socialinės globos paslaugas neįgaliesiems vaikams, 8 gavėjai.	Yra paslaugų plėtos poreikis, teikiamų paslaugų vietų nepakanka.	Ikimokyklinio ugdymo ir dienos socialinės globos paslaugas neįgaliesiems vaikams teikiančios grupės įkūrimas kitame Joniškio miesto darželyje ir Žagarės miesto darželyje.

Socialinių paslaugų įstaigos pavadinimas	Trumpas aprašymas	Plėtros ar paslaugų kokybės gerinimo poreikis	Plėtros ar paslaugų kokybės gerinimo galimybės
VšĮ Joniškio ligoninės Palaikomojo gydymo ir slaugos skyrius	Teikia palaikomosios slaugos ir gydymo paslaugas, pagal poreikį ir finansavimą.	Neįgalių žmonių aplinkos pritaikymo asociacijos.	Vykdoma ligoninės akušerinio skyriaus rekonstrukcija ir pritaikymas palaikomosios slaugos ir gydymo paslaugoms teikti.

Socialinės rizikos šeimų skaičius Joniškio r. savivaldybėje, skirtingai nei šalies tendencijos, didėjo. 2009 m., lyginant su 2006 m., tokių šeimų rajone padidėjo 17,2 % arba 30 šeimų. Tuo tarpu šalyje šiuo laikotarpiu sumažėjo 17,6 %.

2009 m. Joniškio rajono savivaldybės biudžeto išlaidos socialinėms pašalpoms siekė 140,8 Lt vienam gyventojui ir buvo didesnės nei vidutinės šalyje (56,9 Lt vienam gyventojui). Per ataskaitinį laikotarpį pašalpos dydis išaugo daugiau kaip 3 kartus (2006 m. – 44,9 Lt.), o bendra socialinių pašalpų suma per tą patį laikotarpį išaugo 202,4 % (nuo 1386 tūkst. Lt iki 4188,3 tūkst. Lt). 2009 m. Joniškio rajone buvo 1672 socialinės pašalpos gavėjai, tai sudaro 14,7 % apskrities rodiklio. 2006–09 m. pašalpų gavėjų skaičius Joniškio rajone išaugo 36,2 %, tuo tarpu šalyje – 94,2 %, apskrityje – 99,3 %.

Išlaikytinių skaičiaus augimas yra gana didelė našta visuomenei, nes lėšos, kurios esant kitokiai situacijai, galėtų būti panaudojamos investicijoms, projektų ar verslo rėmimui yra tiesiog pravalgomos, o tai tik gilina nuosmukį. Tikėtina, kad atsigauvant ekonomikai, dalis socialinių problemų išsprendės be didesnių pastangų. Tačiau kur kas didesnio dėmesio ir lėšų bus pareikalauta, siekiant integruoti visuomenę asmenis grįžusius iš įkalinimo įstaigų, be priežiūros paliktus emigrantų vaikus (dažnai neturinčius jokių socialinio bendravimo įgūdžių), kurių ekonominio sunkmečio metu padaugėjo visoje šalyje.

EKONOMINĖ IR VERSLO APLINKA. Joniškio rajonas nėra patrauklus užsienio investuotojams, nes čia investicijoms aplinka yra nepalanki. To priežastis dažniausiai yra biurokratinės kliūtys, nepakankamai išvystyta infrastruktūra, kvalifikuotos darbo jėgos trūkumas, taip pat čia nėra didelės vartojimo rinkos ir aukštą pridėtinę vertę turinčių verslų. Šiaulių apskrityje, kuri nėra ypatingai patraukli užsienio investuotojams, pastarąjį dešimtmetį labiausiai buvo investuojama į Šiaulių miestą, todėl kitų apskrities rajonai patrauklumas dar labiau sumenko. Siekiant pritraukti daugiau tiesioginių užsienio investicijų (TUI), būtina gerinti investicinę aplinką bei tinkamai pasiruošti pritraukti investicijas.

Joniškio rajono TUI nėra itin dinamiškos, 2006-09 m. jos kito nežymiai: beveik visais laikotarpiais pastebimas nežymus jų augimas, išskyrus 2008 m., kuomet, lyginant su praėjusiu laikotarpiu, TUI vienam gyventojui sumažėjo 36 %. 2009 m. pastebimas šio rodiklio augimas, TUI vienam gyventojui pasiekė 105 Lt. Nepaisant to, tai buvo žemiausias rodiklis tarp apskrities savivaldybių, ir siekė vos apie 7,4 proc. apskrities ir 1,04 proc. šalies vidurkio.

Analizuojant Statistikos departamento pateikiamus 2006–2009 m. duomenis, pastebima, kad Joniškio rajonui apskrities kontekste tenka labai maža dalis materialinių investicijų (MI), nors ir matoma didėjimo tendencija (2006 m. – 5,4%, 2008 m. – 7,6 proc., 2009 m. – 10,7 %). Tas pats pasakytina ir apie MI rodiklį ir jo dinamiką, tenkančių vienam gyventojui. 2006–2007 m. Joniškio rajono savivaldybėje MI vienam gyventojui sudarė 62,6 %, 2008 m. – 88,8 %, o 2009 m. – 124,9 % apskrities vidurkio.

2010 m. pradžioje Joniškio rajono savivaldybėje buvo registruoti 869 ūkio subjektai, tai sudaro 6,3 % visų apskrityje ir 0,5 % šalyje registruotų ūkio subjektų. Iš jų apie 360 ūkio

subjektų buvo registruoti Joniškio mieste. Tai daugiausia įregistruota ūkio subjektų didmeninės ir mažmeninės prekybos, variklinių transporto priemonių remonto, nekilnojamojo turto nuomos ir kitos verslo veiklos, transporto ir saugojimo, apdirbamosios gamybos, kitos aptarnavimo veiklos srityse.

Joniškio rajonas garsėja derlingomis žemėmis, todėl turi geras galimybes žemės ūkio sektoriaus plėtrai. Įmonės ar ūkininkai dažniausiai specializuojasi auginti grūdines kultūras, cukrinius runkelius ir rapsus, todėl Joniškyje yra nemažai įmonių, prekiaujančių grūdinėmis kultūromis ir trąšomis. 2006–2008 m. savivaldybėje pramonės produkciją sudarė mėsos, pieno, duonos ir pyrago gaminiai, pašarai, o tai rodo pramonės orientaciją į žemės ūkio produkcijos perdirbimą.

Joniškyje išvystyta mažmeninė ir didmeninė prekyba. Dažniausiai tai nedidelės įmonės, kuriose dirba iki 5 asmenų. Panašus vidutinis darbuotojų skaičius ir maitinimo įstaigose, kurių 2011 pradžioje Joniškyje buvo 10.

Joniškio rajonas pasižymi gana maža vartotojų perkamąja galia ir didele konkurencija plataus vartojimo prekių ir paslaugų rinkoje. Verslo plėtrai trūksta lėšų, jaučiama verslininkų žinių stoka. Sunku pritraukti į įmones dirbti kvalifikuotus specialistus nesant galimybių geriems specialistams mokėti kvalifikaciją atitinkantį atlyginimą. Tam tikra dalimi tą sąlygoja ir emigracija. Nors Joniškio rajono savivaldybė teikia paramą smulkiam ir vidutiniam verslui, naujų įmonių šiuo metu įregistruojama nedaug. Jų skaičiaus mažėjimą įtakoja mokesčių naštos didėjimas, žemas vartojimo lygis, biurokratiniai barjerai, reikalingų investicijų nebuvimas verslo pradžioje.

INŽINERINĖ INFRASTRUKTŪRA.

Vandentiekia ir nuotekos. Šiuo metu Joniškio miesto aprūpinimas geriamos kokybės vandeniu iš miesto vandenvietės, iš mieste esančių artezinių gręžinių, kurių našumas 700-m³/d

Vandentiekio tinklų ilgis 29,82 km. Naujai pakloti vandentiekio vamzdžiai – 8,82 km, 1,42 km. – naujai renovuoti, 13,58 km – būklė patenkinama, 6,0 km.- reikia renovuoti. Slėgis vandentiekio tinkluose 4,5 atm. – pakankamas. Slėgio kėlimui naudojamas vandentiekio bokštas, jo aukštis yra 52 m., tūris – 600 m³, jo būklė patenkinama. Joniškio mieste II-o ir III-o pakėlimo siurblių nėra. Nėra siurblių, kurios aprūpintų geriamu vandeniu atitinkamas miesto zonas. Joniškio mieste nėra kitokių vandenį reguliuojančių talpų.

Joniškio miesto vandenvietės vanduo atitinka HN 24:2003 reikalavimus pagal vandenyje esančių fluoridų geležies ir mangano kiekius, tačiau vandenyje esantis sulfatų kiekis viršija leistinas normas 1,5 karto, taip pat vandenvietės vanduo yra kietas. Vykdomas požeminio vandens monitoringas. Vandentiekio sistemos naudotojai pasiskirstę sekančiai: 60 % gyventojų, 17 % pramonės įmonių, 23 % komunalinės sritys.

Buitinių nuotekų išvalymo laipsnis pagal BDS7 yra 98 %, pagal SM-98 %

Buitinės nuotekos. Joniškio mieste veikia centralizuota mišrioji buitinių nuotekų sistema biologinio valymo įrenginiai, kurių būklė patenkinama. Nuotekų tinklų ilgis apie 33,45 km. Buitinių nuotekų sistema naudojasi 7208 abonentai.

Netvarkytos nuotekos individualiai šalinamos gyvenamojoje aplinkoje, surenkamos duobėse bei kitais būdais. UAB „Joniškio vandenys“ teikia nuotekų surinkimo bei išvalymo paslaugas iš išsėmimo duobių. Iš gyvenamųjų namų, kurie nėra prisijungę prie Joniškio miesto buitinių nuotekų tinklų, yra išvežamos į nuotekų priėmimo stotį Pakluonių gatvėje.

Veikia nuolatinio veikimo biologiniai valymo įrenginiai su azoto ir fosforo šalinimu (4200 m³/p) pajėgumo. 2009 m. buvo atlikta Joniškio miesto nuotekų valymo įrenginių rekonstrukcija su azoto ir fosforo šalinimu. Šiuo metu azotas ir fosforas iš valomų nuotekų pasišalina biologiškai. Išvalymas pagal BDS7 – 98%, pagal SM-98%. Valymo įrenginiuose susidaręs perteklinis dumblas sausinamas juostiniu presu. Nusausintas dumblas saugomas dengtoje

aikštelėje ir kai yra palankios gamtinės sąlygos, išvežamos į laukus techninėms kultūroms tręšti. Nuotekų valymo sanitarinės apsaugos zona yra 200 m.

Lietaus nuotekos. Joniškių miestas užima 895 ha plotą. Iš didumos miesto ploto dalies paviršinės nuotekos nubėga į atskirus vandens telkinius neorganizuotai. Didžiojoje miesto dalyje lietaus nuotekos nuvedamos į sukanalizuotus griovius - Purvės upelį ir melioracijos griovį S-5. Abu jie yra Sidabros upelio intakai. Į minėtus sukanalizuotus griovius yra nuvedami paviršiniai vandenys iš daugiabučių gyvenamųjų kvartalų, įmonių, bei organizacijų. Išleistuvas Nr.1 (Purvės upelis), jo baseino plotas sudaro 47 ha. Išleistuvas Nr.2 (griovys S-5), jo baseinas yra 64 ha. Purvės upelio valymas buvo atliktas 2010 metais.

Esamo nuotakyno tinklų ilgis yra apie 30 km. Esamų tinklų vamzdžiai yra keraminiai, gelžbetoniniai jų d100 - 500 mm. Daugumą vamzdynų reikia remontuoti, renovuoti. Lietaus nuotekų siurblių bei valyklų nėra, išskyrus nuo ypatingai užterštų teritorijų (prekybos centrų automobilių stovėjimo aikštelių) -naftos surinkėjai.

Šilumos tiekimas. UAB „Fortum Joniškių energija“ yra pagrindinis šilumos tiekėjas Joniškių mieste (Centrinė ir Pakluonių katilinė) jų kuras-dujos. Kita katilinė su suskystintomis dujomis, šiluma aprūpina Žemaičių g kvartalą. Šią katilinę eksploatuoja UAB „Joniškių butų ūkis“.

Didelė dalis šilumos tinklų eksploatuojami 20-30 metų. Vamzdynai pakloti nepereinamuose kanaluose bei techniniuose koridoriuose. Daugelyje vietų tinklų izoliacija yra susidėvėjusi, neužtikrina šilumos laidumui keliamų reikalavimų, pažeistuose izoliacijos vietose tinklai yra veikiami drėgmės.

Atliekant techninius pertvarkymus, Joniškių buvo atsisakyta didesnio sieringumo mazuto deginimo ir pereita prie ekologiškai švaresnio dujinio kuro. Tam tikslui buvo nutiestas 24 km. Dujotiekis Meškuičiai-Joniškis. 2005 metais Joniškių mieste įrengti 64 individualūs šilumos punktai daugiabučiuose gyvenamuose namuose. Gamtinių dujų tiekimo sistemą eksploatuoja UAB „Fortum Heat Lietuva“.

Elektros tiekimas. Joniškių miesto elektros perdavimo ir skirstymo sistema yra dalis Lietuvos energetinės sistemos, susidedanti iš aukštos įtampos perdavimo tinklo ir elektros skirstymo vartotojams bei žemesnės įtampos skirstomojo tinklo. Elektros vartotojus galima suskirstyti į tris grupes: pramonė ir jai prilygintini vartotojai, gyventojai ir kiti vartotojai (negamybinės įmonės, biudžetinės organizacijos ir kt.).

Joniškių miestas aprūpinamas elektra iš 110 kV įtampos elektros perdavimo tinklo, sujungto su Šiaulių, Telšių bei Latvijoje esančios 330/110 kV įtampos transformatorių pastotėmis. Joniškių mieste yra viena 110/35/10 kV įtampos transformatorių pastotė, nuo kurios elektros energija paskirstoma po miestą ir rajoną 35 kV įtampos tinklais. Žemos įtampos elektra vartotojams paskirstoma nuo 10/0,4 kV galios transformatorių.

Maksimalus transformatorinės pastotės apkrovimas mažesnis nei pajėgumas, taigi esama pastotė gali patikimai užtikrinti tiek esamų elektros vartotojų, tiek naujų vartotojų, prijungtų prie elektros tiekimo sistemos, poreikius.

Gamtinių dujų tiekimas. Gamtinių dujų tiekimo sistemą Joniškių mieste eksploatuoja UAB „Fortum Joniškių energija“. AB „Lietuvos dujos“ gamtines dujas patiekia iki Meškuičių gyvenvietės (Šiaulių rajonas) dujų reguliavimo punkto, nuo kurio į Joniškių rajoną paklotas polietileninis didelio slėgio (6 bar) 160 mm skersmens, apie 21,6 km ilgio dujotiekis. Šiuo skirstomuoju dujotiekiu dujos tiekiamos iki Melioratorių katilinės teritorijoje įrengtos DRP, nuo kurios dujos skirstomuoju tinklu patiekiamos vartotojams Joniškių mieste. Joniškių mieste dujotiekio sistema nėra labai plačiai išvystyta, gamtinės dujos yra tiekiamos centralizuoto šilumos tiekimo katilinėms ir keletui stambių vartotojų. Joniškių mieste gerai išplėtoti centralizuoto šilumos tiekimo tinklai, todėl gamtinių dujų poreikis gyvenamųjų namų šildymui nėra didelis. Bendras skirstomuoju didelio slėgio dujotiekio tinklo ilgis Joniškių mieste sudaro

7169 m, iš jų aukšto slėgio – 1131 m, vidutinio slėgio (3 barų) – 6038 m. Didžiąją gamtinių dujų dalį Joniškio mieste suvartoja centralizuoto šilumos tiekimo katilinės ir AB „Joniškio grūdai“, kurie gamtines dujas vartoja daugiausia vasaros sezono metu.

Atliekų tvarkymas. Joniškio miesto savivaldybės vaidmuo, plėtojant atliekų tvarkymo sistemą yra apibrėžtos, Šiaulių regiono komunalinių atliekų tvarkymo taisyklėse bei Lietuvos respublikos teisės aktuose, reglamentuojančiuose atliekų tvarkymą.

Nepavojingos atliekos iš Joniškio miesto vežamos į Šiaulių regiono Aukštrakių nepavojingų atliekų sąvartyną. Į jį atliekos vežamos iš viso Šiaulių regiono. Uždarius visus aplinkosaugos reikalavimų neatitinkančius sąvartynus, tai vienintelis regione veikiantis nepavojingų atliekų sąvartynas. Sąvartyne šalinamos tik nepavojingos atliekos: mišrios komunalinės atliekos (likusios po rūšiavimo, perdirbti ar kitaip naudoti netinkamos buitinės atliekos) bei kitos atliekos, kurios nepriskiriamos pavojingoms atliekoms.

SUSISIEKIMO SISTEMA.

Automobilių keliai ir gatvės. Susisiekimui su Joniškio miestu didelę įtaką turi jo geografinė padėtis šiaurės Lietuvoje, už 13 km nuo valstybinės sienos su Latvija. Pagrindiniai transportiniai miesto ryšiai rajono, apskrities, šalies, taip pat tarptautiniame lygmenyje realizuojami automobilių keliais.

Svarbiausias Joniškio iš valstybinės reikšmės kelių – magistralinis kelias A12 Ryga – Šiauliai – Tauragė – Kaliningradas. Kelias yra europinės magistralės E77 Pskovas – Misso – Riga – Šiauliai – Tauragė – Kaliningradas dalis ir visos Europos I-o transporto koridoriaus (Via Baltica) atšakos IA dalis. Kelias vienintelis užtikrina Joniškio miesto tiesioginį prisijungimą prie Lietuvos valstybinės reikšmės magistralinių kelių tinklo bei gerą susisiekimą su apskrities centru Šiauliais pietuose (atstumas tarp Joniškio ir Šiaulių – 40 km) ir su kaimynine Latvija šiaurėje. Be to šis kelias formuoja Joniškio miesto gatvių tinklo ašį ir sutampa su pagrindinėmis gatvėmis Vilniaus, Miesto aikštės ir Livonijos.

Iš keturių, į Joniškį vedančių krašto reikšmės kelių, visų svarba miestui yra daug maž vienoda. Paminėtinas kelias Nr. 210 Joniškio aplinkkelis, kuris ribojasi su miesto teritorija vakaruose. Šis kelias suteikia galimybę transportui, važiuojančiam maršrutu Šiauliai – valstybinė siena su Latvija, aplenkti Joniškio miestą. Kelyje daug sunkaus transporto, tačiau kol kas šis aplinkkelis veikia dar nepakankamai efektyviai, nes kelio ženklai važiuojančius europiniu maršrutu E77 (taip pat ir valstybinės reikšmės keliu A12) nukreipia per miestą.

Joniškio miesto gatvių tinklas susiformavęs radialiniu principu (t.y. pagrindinės gatvės veda iš/į miesto centrą). Pagrindinės gatvės sutampa su valstybinės reikšmės kelių atkarpomis. Svarbiausia ir ilgiausia miesto gatvė – Vilniaus g., kuri sutampa su magistraliniu keliu Nr. A12. Remiantis eismo intensyvumo šiame kelyje duomenimis galima teigti, kad būtent Vilniaus gatvė ir jos tęsinyje esanti Miesto aikštės gatvė yra labiausiai apkrautos mieste. Miesto aikštės gatvė vienintelė turi po dvi eismo juostas kiekviena kryptimi. Dauguma kitų gatvių turi po vieną eismo juostą kiekviena kryptimi (neskaitant vietomis įrengtų specialių greitėjimo ir lėtėjimo juostų).

Dabartinėse administracinėse ribose miestas pasižymi kompaktišku užstatymu ir tankiu gatvių tinklu. Pagal turimus duomenis, mieste iš viso yra 79,12 km valstybinės ir vietinės reikšmės kelių bei gatvių, o jų tankumas sudaro 8,82 km/km². Iš jų apie 55 % turi asfaltbetonio dangą, o kiti yra žvyrkeliai arba gruntkeliai.

Automobilizacija. Apie automobilizacijos tendencijas mieste galime spręsti pagal automobilizacijos duomenis Joniškio rajone (apie situaciją Joniškio m. VĮ Regitra duomenų neturi). Joniškio rajone bei visoje Šiaulių apskrityje automobilių skaičius, tenkantis 1000 gyventojų, yra vienas mažiausių visoje Lietuvoje – atitinkamai 406 ir 422 automobiliai. Per 2004-2010 metų laikotarpį automobilizacijos augimo tempai Joniškio rajone buvo šiek tiek didesni už visos šalies vidurkį – tūkstančiui gyventojų tenkantis individualių automobilių

skaičius per metus padidėdavo vidutiniškai po 4,7 % (bendrai Lietuvoje per tą patį laikotarpį jis didėjo vidutiniškai po 3,8 % per metus), todėl atsilikimas lėtai, bet mažėja.

Avaringumas. Joniški mieste, kaip ir visoje Lietuvoje eismo įvykių skaičius pastaruju metu smarkiai sumažėjo. Lyginant su 2006-2007 metais įskaitinių eismo įvykių keliuose sumažėjo beveik dvigubai, žuvusiųjų skaičius- daugiau kaip dvigubai.

6 lentelė. Įskaitiniai kelių eismo įvykiai 2007-2010 metais

	2007 m.	2008 m.	2009 m.	2010 m.
Lietuvos Respublika				
Įskaitinių eismo įvykių skaičius	6448	4795	3808	3625
Sužeistųjų skaičius	8043	5818	4426	4328
Žuvusiųjų skaičius	740	499	370	300
Šiaulių apskritis				
Įskaitinių eismo įvykių skaičius	705	494	401	359
Sužeistųjų skaičius	896	594	466	426
Žuvusiųjų skaičius	68	51	33	29
Joniškio rajonas				
Įskaitinių eismo įvykių skaičius	37	31	21	25
Sužeistųjų skaičius	36	29	20	25
Žuvusiųjų skaičius	8	7	5	2

Joniškio mieste per metus įvyksta vidutiniškai po 5 įskaitinius eismo įvykius. Avaringiausios miesto gatvės yra valstybinės reikšmės kelių tęsiniai miesto teritorijoje. Tai Vilniaus g., Upytės g., Livonijos g., Miesto a. Taip pat daug avarių įvyksta ilgoje V.Kudirkos g. Kaip taisyklė, avarių skaičius gatvėse yra proporcingas jų ilgiui, sankryžų bei pėsčiųjų perėjų skaičiui, automobilių ir pėsčiųjų eismo intensyvumui.

Viešasis transportas. Joniški mieste ir Joniški rajone viešojo transporto paslaugas teikia ir susisiekimą visuomeniniais autobusais užtikrina UAB „Joniškio autobusų parkas“. Nuo 2006 iki 2008 metų keleivių vežimo apimtys buvo gana stabilios. Tuo laikotarpiu keleivių vežimo metinė apyvarta sudarė apie 11-12 mln. keleivio-kilometrų per metus. 2009 metais viešojo transporto paslaugų paklausa ženkliai krito – statistiniai duomenys rodo apie 25 % keleivių pervežimo apimčių sumažėjimą. Tokį sumažėjimą (kaip ir gyventojų judrumo bendrai sumažėjimą) greičiausiai lėmė ekonominiai veiksniai.

Susisiekimas tarp Joniški ir kitų miestų pagrinde vyksta per Šiaulius. Šiuo metu šiuo maršrutu per dieną važiuoja apie 13 visuomeninių autobusų. Taip pat intensyvi Žagarės kryptis- 12 reisų per dieną. Dar tiesiogiai galima važiuoti į Vilnių, Kauną, Rygą, Kaliningradą, Pakruojį. Joniški rajono ribose dažniausiai važiuojama Gaižaičių, Juodeikių, Kriukų kryptimis.

Geležinkelio transportas. Per Joniški miestą eina magistralinio geležinkelio linija Šiauliai – Ryga, priklausanti I-am visos Europos geležinkelių transporto koridoriui Varšuva – Kaunas – Ryga – Talinas, dar vadinamam Rail Baltica.

Joniškio geležinkelio stotis yra išikūrusi miesto pietvakarinėje dalyje, netoli miesto autobusų stoties. Į geležinkelio stotį veda Stoties gatvė. Stotyje vykdomas vagonų siuntų aptarnavimas. Vagonų siuntų operacijas vykdo mieste, netoli geležinkelio stoties esančios stambios įmonės, į kurias yra nutiestos pramoninio geležinkelio atšakos. Keleiviniai traukiniai Joniški stotyje nestoja.

2.2. Esamos būklės pokyčiai, neįgyvendinus miesto bendrojo plano

Neįgyvendinus Joniškio miesto teritorijos bendrojo plano, liks nepasiekti nustatytieji tikslai bei nerealizuoti bendrojo plano uždaviniai.

Miesto erdvinės struktūros srityje nebus parengtas miesto erdvinis modelis, miestas plės chaotiškai arba plėtra iš viso nebus vykdoma. Nenustačius miesto funkcinio zonavimo, plėtos pirmųjų teritorijų, nebus galimybės optimizuoti transporto ir inžinerinės infrastruktūros sistemų.

Nenustačius Joniškio miesto tvarkymo reglamentų, nesubalansavus miesto teritorijos socialinio, ekonominio bei ekologinio vystimosi, nebus sprendžiami urbanistiniai konfliktai bei neišvengiama naujų. Miesto teritorija bus neracionaliai naudojama, nukentės aplinkos kokybė.

Nenustačius Joniškio miesto vaidmens šalies ir apskrities ekonominės ir socialinės plėtos kontekste, nebus sudarytos prielaidos lėšų pritraukimui.

Neišlyginus miesto plėtos netolygumų, neišryškinus miesto privalumų, nukentės kraštovaizdžio vizualinė kokybė.

Nebus suderinti fizinių ir juridinių asmenų bei visuomenės grupių interesai dėl miesto teritorijos panaudojimo bei veiklos plėtojimo sąlygų.

Miesto gamtinio karkaso, želdynų ir viešųjų erdvių sistemų srityje netaikant bendrajame plane numatomų priemonių gali būti prarasta dalis gamtinio karkaso teritorijų, jos gali būti spontaniškai urbanizuotos. Neformuojant miškų ir želdynų sistemos kentės ir gamtinės aplinkos charakteristikos, ir miesto gyventojai, kurie negalės pasinaudoti šiomis teritorijomis rekreacijos tikslais.

Nenustačius gamtinių resursų (geriamo vandens) racionalaus naudojimo tvarkos, šie resursai gali būti neatsakingai panaudojami. Netvarkant atliekų šalinimo, didės tarša Joniškio mieste.

Socialinės ir ekonominės aplinkos srityje neįgyvendinus bendrojo plano sprendinių, toliau ryškės neigiamos demografinės miesto tendencijos (neigiamas gyventojų prieaugis, jų emigracija, prastės darbo jėgos kokybė). Taip pat negerės socialinės globos ir kitų paslaugų prieinamumas gyventojams. Padidės teritorijų, kurios bus blogai aprūpintos socialine ir aptarnavimo infrastruktūra.

Ekonominėje srityje nepagerės sąlygos verslui plėtoti, negerės investicinė aplinka, nes truks sklypų su tinkama infrastruktūra. Gali sulėtėti miesto ekonominė plėtra. Nenustačius prekybos ir paslaugų tinklo plėtos kryptių, kils konfliktai tarp mažojo ir didžiojo verslo, prastės vartotojų pasirinkimo galimybės. Investuotojai neturės informacijos apie Joniškio miesto teritorijų tinkamumą įvairioms veiklos rūšims.

Nebus išnaudotos pažintinio turizmo galimybės, dėl nepakankamai sutvarkytos centrinės dalies ir kitų lankytinų objektų parengimo lankymui.

Būsto srityje ir toliau truks geros kokybės gyvenamųjų namų ir butų, bus sunku pritraukti į Joniškį specialistų iš kitų vietovių. Nesudarius sąlygų daugiabučių renovacijai, nebus padidintas esamo būsto ekonominis naudingumas, bus naudojama per daug energetinių resursų, o tai darys neigiamą įtaką aplinkos kokybei.

Gyvenamųjų teritorijų plėtos srityje, nerealizuojant bendrojo plano sprendinių, nebus kuriama humaniška ir kokybiška gyvenamoji aplinka, nerenovuojamos esamos užstatytos teritorijos. Nebus numatytos teritorijos socialiai remtinų žmonių būstams statyti. Nebus formuojama sveika ir harmoninga darbo ir poilsio aplinka. Nesuformavus gyvenamųjų erdvių plėtojimo politikos, gyvenamųjų teritorijų plėtra vyks chaotiškai.

Gamtos ir kultūros paveldo apsaugos srityje neįgyvendinus sprendinių, nebus išsaugojamos teritorijos gamtiniam karkasui, gali būti prarastos saugotinos gamtinės vertybės. Nenustačius upių ir kitų vandens telkinių pakrančių panaudojimo pasiūlymų, nebus kuriamos viešosios erdvės

prie vandens, prastės rekreacinės galimybės Joniškyje. Nebus siekiama išsaugoti ir racionaliai naudoti gamtinius išteklius.

Paveldo srityje nebus nustatyti saugotini urbanistinio ir architektūrinio paveldo teritorijos bei objektai, kraštovaizdžio savitumui išsaugoti nebus pasinaudota kultūros paveldo objektų teikiamomis galimybėmis. Nebus sudarytos prielaidos parengti specialiuosius kultūros paveldo apsaugos ir naudojimo planus.

Visuomenės sveikatos srityje nebus ieškoma būdų sumažinti sanitarines apsaugos zonas apie taršius objektus. Nemažės oro ir dirvožemio tarša Joniškio mieste. Nebus taikomos priemonės atskirti miestui nuo kelių bei gyvulininkystės kompleksų. Nebus taikomos sveikatingumo didinimo priemonės, neoptimizuojamos sveikatos priežiūros paslaugų kiekis bei struktūra.

Nebus vykdomas oro taršos monitoringas gyvenamosiose ir pramonės zonose. Nebus taikomos triukšmo mažinimo priemonės. Pramonės rajonuose padidės taršos problemų.

Transporto ir inžinerinės infrastruktūros srityje neįgyvendinant bendrojo plano sprendinių, nebus optimizuojamas gatvių ir kelių tinklas bei inžinerinis aprūpinimas. Nemažės, o gal ir didės tarša iš transporto, triukšmo lygis, taip pat, neįgyvendinus eismo saugos priemonių, gali padidėti avaringumas. Taip pat didės oro tarša dėl neracionaliai šildomų pastatų, taršesnio kuro katilinėse naudojimo. Vandens kokybė paviršiniuose teikiniuose prastės dėl neplečiamo nuotakyno sistemų. Negerės geriamo vandens kokybė.

Nerezervavus teritorijų komunikacijos koridoriams, nebus užtikrinama racionali viešosios inžinerinės infrastruktūros plėtra, kils konfliktai tarp žemės savininkų ir valdžios institucijų plečiant inžinerinius tinklus bei transporto koridorius. Nebus rezervuotos teritorijos aplinkkeliams.

3. Galimai reikšmingai paveiktos teritorijos

Planuojamos teritorijos plotas užima apie ~ 1331 ha teritoriją, administracinės ribos šiuo metu apima ~ 897 ha plotą. Joniškio mieste gyvena 10 688 gyventojai (2010 m. duomenys).

Saugomų teritorijų planuojamoje Joniškio miesto teritorijoje nėra, o gamtinis karkasas užima visiškai nedidelę miesto dalį, tačiau jis vaidina labai svarbų vaidmenį ekologinės pusiausvyros bei biologinės įvairovės užtikrinimui.

Joniškį juosiančių upių – Audrųvės ir Sidabros – slėniai yra svarbūs gamtinio karkaso elementai – regioniniai migracijos koridoriai, kuriems būtina grąžinti ir gausinti kraštovaizdžio natūralumą atkuriančius elementus.

Visos užstatytos miesto teritorijos yra traktuojamos kaip degraduotos (urbanizuotos) gamtinio karkaso teritorijos. Jų natūralumą atstatyti nėra jokių galimybių. Nežiūrint to ir šiose teritorijose vietiniu masteliu tikslinga išskirti „mikro“ gamtinio karkaso „saleles“ mažųjų upelių ir miesto žaliųjų plotų pagrindu.

Patys svarbiausi žalieji plotai Joniškyje jau turi suformuotus sklypus ir tvarkomi kaip atskirieji rekreaciniai želdynai. Svarbiausias iš jų yra Joniškio miesto parkas, Joniškio miesto poilsio zonos „Sidabra“ parkas, Joniškio miesto poilsio zonos prie II tvenkinio parkas.

Joniškio miesto teritorijos bendrojo plano koncepcijoje siūloma atskiraisiais rekreaciniais želdynais paversti ir teritorijas: Alyvų g. skveras; Klevų g. skveras; Saulės g. skveras; Taikos skveras; Vilniaus g. skveras (prie kapinių); Vyšnių g. skveras.

7 lentelė Joniškio miesto teritorijos balansas pagal tikslines žemės naudojimo paskirtis.

Teritorijos paskirtis	Plotas (m2)
Žemės ūkio paskirties žemė	3064707
Vandens ūkio paskirties žemė	253161
Mažaukščių gyvenamųjų namų statybos	2151994
Daugiaaukščių ir aukštybinių gyvenamųjų namų statybos	221514
Visuomeninės paskirties teritorijos	599895
Pramonės ir sandėliavimo objektų teritorijos	305434
Komercinės paskirties objektų teritorijos	817097
Inžinerinės infrastruktūros teritorijos	2443654
Atskirieji želdynai	410731
Kapinės	27643
Teritorijos krašto apsaugos tikslams	6533
Viso	10302363

4. Su miesto bendruoju planu susijusios aplinkos apsaugos problemos

Per Joniškį eina svarbus magistralinis kelias A12 Ryga – Šiauliai – Tauragė – Kaliningradas, kurs mieste sutampa su pagrindinėmis miesto gatvėmis– Vilniaus, Miesto aikštės ir Livonijos, ir kerta patį miesto centrą. Miesto prieigose (ir mieste taip pat) kelias pasižymi dideliu bendro automobilių eismo intensyvumu, taip pat krovinių transporto priemonių eismu. Nors Joniškis turi aplinkkelį (krašto reikšmės kelias Nr. 210), kuris ribojasi su miesto teritorija vakaruose ir suteikia galimybę transportui, važiuojančiam maršrutu Šiauliai – valstybinė siena su Latvija, aplenkti Joniškio miestą, kol kas šis aplinkkelis veikia dar nepakankamai efektyviai. Važiuojančius valstybinės reikšmės keliu A12 bei europiniu maršrutu E77 į miestą nukreipia kelio ženklai. Sunkus transportas, judėdamas Joniškio gatvėmis, blogina jose eismo sąlygas, taip pat kelia triukšmą ir teršia miesto orą. Sunkaus tranzitinio transporto nukreipimas į aplinkkelį turėtų būti sprendžiamas eismo organizavimo priemonėmis, kartu su Lietuvos Automobilių kelių direkcija prie Susisiekimo ministerijos suderinant ir pastatant reikiamus (bei pakenčiant esamus) informacinius ir nukreipiančiuosius kelio ženklus.

Joniškio miesto vandenvietės vanduo atitinka HN 24:2003 reikalavimus pagal vandenyje esančių fluoridų geležies ir mangano kiekius, tačiau vandenyje esantis sulfatų kiekis viršija leistinas normas 1,5 karto, taip pat vandenvietės vanduo yra kietas. Vykdomas požeminio vandens monitoringas. 60 % miesto gyventojų, 17 % pramonės įmonių naudojami vandentiekio sistema. Buitinių nuotekų išvalymo laipsnis pagal BDS7 yra 98 %, pagal SM–98 %

Dirvožemis planuojamos teritorijos ribose daugiausiai teršiamas transporto. Jis daro neigiamą įtaką ir oro kokybei, taip pat didina akustinio triukšmo lygį mieste.

Atliekų tvarkymas viena iš opiausių problemų tiek Joniškio mieste, tiek visoje Lietuvoje. Artimiausiu metu jam teks skirti ypatingai daug pastangų ir lėšų.

Nepavojingos atliekos iš Joniškio miesto vežamos į Šiaulių regiono Aukštakių nepavojingų atliekų sąvartyną. Į jį atliekos vežamos iš viso Šiaulių regiono. Uždarius visus aplinkosaugos reikalavimų neatitinkančius sąvartynus, tai vienintelis regione veikiantis nepavojingų atliekų sąvartynas. Sąvartyne šalinamos tik nepavojingos atliekos: mišrios komunalinės atliekos (likusios po rūšiavimo, perdirbti ar kitaip naudoti netinkamos buitinės atliekos) bei kitos atliekos, kurios nepriskiriamos pavojingoms atliekoms.

5. Tarptautiniu arba nacionaliniu lygmeniu nustatyti aplinkos apsaugos tikslai, susiję su miesto bendruoju planu

Svarbiausi Europos Sąjungos tikslai aplinkos apsaugos srityje yra: gerinti aplinkos kokybę, saugoti visuomenės sveikatą, racionaliai naudoti gamtos išteklius, saugoti biologinę įvairovę, kuriant *Natura 2000* ekologinį tinklą. Itin svarbia laikoma ir klimato kaitos problema.

Rengiant Joniškio miesto teritorijos bendrąjį planą, turi būti atsižvelgta į Europos Sąjungos ir nacionalinius aplinkosaugos tikslus bei užtikrinti tvarią ir pusiausvirą miesto teritorijos raidą.

Toliau pateikiami tarptautiniu, Europos Bendrijos arba nacionaliniu lygmeniu nustatyti pagrindiniai aplinkos apsaugos tikslai, į kuriuos privalu atsižvelgti rengiant Joniškio miesto teritorijos bendrąjį planą.

8 lentelė. Tarptautiniu, Europos Bendrijos ir nacionaliniu lygmeniu nustatyti aplinkos apsaugos tikslai, susiję su Joniškio miesto teritorijos bendruoju planu.

Dokumento pavadinimas	Tikslai
LR ratifikuota ES tarybos direktyva dėl natūralių buveinių ir laukinės faunos bei floros apsaugos (92/43EEB, 1992 05 21)	skatinti biologinės įvairovės palaikymą, atsižvelgiant į ekonominius, socialinius, kultūrinius ir regioninius reikalavimus.
LR ratifikuota Europos kraštovaizdžio konvencija (Žin., 2002, Nr. 104 – 4621)	<i>Skatinti kraštovaizdžio apsaugą, tvarkymą bei planavimą ir organizuoti Europos bendradarbiavimą kraštovaizdžio klausimais (3 str.):</i> įteisinti kraštovaizdį kaip svarbią žmonės supančios aplinkos sudedamąją dalį, jų bendro kultūros ir gamtos paveldo apraišką bei jų savasties pagrindą (5a str.); integruoti kraštovaizdį kaip reiškinį į savo teritorijų ir miestų planavimo politiką bei savo kultūros, aplinkos, žemės ūkio, socialinę ir ekonominę politiką, taip pat į kiekvieną kitą politikos sritį, galinčią turėti poveikio kraštovaizdžiui (5d str.); nustatytus kraštovaizdžius įvertinti atsižvelgiant į suinteresuotų dalyvių ir atitinkamos gyventojų grupės jiems priskiriamą ypatingą vertę (6cb str.).
LR ratifikuota Pasaulio kultūros ir gamtos paveldo globos konvencija (Žin., 1997, Nr. 19 – 411)	<i>Priimti generalinę politiką, kuri siektų kultūros ir gamtos paveldui suteikti tinkamą vaidmenį bendruomenės gyvenime ir to paveldo globą integruoti į bendras planavimo programas (5a str.);</i> vystyti mokslinius ir techninius tyrimus ir tyrinėjimus ir paruošti veiksmingas priemones, kurios įgalintų valstybę neutralizuoti grėsmę, iškilusią kultūros ir gamtos paveldui (5c str.); imtis tinkamų įstatyminių, mokslinių, techninių, administracinių ir finansinių priemonių, būtinų šio paveldo identifikavimui, globai, išsaugojimui (konservavimui), prezentavimui ir reabilitavimui (5 d. str.).
Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2000/60 EB (nustatanti Bendrijos veiksmų vandens politikos srityje pagrindus)	<i>Kiekviena šalis turi neleisti toliau pradėti vandenių ekosistemų bei šlaptžemių, tiesiogiai priklausomų nuo vandens ekosistemų būklei:</i> apsaugoti, gerinti ir atnaujinti visus paviršinio vandens telkinius, stengtis nuosekliai mažinti taršą; užtikrinti, kad būtų nustatytas ir (arba) įgyvendintas teršalų kontrolės priemonės, numatytos Europos Tarybos direktyvose 96/61/EB; 91/67/EEB (dėl vandens apsaugos nuo žemės ūkyje naudojamų nitratų taršos).

Dokumento pavadinimas	Tikslai
<p>Nacionalinė darnaus vystymosi strategija (Žin., 2003, Nr. 89 – 4029)</p>	<p>Pagrindinių ūkio šakų (transporto, pramonės, energetikos, žemės ūkio, būsto, turizmo) poveikio aplinkai mažinimas; efektyvesnis gamtos išteklių naudojimas ir atliekų tvarkymas; pasaulio klimato kaitos ir jos padarinių švelninimas; geresnė biologinės įvairovės apsauga; geresnė kraštovaizdžio apsauga ir racionalus tvarkymas; išsaugoti ir atgaivinti paveldėtas baltiškasias ir etninių regionų savitumą ir ypatumus atspindinčias bendrąsias Europos kultūros vertybes jungiantį Lietuvos kultūros tapatumą, užtikrinti jo tęstinumą, sklaidą ir konkurencingumą šiuolaikiniėje pasaulio kultūrų terpėje, išsaugoti lietuvių etninę ir regioninę kultūrą, istorinį kultūros paveldą, Lietuvoje gyvenančių tautinių bendrijų kultūrinį savitumą; atgaivinti kultūros paveldą, sustiprinti tiesioginę valstybės institucijų ir visuomenės atsakomybę už kultūros paveldo išsaugojimą; pasiekti, kad kultūros vertybių apsauga ir tvarkymas taptų visų valstybės strategijų, programų ir teritorijų planavimo dokumentų sudėtine dalimi.</p>
<p>Valstybės ilgalaikė raidos strategija (Žin., 2002, Nr. IX – 1187)</p>	<p>Igyvendinti tvariosios plėtros principą; sudaryti prielaidas racionaliam gamtos išteklių naudojimui, apsaugai ir atkūrimui; atsižvelgiant į Europos Sąjungos normas ir standartus, užtikrinti tinkamą aplinkos kokybę; išsaugoti gamtos paveldo vertybes, kraštovaizdžio savitumą ir biologinę įvairovę; didinti šalies miškingumą ir miškų aplinkosaugos vertę; mažinti vandenių taršą buitiniams ir gamybinėms nuotekomis; gerinti geriamojo vandens kokybę; racionaliai naudoti vandens energetinius išteklius; skatinti energijos naudojimo veiksmingumą bei atsinaujinančių energijos šaltinių naudojimą; mažinti taršą išdidelių (energetikos) įrenginių; mažinti poveikį klimato kaitai, ozono sluoksniui, rūgštėjimo eutrofikacijos procesui; kuo daugiau ir racionaliau panaudoti atliekų medžiaginius ir energetikos išteklius; pašalinti pesticidų bei kitas pavojingas atliekas; kt.</p>
<p>Valstybinį strateginį atliekų tvarkymo planas (Žin., 2002, Nr. 40-1499)</p>	<p>Atsižvelgiant į esamą atliekų tvarkymo būklę ir ateikti esamos atliekų tvarkymo būklės ir SSGG (stiprybių, silpnybių, galimybių, grėsmių) analizę, nustatyti atliekų tvarkymo prioritetus ir principus, strateginius tikslus, tikslus ir uždavinius.</p>

Dokumento pavadinimas	Tiksmai
<p>Lietuvos Respublikos teritorijos bendrasis planas (Žin., 2002, Nr. IX - 1154)</p>	<p><i>Svarbiausias bendrojo plano principas yra šalies teritorijos subalansuotos raidos užtikrinimas, sudarant šias strategines visuomenės ir ūkio vystymosi prielaidas (4.1 str.):</i> kuo geriau panaudoti turimą šalies teritorijos potencialą; nedaryti žalos šalies teritorijos gamtinei bei kultūrinei aplinkai; nepažeisti dabartinės ir būsimų kartų teritorinių interesų; koordinuoti teritorijos naudojimą ir apsaugą šalies lygiu (kartu atsižvelgiant į visos Europos pastangas); išsaugoti bei stiprinti šalies teritorijos savitumą.</p> <p><i>Svarbiausio strateginio principo realizavimui būtinos šios strateginės šalies raidos kryptys (4.2 str.):</i> gyventojų gyvenimo kokybės gerinimas plėtojant socialinę ir kultūrinę bei techninę infrastruktūrą (4.2.1 str.); šalies ekonominio augimo skatinimas ūkinę veiklą diferencijuojant pagal teritorinio potencialo ypatumus, taikant funkcinę konversiją bei ekologiškas technologijas (4.2.2 str.); aplinkos kokybės užtikrinimas optimizuojant gamtonaudą, plėtojant aplinkosaugą bei išsaugant ir didinant kraštovaizdžio savitumą (4.2.3 str.).</p> <p><i>Numatytais šalies raidos strateginėms kryptims realizuoti numatoma konkretizuotų bendrųjų strateginių teritorijos raidos tikslų sistema ekologinėje plotmėje (4.3.3):</i> išlaikyti ir stiprinti turimą aplinkos sveikumo bei kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės apsaugos, gamtinio karkaso palaikymo sistemą; šalies ir regionų savitumus formuojančioms gamtinėms ir kultūrinėms aplinkos vertybėms garantuoti efektyvią apsaugą ir racionalų naudojimą; užtikrinti tik ekologiškai pagrįstą kraštovarkos programų realizavimą.</p> <p><i>Kiti teritorijos raidos tikslai būtų optimizuoti urbanistinę sistemą, kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės apsaugą, kultūros paveldo, gamybos bei rekreacinių teritorijų naudojimą ir socialinės – kultūrinės bei techninės infrastruktūros teritorinę plėtrą. Iš jų savo erdvine orientacija išskirtini šie tikslai (4.4.2 str.):</i> gamtinio karkaso teritorijų ekologinio visavertiškumo užtikrinimas bei kraštovaizdžio įvairovės ir vertybių išsaugojimas; biologinės įvairovės išsaugojimo bei biotos išteklių racionalaus naudojimo užtikrinimas; gamtinės rekreacinės aplinkos racionalaus naudojimo ir apsaugos užtikrinimas; litosferos ir hidrosferos išteklių naudojimo bei apsaugos optimizavimas; gamtinės aplinkos sveikumo (kokybės) užtikrinimas; kraštovaizdžio kultūrinių vertybių išsaugojimas; subalansuoti šalies transporto sistemos plėtrą maksimaliai panaudojant turimą įvairių transporto rūšių infrastruktūrą, mažinant transporto poveikį aplinkai (4.4.5.3 str.).</p>
<p>Šiaulių regiono plėtros planas 2007 – 2013 m.</p>	<p>gamtos išteklių naudojimo ir aplinkosaugos sektoriaus, jungiančios naudojimo ir apsaugos, oro kokybės, triukšmo, kraštovaizdžio tvarkymo, atliekų tvarkymo sritis, plėtra; žmogaus ir aplinkos sandara, apimanti žmogaus ir aplinkos saugą, aplinkos kokybės gerinimą ir inžinerinės infrastruktūros plėtrą.</p>

Dokumento pavadinimas	Tiksłai
LR saugomų teritorijų įstatymas (Žin., 2001, Nr. IX - 628)	Išsaugoti gamtos ir kultūros paveldo teritorinius kompleksus ir objektus (vertybes), kraštovaizdžio ir biologinę įvairovę, užtikrinti kraštovaizdžio ekologinę pusiausvyrą, gamtos išteklių subalansuotą naudojimą ir atkūrimą, sudaryti sąlygas pažintiniam turizmui, moksliniams tyrimams ir aplinkos būklės stebėjimams, propaguoti gamtos ir kultūros paveldo teritorinius kompleksus ir objektus (vertybes) (3 str.).
Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymas (Žin., 2006-07-27, Nr. 82-3260)	Užtikrinti geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo ūkio nenutrūkstamą funkcionavimą, taip pat visuomenės poreikius atitinkančią plėtrą sudarant sąlygas fiziniams ir juridiniams asmenims priimtinomis sąlygomis apsirūpinti tinkamos kokybės geriamuoju vandeniu ir gauti geros kokybės nuotekų tvarkymo paslaugas.

Rengiant Joniškio miesto bendrąjį planą į šiuos tikslus atsižvelgta nustatant miesto planinės ir erdvinės struktūros vystymo principus ir jais vadovaujantis, rengiant koncepcinius pasiūlymus. Vystymo principai nustatomi plėtos kryptims, funkcinėms zonoms bei jų tipams. Šiame bendrojo plano rengimo etape nustatyti tokie pagrindiniai plėtos krypčių tipai: urbanistinė kryptis, ekonominė kryptis, socialinė kryptis.

Urbanistinė plėtos kryptis apima tokius bendrojo plano rengimo aspektus kaip geografinės plėtos kryptys, miesto erdvinė struktūra, gamtinio ir kultūrinio kraštovaizdžio kokybė, transportiniai ryšiai ir inžinerinė infrastruktūra. Šiai plėtos kryptiai nustatomi tokie pagrindiniai vystymo principai:

- tolygi miesto urbanistinė plėtra,
- racionalus teritorijų išnaudojimas, kompaktiško miesto kūrimas,
- pagrįstas taupumas, vystant miestą kokybiškai ir kiekybiškai,
- minimizuojamas ir kompensuojamas reikšmingas neigiamas poveikis aplinkai,
- ieškoma kuo paprastesnių techninių sprendimų, plėtojant viešąją infrastruktūrą ir transportą,
- pagarba miesto urbanistiniam paveldui bei kraštovaizdžiui.

Ekonominė plėtos kryptis apima tokias sritis kaip sąlygos verslui plėtoti, investicijų pritraukimas, gyventojų užimtumas ir darbo jėgos kokybė. Šiai plėtos kryptiai nustatomi tokie pagrindiniai vystymo principai:

- pasiruošimas galimoms investicijoms, pramonės arba verslo įmonių naujam įkūrimui ar plėtrai,
- esamo miesto verslumo lygio palaikymas ir kėlimas,
- sąlygų sudarymas darbo jėgai kelti savo kvalifikaciją,
- aplinkosauginio slenksčio nusistatymas, kai galimas naujų taršių ir pavojingų sveikatai įmonių atėjimas į miestą.

Socialinė kryptis — tai visuomeninis aptarnavimas, sveikatos apsauga, švietimas, socialinių paslaugų poreikis ir prieinamumas, būstas ir jo kokybė. Šiai plėtos kryptiai nustatomi tokie pagrindiniai vystymo principai:

- 1) socialinių paslaugų kiekis, atitinkantis poreikius ir pagal juos kintantis,
- 2) saugios ir sveikos gyvenamosios aplinkos kūrimas,
- 3) visuomeninio aptarnavimo, sveikatos ir švietimo įstaigų modernizavimas,
- 4) socialinio būsto plėtra.

Joniškio mieste nustatomi tokie būsimų urbanistinės **plėtos zonų** vystymo principai:

- kokybiškos gyvenamosios ir darbo aplinkos kūrimas,

- vertingiausių gamtinio karkaso teritorijų išsaugojimas ir įjungimas į naują urbanistinę miesto struktūrą,
- urbanistinių ir transportinių konfliktų vengimas,
- naujų transporto srautų minimizavimas.

Funkcinio **zonavimo** principai apibrėžia gaires tiek esamų miesto teritorijų tvarkymui ir galimai konversijai, tiek naujai planuojamų zonų erdvinės struktūros formavimui. Rengiant Joniškio miesto teritorijos bendrojo plano koncepciją, laikomasi tokių zonavimo principų:

1. kuriamos daugiafunkcinės zonos, siekiant užtikrinti gerą darbo vietų pasiekiamumą bei gyventojų aptarnavimą, kiek tam neprieštarauja higienos ir kitos planavimo normos,
2. iš urbanizuojamų teritorijų, pasižyminčios geriausia aplinkos kokybe, skiriamos gyvenamosioms teritorijoms,
3. esamų teritorijų konversija siūloma, esant rimtam būtinumui,
4. rekreacinių poreikių tenkinimui, numatomos želdynų teritorijos, kur įmanoma — esamų gamtinių teritorijų pagrindu,
5. zonos pramonei ir verslui plėtoti numatomos vietovėse su geru pasiekiamumu ir patogesnėmis inžinerinės infrastruktūros atvedimo galimybėmis.

6. Galimos reikšmingos pasekmės aplinkai

Šiame skyriuje nagrinėjamos galimos reikšmingos pasekmės biologinei įvairovei, gyvūnijai ir augalijai, visuomenei ir jos sveikatai, dirvožemiui, vandeniui, orui, kultūros paveldui, kraštovaizdžiui. Galimos pasekmės sukelia pasirinkta Joniškio miesto bendrojo plano nuosaikos plėtros alternatyva, detaliau aprašyta 8 skyriuje.

6.1.1. Poveikis orui

Bendrojo plano komponentas	Reikšmingos pasekmės
1. Humanizuojamos ir revitalizuojamos teritorijos	Planuojama humanizuoti miesto centrinę dalį, Parko seniūnaitijoje. Šie veiksmai turės nedidelį teigiamą poveikį miesto oro kokybei, kadangi bus atlikti renovacijos, remonto darbai, gerinantys pastatų energetinį efektyvumą. Taip bus sumažinti transporto srautai centrinėje miesto dalyje, įrengiamos pėsčiųjų zonos. Tačiau trumpalaikis nedidelio reikšmingumo neigiamas poveikis pasireikš vykdant statybų darbus.
2. Renovuojamos gyvenamosios teritorijos	Bus atliekama renovacija daugiabučiais užstatytose gyvenamosiose teritorijose. Pagerėjęs pastatų energetinis efektyvumas turės nedidelį teigiamą poveikį oro kokybei.
3. Renovuojamos pramonės teritorijos	Atsižvelgiant į vyraujančius vėjus Malūno seniūnaitijoje siūloma esamą pramonės teritorijoje nebevystyti taršios pramoninės veiklos skatinant konversiją į komercinę paskirtį. Pramonės veiklą siūloma vystyti šiaurinėje miesto dalyje. Ši teritorija jau yra padengta didžiulės sanitarinės apsaugos zonos. Pramoninė veikla yra viena pagrindinių oro taršos šaltinių, tačiau atskiras pramonės objektų sukeliama poveikio aplinkos orui vertinimas yra pateikiamas atskiruose oficialiuose dokumentuose (poveikio aplinkai vertinimo (PAV), poveikio aplinkos orui vertinimo (PAOV),

Bendrojo plano komponentas	Reikšmingos pasekmės
	<p>taršos ir integruotos prevencijos (TIPK) leidimuose ir kituose dokumentuose), rengiamuose LR teisės aktų nustatyta tvarka. Šiuose projektuose turi būti nustatomos konkrečios aplinkos taršos prevencinės priemonės (švarių technologijų gamybos procesuose diegimas, atitinkamų oro valymo įrenginių diegimas ir kt.).</p> <p>Prie pramonės objektų sąlygojamos taršos mažinimo bendrojo teritorijos planavimo priemonėmis numatyta prisidėti aplink esamas pramonės teritorijas formuojant žaliąsias zonas, kurios prisidės ne tik prie estetiško miesto aplinkos kūrimo, bet ir sumažins esamos pramonės sąlygojamą oro užterštumą, pagerins miesto aplinkos oro sudėtį. Želdynai turėtų būti formuojami atsižvelgiant į dominuojančių įmonių kenksmingumo klasę, į atmosferą skleidžiamų medžiagų pobūdį ir jų kieki.</p> <p>Su sąlyga, kad numatytoje pramonės teritorijoje pramonės objektų plėtra vyks tinkamai reglamentuojant veiklą (taikant švarias technologijas, diegiant oro valymo įrenginius, nustatant sanitarines apsaugos zonas (SAZ) ir kt.) bus sąlygojamos nedidelio reikšmingumo neigiamos pasekmės aplinkos orui. Apsauginių želdinių suformavimas, aplink esamas pramonės teritorijas sąlygos teigiamas pasekmes aplinkos orui.</p>
4. Konvertuojamos teritorijos	<p>Numatoma konvertuoti sodininkų bendrijų sodų teritorijas, esančias miesto ribose į gyvenamuosius kvartalus. Reikšmingo poveikio oro kokybei šiuo atveju nenumatoma. Taip pat yra numatoma Malūno seniūnaitijoje esamą pramonės teritoriją konvertuoti į komerciją siekiant, kad rajonas taptų „paslaugų teritorija“.</p>
5. Žaliosios teritorijos (rekreaciniai bei apsauginiai želdynai, miškai)	<p>Puoselėjamos ir saugomos želdynų ir miškų teritorijos, sutapatinamos su vertingiausiais gamtinio karkaso komponentais padės mažinti oro taršą ir pagerinti oro sudėtį mieste.</p>
6. Naujos plėtros teritorijos	<p>Naujos plėtros teritorijos visos yra perimtos iš Joniškio rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano sprendinių, kurie buvo nustatyta tvarka parengti, suderinti ir patvirtinti.</p>
7. Susisiekimo sistema	<p>Susisiekimo dalies sprendiniai turės didžiausią įtaką oro bei akustinei taršai. Miesto centre bus sumažintas eismo intensyvumas, nukreipiant eismą į esantį aplinkkelį (kelias Nr. 210). Kai kurios transporto organizacinės priemonės leis sumažinti oro taršą, tačiau bendras jos lygis gali didėti, dėl bendro Lietuvos gyventojų mobilumo didėjimo, nepriklausančio nuo miesto bendrojo plano sprendinių.</p>
8. Inžinerinė infrastruktūra	<p>Inžinerinės infrastruktūros sprendiniai turės teigiamą reikšmingą poveikį orui. Renovuojant esamus šilumos tinklus, parenkant mažiau taršias kuro rūšis, renovuojant daugiabučius pastatus, gerės oro kokybė.</p>

6.1.2. Poveikis vandens kokybei

Bendrojo plano komponentas	Reikšmingos pasekmės
1. Humanizuojamos ir revitalizuojamos teritorijos	<p>Šios teritorijos jau dabar yra prijungtos prie centralizuotų vandentiekio ir nuotekų tinklų, koncepcijos sprendiniai reikšmingo poveikio vandens kokybei neturės.</p>
2. Renovuojamos gyvenamosios teritorijos	<p>Reikšmingo poveikio nenumatoma.</p>

Bendrojo plano komponentas	Reikšmingos pasekmės
3. Renovuojamos pramonės teritorijos	Siūlomas pramonės įmonių modernizavimas mažinant vandens taršą, konkretūs sprendimai nustatomi detalesnėse planavimo stadijose, tai turės teigiamos įtakos vandens sunaudojimui bei kokybei.
4. Konvertuojamos teritorijos	Sodų bendrijų konversija, jų prijungimas prie centralizuotų vandentiekio bei nuotekų tinklų turės reikšmingos teigiamos įtakos paviršinio vandens kokybei. Pramonės teritorijos konvertavimas į komercinę teritoriją (pietinėje Joniškio miesto dalyje) turės teigiamos įtakos paviršinio vandens kokybei.
5. Žaliosios teritorijos (rekreaciniai bei apsauginiai želdynai, miškai)	Žaliųjų teritorijų plėtra turės teigiamą poveikį vandens kokybei, šios teritorijos veiks kaip tam tikri lietaus vandens filtrai dirvožemyje, leidžiantys jam natūraliai susigerti į gruntą.
6. Naujos plėtros teritorijos	Numatyta kitos paskirties teritorijų plėtra įtakos visuomenės komunalinių poreikių augimą, kartu su naujomis gyvenamosiomis teritorijomis planuojami centralizuoti vandentiekio ir nuotekų tinklai. Dalis smulkių vandentekmių bus kanalizuojama, atsiras daug kietų paviršių, o tai keis vandens nuotėkio kryptį bei skverbimąsi į požeminius horizontus. Galimas tam tikras neigiamas poveikis.
7. Susisiekimo sistema	Naujo susisiekimo tinklo (gatvių) plėtra vandenims bus įvertinta numačius konkrečias kelių trasas ir atlikus Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimą (PŪV PAV). Didesnė plėtros dalis vyks esamomis trasomis, jas modernizuojant, todėl susisiekimo plėtros sprendinių poveikis vandenims vertimas kaip neutralus
8. Inžinerinė infrastruktūra	Daugiau vartotojų prisijungiant prie centralizuoto vandentiekio ir nuotekų tinklų. Gerinant ir vystant atliekų surinkimo ir šalinimo sistemą, mažės dirvožemio tarša šiomis atliekomis.

6.1.3. Poveikis dirvožemio kokybei

Bendrojo plano komponentas	Reikšmingos pasekmės
1. Humanizuojamos ir revitalizuojamos teritorijos	Statant bei rekonstruojant pastatus ir atnaujinant inžinerinius tinklus dirvožemis sumaišomas su nederlingu podirviu arba išvežamas už miesto ribų. Taip prarandama vertinga terpė želdiniams ir vejos dangai. Tačiau, įgyvendinus kompensacines priemones poveikis dirvožemiui šiose teritorijose bus neutralus.
2. Renovuojamos gyvenamosios teritorijos	Renovacija teritorijose, užstatytose daugiabučiais gyvenamaisiais pastatais reikšmingo poveikio dirvožemio kokybei neturės.
3. Renovuojamos pramonės teritorijos	Gamybos įmonių pertvarka ir jų skleidžiamos taršos mažinimas įdiegiant modernias technologijas, taškinių taršos šaltinių panaikinimas pagal galimybes turės teigiamą poveikį tų teritorijų dirvožemio kokybei.
4. Konvertuojamos teritorijos	Sodininkų bendrijų sodų konversija į gyvenamąsias teritorijas turės teigiamą poveikį dirvožemio kokybei dėl išplėtotų kanalizacijos tinklų. Pramonės teritorijos konversija į komercinę/paslaugų teritoriją turės teigiamą poveikį dirvožemio kokybei dėl sumažėjusios taršos.
5. Žaliosios teritorijos (rekreaciniai bei apsauginiai želdynai, miškai)	Želdinių ir rekreacinių teritorijų plėtra miesto ekosistemoje leis išsaugoti dirvožemio dangą, kuri dėl tam tikrų biogeocheminių savybių ir smulkiadispersinės dalies didelio paviršiaus aktyvumo tampa „deponuojančia“ toksiškiems junginiams ir kartu vienu iš svarbiausių biogeocheminių barjerų daugumai junginių (sunkieji metalai, naftos

Bendrojo plano komponentas	Reikšmingos pasekmės
	produktai) jų migracijos kelyje, pradedant nuo atmosferos iki gruntinių vandenių ir upių tinklo. Planuojamas teigiamas poveikis.
6. Naujos plėtros teritorijos	Statant numatytus gyvenamuosius pastatus ir rengiant inžinerinius tinklus dirvožemis gali būti sumaišomas su nederlingu podirviu arba išvežamas už miesto ribų. Todėl gali būti prarandama vertinga terpė želdiniams ir vejos dangai. Užtikrinant neutralų planuojamų objektų poveikį būtina įgyvendinti kompensacines priemones.
7. Susisiekimo sistema	Kadangi susisiekimo tinklo plėtra vyks esamomis trasomis, jas modernizuojant, susisiekimo tinklo poveikis dirvožemiui gali kilti dėl iš netvarkingų automobilių varvančių tepalų, avarijų metu išsiliejusio stabdžių skysčio. Didesnė žala dirvožemiui gali kilti susidūrus pavojingas atliekas ar chemikalus transportuojančioms priemonėms, kuomet gali išsilieti labai dideli teršalų kiekiai. Tačiau neprognozuojama, kad dirvožemio tarša viršys pavojingų cheminių medžiagų didžiausias leidžiamas koncentracijas.
8. Inžinerinė infrastruktūra	Gerinant ir vystant atliekų surinkimo ir šalinimo sistemą, mažės dirvožemio tarša šiomis atliekomis. Joniškio miesto atliekos vežamos į Šisulių regiono Aukštrakių nepavojingų atliekų sąvartyną. Bendradarbiaujant su regioniniu atliekų tvarkymo centru bei komunalinių paslaugų įmonėmis, bus sukurta efektyvi atliekų šalinimo sistema.

6.1.4. Poveikis augalijai, gyvūnijai ir bioįvairovei

Bendrojo plano komponentas	Reikšmingos pasekmės
1. Humanizuojamos ir revitalizuojamos teritorijos	Kadangi šios miesto centro teritorijos jau dabar yra pilnai urbanizuotos, jų pertvarka jokio reikšmingo neigiamo ar teigiamo poveikio biologinei įvairovei neturės.
2. Renovuojamos gyvenamosios teritorijos	Gyvenamosiose teritorijose jau dabar nėra didelės biologinės įvairovės, renovacija įtakos jai neturės.
3. Renovuojamos pramonės teritorijos	Pramonės teritorijų renovavimas biologinei įvairovei tų teritorijų viduje įtakos neturės.
4. Konvertuojamos teritorijos	Sodininkų bendrijų sodų konversija reikšmingo poveikio biologinei įvairovei bei saugomoms teritorijoms neturės. Pramonės teritorijos konversija reikšmingo poveikio biologinei įvairovei bei saugomoms teritorijoms neturės.
5. Žaliosios teritorijos (rekreaciniai bei apsauginiai želdynai, miškai)	Želdiniai mieste atlieka nepaprastai svarbią urboekologinę funkciją: stabilizuoja ir kompensuoja ekologinę aplinką, reguliuoja oro sudėtį, daro poveikį miesto klimatui, mažina oro užterštumą dujomis, dulkėmis. Todėl želdinių plėtra mieste skirta kompensuoti neigiamą miesto poveikį. Planuojama želdinių plėtra darys teigiamą įtaką bioįvairovei.
6. Naujos plėtros teritorijos	Esamų žemės ūkiui naudojamų teritorijų pavertimas kitos paskirties teritorijoms darys neigiamą poveikį biologinei įvairovei. Užstatant šias teritorijas, bus prarasta dalis žemės ūkio kraštovaizdyje gyvenančių gyvūnų ir augalų bendrijų buveinių.
7. Susisiekimo sistema	Susisiekimo sistemos sprendiniai reikšmingo poveikio biologinei įvairovei neturės.
8. Inžinerinė	Inžinerinės infrastruktūros sprendiniai poveikio biologinei įvairovei

Bendrojo plano komponentas	Reikšmingos pasekmės
infrastruktūra	neturės.

6.1.5. Poveikis kraštovaizdžiui

Bendrojo plano komponentas	Reikšmingos pasekmės
1. Humanizuojamos ir revitalizuojamos teritorijos	Centrinių teritorijų humanizavimas, centrinės miesto dalies atgaivinimas turės teigiamą poveikį Joniškio miesto kraštovaizdžiui.
2. Renovuojamos gyvenamosios teritorijos	Kompleksinės daugiabučių gyvenamųjų namų renovacijos metu bus sutvarkomi ir šių teritorijų atskirieji bei priklausomieji želdynai. Tai turės teigiamą poveikį tų teritorijų kraštovaizdžiui.
3. Renovuojamos pramonės teritorijos	Vietomis apleistų pramonės teritorijų, praradusių estetinę išvaizdą pastatų renovacija turės nežymų teigiamą poveikį kraštovaizdžio kokybei.
4. Konvertuojamos teritorijos	Sodininkų bendrijų sodų „de facto“ konversija į gyvenamąjį kvartalą jau prasidėjusi ir smarkiai pažengusi. Ši chaotiška kaita daro neigiamą poveikį kraštovaizdžiui. Konversijos suvaldymas specialiais ar detaliais planais turėtų nežymų teigiamą poveikį kraštovaizdžiui. Pramonės teritorijos konversija į komercinę/paslaugų teritoriją turės teigiamą poveikį kraštovaizdžio kokybei. Kadangi vietoje apleistų pramonės teritorijoje esančių pastatų, praradusių estetinę išvaizdą atsiras nauji pastatai arba bus renovuojami esami pastatai.
5. Žaliosios teritorijos (rekreaciniai bei apsauginiai želdynai, miškai)	Želdiniai ne tik aktyviai dalyvauja urbanistinėje užstatymo kompozicijoje (organizuoja miesto erdves ir kaip tūriniai elementai išryškina ir papildo pastatų ir ištisu kompleksų architektūrą, padeda suvokti aplinkos mastelį), bet ir patys formuoja įvairaus pobūdžio, dydžio ir paskirties erdves (parkus, skverus ir pan.), mažina neigiamą urbanistinio komplekso poveikį aplinkai. Todėl numatyta želdynų plėtra lems reikšmingą teigiamą ilgalaikį poveikį aplinkai bei kraštovaizdžiui.
6. Naujos plėtros teritorijos	Plėtros teritorijos numatytos teritorijose, kurios jau dabar yra antropogeninio pobūdžio (intensyviai žemės ūkyje naudojamos lygumos), taigi labai didelio neigiamo poveikio kraštovaizdžio nenumatoma. Audrųės ir Sidabros pakrantes nuo urbanizacijos saugos vandens pakrančių apsaugos juostos.
7. Susisiekimo sistema	Kadangi susisiekimo tinklo plėtra vyks daugiausiai esamomis trasomis, jas modernizuojant, susisiekimo plėtros sprendinių poveikis kraštovaizdžiui vertimas kaip neutralus. Didesnis neigiamas poveikis bus dėl aplinkkelių statybos.
8. Inžinerinė infrastruktūra	Inžinerinės infrastruktūros sprendiniai reikšmingo poveikio kraštovaizdžiui nedarys.

6.1.6. Poveikis kultūros paveldui

Bendrojo plano komponentas	Reikšmingos pasekmės
1. Humanizuojamos ir revitalizuojamos teritorijos	Nors registruotų kultūros paveldo vertybių mieste nėra labai daug, tačiau yra išlikusių ir dar nesaugomų urbanistinio paveldo elementų. Jų išskyrimas būtinas ir dėl to, kad miesto centras šiuo metu nėra vieningai tvarkomas, jį iš esmės formuoja eklektiški paskutinių dešimtmečių pastatai, patyrę ne vieną rekonstrukciją

Bendrojo plano komponentas	Reikšmingos pasekmės
2. Renovuojamos gyvenamosios teritorijos	Šių teritorijų renovacija įtakos kultūros paveldo vertybėms įtakos neturės.
3. Renovuojamos pramonės teritorijos	Joniškio pramonės teritorijos vieta keičiama, planuojama pramonės objektų plėtra šiaurinėje miesto dalyje. Šioje teritorijoje jau yra padengta didžiulės sanitarinės apsaugos zonos. Reikšmingų neigiamų pasekmių kultūros paveldo vertybėms neprognazuojama.
4. Konvertuojamos teritorijos	Sodininkų bendrijų sodų konversija įtakos kultūros paveldui neturės. Pramonės teritorijos konversija taipogi įtakos kultūros paveldui neturės.
5. Žaliosios teritorijos (rekreaciniai bei apsauginiai želdynai, miškai)	Ilgalaikėje perspektyvoje netiesiogines teigiamas pasekmes Joniškio mieste išsidėsčiusioms kultūros paveldo vertybėms sąlygos rekreacinių teritorijų plėtojimas. Esamų gamtinių ir kultūrinių išteklių pritaikymas rekreacijai, pažintiniam turizmui ir kitoms panašioms veikloms padidins kultūros vertybių gyvybingumą, skatins jų tolimesnį tvarkymą bei pritaikymą lankymui ir pažinimui.
6. Naujos plėtros teritorijos	Bendrojo plano rengimo ribose naujos plėtros teritorijose kultūros vertybių teritorijų nėra, taigi reikšmingo poveikio kultūros paveldui nenumatoma.
7. Susisiekimo sistema	Susisiekimo sistemos sprendinių įgyvendinimas nesąlygos reikšmingų neigiamų pasekmių su sąlyga, kad vykdant netoli kultūros paveldo objektų esančių kelių tiesimo bei rekonstravimo darbus, bus laikomasi saugomų objektų teritorijų apsaugos reglamentų.
8. Inžinerinė infrastruktūra	Inžinerinės infrastruktūros sprendiniai reikšmingo poveikio kultūros paveldui neturės.

6.1.7. Poveikis visuomenei ir jos sveikatai

Bendrojo plano komponentas	Reikšmingos pasekmės
1. Humanizuojamos ir revitalizuojamos teritorijos	Pertvarkius šių teritorijų architektūrinį pobūdį, sumažinus transporto srautus jose, gausinant želdynus bus padarytas teigiamas poveikis jose gyvenančių ar dirbančių žmonių sveikatai. Komercinės paskirties teritorijose vykdoma veikla fizikinės ar biologinės taršos nesąlygos, ekstremalių situacijų tikimybė minimali.
2. Renovuojamos gyvenamosios teritorijos	Planinga gyvenamų teritorijų renovacija užtikrins reikiamos komunalinės ir inžinerinės infrastruktūros pagerinimą, suteikiant gyventojams galimybes naudotis kokybiškais komunaliniais (vandentiekos, vandenvalos, atliekų tvarkymo ir kt.) paslaugomis, tai palankiai veiks gyventojų sveikatingumą.
3. Renovuojamos pramonės teritorijos	Atsižvelgiant į vyraujančius vėjus (vyraujantis pietvakarių vėjas) siūloma pramonės teritoriją perkelti į šiaurinę miesto dalį. Tuo būdu oro tarša skleidžiama iš pramonės rajono sklisis ne į miesto centrą, o kaip tik nuo miesto. Todėl poveikis visuomenei ir jos sveikatai bus tik teigiamas.
4. Konvertuojamos teritorijos	Šių teritorijų konversija ir prijungimas prie komunalinių tinklų turės teigiamas įtakos visuomenės sveikatai.
5. Žaliosios teritorijos (rekreaciniai bei apsauginiai želdynai, miškai)	Rekreacijos dalies sprendiniai darys teigiamą poveikį visuomenės sveikatai, bus išskiriamos teritorijos miesto parkams bei poilsiui prie vandens. Želdiniai atlikdami sanitarinę funkciją sąlyginai kompensuos neigiamų veiksnių reikšmingumą nulemtą pramonės ir autotransporto taršos.

Bendrojo plano komponentas	Reikšmingos pasekmės
6. Naujos plėtros teritorijos	Naujų plėtros teritorijų įsisavinimas vyks laikantis privalomų reglamentų bei higienos normų, taigi neigiamo poveikio visuomenės sveikatai neprognozuojama.
7. Susisiekimo sistema	Inžinerinės ir susisiekimo infrastruktūros sprendiniai, kurie mažins akustinį triukšmą, oro bei paviršinio vandens taršą, turės teigiamą poveikį visuomenės sveikatai. Planuojamas naujų kelių, apvažiavimų išplėtojimas, eismo reguliavimas sumažins esamą intensyvių autotransporto (ypatingai sunkiujų automobilių) srautų bei spūsčių problemą pagrindinėse Joniškio miesto gatvėse.
8. Inžinerinė infrastruktūra	

6.2. Poveikis ekonominei aplinkai

Bendrojo plano komponentas	Reikšmingos pasekmės
1. Humanizuojamos ir revitalizuojamos teritorijos	Šių teritorijų atgaivinimas padarys jas patrauklesnes gyventojams ir lankytojams, tai skatins paslaugų sektoriaus plėtrą. Numatomas teigiamas poveikis ekonominei aplinkai.
2. Renovuojamos gyvenamosios teritorijos	Renovacija kels nekilnojamojo turto vertę, tai turės teigiamą poveikį ekonominei aplinkai.
3. Renovuojamos pramonės teritorijos	Kadangi siūloma pramonės teritorijos vietą keisti, tai sąlygos naujų pramonės objektų statybą ir pan. Todėl jų plėtra darys teigiamą įtaką verslo ir gamybos plėtrai.
4. Konvertuojamos teritorijos	Sodininkų bendrijų sodų konversija į pilnavertį gyvenamąjį kvartalą darys teigiamą įtaką nekilnojamojo turto rinkai. Pramonės teritorijos konversija į komercijos/paslaugų teritoriją turės teigiamos įtakos miesto ekonominei aplinkai.
5. Žaliosios teritorijos (rekreaciniai bei apsauginiai želdynai, miškai)	Žaliųjų teritorijų apsauga ir plėtra padės kurti patrauklaus miesto įvaizdį, gerins gyvenamąją bei darbo aplinką, tai turės teigiamą įtaką ekonominei aplinkai.
6. Naujos plėtros teritorijos	Plėtra teritorijose, nurodytose Joniškio savivaldybės teritorijos bendrajame plane, darys teigiamą poveikį ekonominei aplinkai.
7. Susisiekimo sistema	Susisiekimo sistemos bei inžinerinės infrastruktūros optimizavimas turės teigiamos įtakos verslo ir ekonominei aplinkai Joniškyje.
8. Inžinerinė infrastruktūra	

7. Priemonės reikšmingoms neigiamoms pasekmėms kompensuoti

Norint išvengti neigiamų miesto bendrojo plano įgyvendinimo pasekmių, reikalinga imtis tokių priemonių:

1. Numatyti bendrojo plano sprendinių įgyvendinimo etapiškumą ir jo laikytis;
2. Derinti urbanizuotų teritorijų plėtrą su inžinerinės infrastruktūros plėtra. Naujai vystomose gyvenamosios paskirties teritorijose įrengti reikalingas inžinerines komunikacijas bei jas prijungti prie centralizuotų miesto sistemų;
3. Nuosekliai laikytis bendrojo plano sprendinių, rengiant atskirų vietovių detaliuosius ar specialiuosius planus. Savo laiku parengti kitus bendrajame plane numatytus teritorijų planavimo dokumentus, būtinus jo įgyvendinimui;

4. Įgyvendinant inžinerinės infrastruktūros dalies sprendinius, taikyti mažiausiai kenkiančias aplinkai technologijas;
5. Mažinti oro taršą, triukšmą, skatinti įmones diegti aplinkosaugines priemones, laikantis gamtos apsaugą reglamentuojančių teisės aktų reikalavimų. Taip pat šviesti visuomenę, skatinti ekologiškų degalų bei atsinaujinančių energijos išteklių vartojimą, pavasario ir vasaros laikotarpiu valyti miesto gatvių važiuojamąją dalį ir jų aplinką, reguliariai valyti gatves vakuuminiu būdu, plauti ir laistyti gatvių dangą;
6. Mažinti paviršinių ir gruntinių vandenių taršą, vykdant nuotekų tinklų plėtrą priemiesčio teritorijose;
7. Numatytas rekreacijos ir kitas želdynų teritorijas pritaikyti visuomenės poreikiams, sutvarkant ir įrengiant reikalingą infrastruktūrą;
8. Saugoti kultūros paveldo vertybes, jų teritorijas plėtoti laikantis tausojančio naudojimo principų. Kultūrinės vertės požymiais pasižyminčių, tačiau apsaugos statuso neturinčių objektų tvarkymo projektus rengti siekiant šių požymių išsaugojimo ir stiprinimo.

Pačiuose miesto bendrojo plano sprendiniuose, kaip įvairių neigiamų pasekmių kompensacija, numatomas gamtinio karkaso teritorijų planavimas, taip pat racionalus naujai urbanizuojamų teritorijų išplanavimas ir senųjų modernizavimas.

8. Joniškio miesto bendrojo plano koncepcinių pasiūlymų ir alternatyvų aprašymas

Joniškio mieste nagrinėjamos dvi pagrindinės bendrojo plano koncepcijos alternatyvos. Pirmoji — tai **Esamos būklės išlaikymo alternatyva**. Ji atitinka esamą miesto būklę ir natūralias raidos tendencijas, nustatytas esamos būklės analizės stadijos metu. Šiuo atveju nekoreguojamos esamos miesto ribos. Gyvenamųjų teritorijų plėtra vysta tik esamose jau pradėtose įsisavinti teritorijose. Pramoninė ir verslo veikla ir toliau vyksta šiaurinėje miesto dalyje esančiose komercinėse ir pramoninėse teritorijose.

Antroje – **Nuosaikios plėtros alternatyvoje** Joniškio miesto teritorijos bendrojo plano koncepcijoje siūloma modernizavimo, humanizavimo (rehabilitacijos) režimą taikyti miesto centrui, Parko seniūnaitijoje. Miesto aikštėms, gatvėms ir pastatams, esantiems centro teritorijoje, siūlomas reprezentacinio sutvarkymo režimas. Siūloma suformuoti vientisą erdvę – miesto aikštę, kuri vizualiai apjungtų Joniškio bažnyčią ir sinagogas, tam reikia pašalinti joje esančius menkaverčius statinius. Naujoji aikštė galėtų tapti išskirtiniu Joniškio simboliu, miesto renginių vieta ir turizmo traukos centru.

Atsižvelgiant į vyraujančius vėjus Joniškio pramonės rajonas, esantis Malūno seniūnaitijoje, yra labai nepalankioje vietoje. Vyraujantys pietvakarių vėjas oro taršą neša į miesto centrą ir gyvenamuosius rajonus. Be to minėtame rajone yra labai daug žemės naudojimo paskirčių ir užstatymų tipų. Dėl to siūloma šiame rajone nebevystyti taršios pramoninės veiklos skatinant konversijas į komercinę paskirtį ir siekiant, kad rajonas taptų „paslaugų teritorija“.

Pramonės veiklą siūloma vystyti šiaurinėje miesto dalyje, kur patogus susisiekimas su vakariniu aplinkkeliu. Ši teritorija jau yra padengta džiulės sanitarinės apsaugos zonos ir gyvenamoji pletra ten negalima.

Aplink Joniškio tvenkinius, Sidabros seniūnaitijoje, siūloma naujos plėtros teritorija parkui, kuriame galėtų atsirasti vietos smulkioms kavinėms, valčių nuomos punktam ir pan. (su laikino pastato statusu). Sutankinta parko želdynų linija šiaurinėje parko teritorijos dalyje atvertų naujai formuojamą pramonės rajoną, taip bent dalinai sulaikydama oro taršą. Želdinius siūloma tęsti miesto šiauriniu pakraščiu ir taip atitverti miestą nuo nuotekų valymo įrenginių skleidžiamų kvapų.

Sodų bendrijų teritorijose siūlomas konversijos režimas, siekiant pagerinti gyvenimo jose sąlygas, numatant būtiniausias infrastruktūros elementus: normalaus pločio gatves, vandentiekį bei kanalizaciją.

8.1. Urbanistinė aplinka

Joniškio miesto teritorijos bendrojo plano koncepcija ruošiamą dvidešimčiai metų. Per tokį ilgą laikotarpį gali labai reikšmingai pasikeisti demografinė situacija, ekonominė ir teisinė aplinka. Šiuo metu mieste, kaip ir visoje Lietuvoje, vykstantys procesai yra dažniausiai neigiami. Tačiau recesijos periodai paprastai vėliau ar anksčiau yra keičiami aktyvios plėtros periodais. Todėl siūlomi Joniškio miesto teritorijos bendrojo plano koncepciniai pasiūlymai yra orientuoti į optimistinių miesto vystymosi scenarijų. Taip pat laikoma, kad šie pasiūlymai turi būti lankstūs ir sugebėti atitikti besikeičiančią situaciją ir galimus urbanistinius iššūkius miestui.

Šiaurės Lietuvos pasienio miestas – Joniškis yra kertamas vieno seniausių Lietuvos transportinių traktų Tilžė–Ryga–Talinas. Jis, kartu su geležinkelio linija aktualus ir šiandien, visai rytų Europai. Tai reiškia, jog darnios miesto plėtros koncepcijoje dominuos miesta kuriančios ateities pramonės, logistikos, žemės ūkio produkcijos perdirbimo ir kitos įmonės. Joms numatomos patogios, inžinerine infrastruktūra aprūpintos, teritorijos. Tik verslo investicijos leis sudaryti pakankamą ekonominę bazę miesto vystymui.

Svarbiausius Joniškio urbanistinės plėtros aspektus galima išvardinti taip:

- Miestas yra aukštos žemdirbystės kultūros arealo administracinis, visuomeninis, prekybinis ir kultūrinis centras.
- Lietuvos teritorijos Bendrajame Plane Joniškis įvardintas (a) kategorijos palaikomu vietiniu arealo centru, esančiu svarbaus urbanistinės integracijos koridoriaus erdvėje. Iš tikrųjų miestas yra arti Šiaurinės Lietuvos centro – Šiaulių (40 km.), netoli nuo didžiausio kaimyninių Baltijos valstybių metropolinio centro – Rygos miesto (100 km.).
- centrinėje miesto dalį tinkamai saugojant ir pritaikant dabartiniams poreikiams esamą paveldą, rekonstruojant sovietmečio pastatus, plečiant viešąsias erdves ir kokybiškai tvarkant jų įrangą, galima prognozuoti patrauklaus gyventi, konkurencingo miesto ateitį.

Tomis nuostatomis grindžiama Joniškio miesto teritorijos plėtros 20 metų koncepcija, nustatyti teritorijos tvarkymo, naudojimo ir apsaugos prioritetai, teritorijos funkcinės zonos.

Žinoma dabartinis laikotarpis nėra palankus miestų raidai. Ekonominė, demografinė, situacija nesudaro galimybių ryškesniam kokybiniam miesto vystymo šuoliui. Tačiau Bendrasis planas, ypač jo Koncepcinė dalis, orientuojami į optimistinę ateitį. Numatytos galimybės staigių verslo, prekybos, logistikos investicijų (ypač ES) realizavimui.

Joniškio miesto bendrajame plane bus:

- Numatytos priemonės saugoti istoriškai susiklosčiusią miesto urbanistinę struktūrą ir panaudoti esamus architektūrinius – erdvinius ir estetinius privalumus kokybiškai įrengiant miesto centro viešąsias erdves.

- Numatytos planuojamos teritorijos ekonominės, socialinės raidos ir investicijų kryptys, turizmo, verslo, rekreacijos, kitos veiklos ir būsto statybos galimo plėtojimo priemonės leis paruošti subalansuotą sekantį miesto raidos strateginį planą.
- BP bus pasiūlytas miesto konkurencingumo ir patrauklumo didinimo priemonių, įvertinant erdvių sistemų su kitais miestais plėtros galimybių planas.
- Inžinierinės infrastruktūros sprendiniai bus nukreipti į gyvenimo kokybės pagerinimą, triukšmo, taršos sumažinimą, eismo problemų sprendimą.
- Numatytos priemonės, užtikrinančios gamtos išteklių racionalų naudojimą, kraštovaizdžio tvarkymą, ekologinę pusiausvyrą, gamtinio karkaso formavimą, gamtos ir kultūros paveldo objektų saugojimą leis pagerinti ekologinę miesto būklę.
- Miesto darnaus vystymo prioritetai skiriami nuosekliam gyvenimo sąlygų kokybės gerinimui. Tai platus miesto savivaldybės veiklos sektorius,. Didesnių savivaldybės investicijų gali pareikalauti kolektyvinių sodų, kurie supa vakarinę miesto dalį konversijos į gyvenamąją funkciją pastangos. Poreikis tam yra. Tačiau normaliai proceso eigai čia būtina paruošti kompleksinius sodų kvartalų pertvarkos projektus, kur būtų išspręsti gatvių tinklo, inžinierinių trasų tiesimo klausimai. Būtinasis specialusis planas sprendžiantis besikartojančių potvynių problemą. Miesto teritorijon galėtų būti įjungtos gretimos, su miestu funkciškai susiję gyvenvietės: Kalnelis, Žiniūnai, Bariūnai, Beržininkai, kartu išsprendžiant bendrą inžinierinę infrastruktūrą.

8.2. Susisiekimas

Atsižvelgiant į esamos būklės analizėje nustatytus Joniškio miesto susisiekimo ypatumus ir trūkumus formuojami tokie strateginiai miesto susisiekimo sistemos plėtros tikslai:

- 1) vykdyti subalansuotą gatvių tinklo plėtrą bei kitaip gerinti susisiekimą mieste;
- 2) mažinti sunkių transporto priemonių skaičių miesto gatvėse;
- 3) gerinti bendrą esamų gatvių būklę ir eismo sąlygas jose;
- 4) formuoti susisiekimo infrastruktūrą numatomose urbanizuoti teritorijose;
- 5) sudaryti sąlygas optimaliam miesto viešojo transporto maršrutų planavimui;
- 6) sudaryti sąlygas geležinkelio Rail Baltica plėtrai.

Subalansuota gatvių tinklo plėtra ir susisiekimo mieste gerinimas. Joniškio miesto gatvių tinklo plėtra bei gatvių pralaidumo didinimas sprendžiamas kompleksiskai kartu su kitais koncepcijos uždaviniais. Formuojant gatvių tinklą siekiama išlaikyti esamą radialinį tinklo formavimo principą.

Suformuotos dvi naujos principinės gatvių jungtys. Viena jų juosia miestą iš rytų – pietryčių pusės. Ją sudarys rekonstruotos, tarpusavyje sujungtos Turgaus, Svarainių tako ir Aronijų tako gatvės, pratęstos šiaurės kryptimi iki Livonijos g. Šia jungtimi bus galima greitai ir patogiai nuo pagrindinių kelių pasiekti miesto rytuose esančias teritorijas, bus sudaryta alternatyva dabar vyraujančiam susisiekimui su šiomis teritorijomis per miesto centrą.

Kitos jungties pagrindą sudaro Geležinkelio gatvė. Šiuo metu nutrūkstančios gatvės atkarpos turėtų būti rekonstruotos, sujungtos ir pratęstos iki Stoties gatvės, per kurią susijungtu su jau minėtu rytų – pietryčių lanku. Tokiu būdu be jau minėtų tikslų būtų ženkliai pagerintas miesto autobusų ir geležinkelio stočių pasiekiamumas bei sudaryta galimybė geresniam jų aptarnavimui viešuoju transportu. Taip pat būtų suformuotas ilgas bendras Geležinkelio gatvės ir

geležinkelio infrastruktūros koridorius, o tai palengvintų numatomą geležinkelio plėtrą ir, ryšium su tuo, galimą poveikį aplinkai mažinančių priemonių planavimą bei įdiegimą.

Abi jungtys visame ilgyje planuojamos kaip C kategorijos gatvės, pritaikytos viešojo transporto eismui, taip pat pėsčiųjų ir dviratininkų eismui. Smulkesnių D kategorijos gatvių plėtra formuojama prisiderinant prie šių jungčių.

Sunkių transporto priemonių skaičiaus miesto gatvėse mažinimas. Per Joniškį eina svarbus magistralinis kelias A12 Ryga – Šiauliai – Tauragė – Kaliningradas, kurs mieste sutampa su pagrindinėmis miesto gatvėmis – Vilniaus, Miesto aikštės ir Livonijos, ir kerta patį miesto centrą. Miesto prieigose (ir mieste taip pat) kelias pasižymi dideliu bendro automobilių eismo intensyvumu, taip pat krovinių transporto priemonių eismu. Nors Joniškis turi aplinkkelį (krašto reikšmės kelias Nr. 210), kuris ribojasi su miesto teritorija vakaruose ir suteikia galimybę transportui, važiuojančiam maršrutu Šiauliai – valstybinė siena su Latvija, aplenkti Joniškio miestą, kol kas šis aplinkkelis veikia dar nepakankamai efektyviai. Važiuojančius valstybinės reikšmės keliu A12 bei europiniu maršrutu E77 į miestą nukreipia kelio ženklai. Sunkus transportas, judėdamas Joniškio gatvėmis, blogina jose eismo sąlygas, taip pat kelia triukšmą ir teršia miesto orą. Sunkaus tranzitinio transporto nukreipimas į aplinkkelį turėtų būti sprendžiamas eismo organizavimo priemonėmis, kartu su Lietuvos Automobilių kelių direkcija prie Susisiekimo ministerijos suderinant ir pastatant reikiamus (bei pakenčiant esamus) informacinius ir nukreipiančiuosius kelio ženklus.

Bendros gatvių būklės gerinimas. Šiuo metu apie 55 % esamų Joniškio gatvių turi asfaltbetonio dangą. Kaip rodo kitų Lietuvos miestų raidos patirtis, vykstant miesto urbanistinei plėtrai ir ypatingai plečiantis gyvenamosioms teritorijoms, gatvių poreikis dažniausiai realizuojamas mažiausiomis sąnaudomis, tai yra tiesiant gatves su žvyro danga arba tiesiog suformuojant gruntkelius, todėl neasfaltuotų gatvių dalis mieste yra linkusi didėti. Ilgalaikėje Lietuvos transporto sistemos plėtros strategijoje numatoma, kad valstybiniame kelių tinkle asfaltuotų kelių (arba kelių su kieta danga) dalis turi būti padidinti iki 80 %.

Pėsčiųjų ir dviračių takų plėtra. Joniškis – kompaktiškas miestas. Kelionės pėsčiomis arba dviračiais mieste yra populiarios bei turėtų būti ir toliau skatinamos. Esamus ir perspektyvinius pėsčiųjų judėjimo poreikius pilnai turėtų patenkinti šaligatviai prie gatvių. Jie turėtų užtikrinti patogų ir saugų pėsčiųjų judėjimą. Dviračių takų įrengimas Joniškio mieste daugumoje atvejų yra sudėtingas dėl tankaus užstatymo ir siaurų gatvių. Be to nėra akivaizdaus poreikio formuoti dviračių takų tinklą viso miesto mastu, todėl koncepcijoje tai nėra numatoma. Numatomos tik atskiros naujų dviračių takų jungtys, kurios planuojamos prisiderinant prie esamų takų.

Sąlygos optimaliam miesto viešojo transporto maršrutų planavimui sudarymas. Joniškio mieste viešojo transporto (VT) paslaugas teikia ir susisiekimą visuomeniniais autobusais užtikrina UAB „Joniškio autobusų parkas“. Šiuo metu mieste autobusai kursuoja 4 trumpais maršrutais, aptarnaudami tokius gyventojų kasdienių kelionių tikslo objektus kaip Centras, autobusų stotis, miesto ligoninė, Naujosios kapinės ir kitus.

Joniškio VT autobusų maršrutus, jų kiekį, trasas ir įvairovę riboja VT paklausa ir tai, kad mieste nėra pakankamai išplėtotas viešojo susisiekimo autobusų eismui pritaikytų C ir B kategorijų gatvių tinklas. Vykstant miesto plėtrai, ilgėjant gyventojų kasdienių kelionių atstumams, o taip pat siekiant gerinti gyvenimo kokybę, vengti automobilizacijos augimo ir su tuo susijusių neigiamų pasekmių, miesto viešojo transporto poreikis didės. Joniškio bendrojo plano koncepcijoje siūlomi esminiai gatvių tinklo plėtros ir esamų gatvių rekonstrukcijos sprendiniai numato ir gatvių pritaikymą VT eismui. Jų įgyvendinimas sudarys sąlygas tolygesniam miesto zonų ir traukos objektų aptarnavimui VT transportu, taip pat suteiks galimybę ekonomiškiam VT darbui, keleivių vežimą vykdant žiediniais, o ne linijiniais maršrutais.

Geležinkelio Rail Baltica plėtra. Per Joniškio miestą eina magistralinio geležinkelio linija Šiauliai – Ryga, priklausanti I–am visos Europos geležinkelių transporto koridoriui Varšuva – Kaunas – Ryga – Talinas, dar vadinama Rail Baltica. Keleiviniai traukiniai Joniškio stotyje nestoja, tačiau stotis priima ir išduoda vagonų siuntas priestotės zonoje esančiais pramoninio geležinkelio keliais. Vagonų siuntų paslaugomis naudojasi netoli geležinkelio stoties esančios stambios įmonės.

Rail Baltica projekto įgyvendinimas yra sudėtinė Europos Sąjungos įgyvendinamos Transeuropinio transporto tinklo plėtros programos dalis. Rail Baltica geležinkelio trasos ilgis Lietuvos teritorijoje nuo Lenkijos iki Latvijos valstybės sienos siekia daugiau kaip 330 kilometrų. Tiesa, planuojama, kad europinio standarto vėžė bus nutiesta tik iki Kauno miesto. Pagal Vyriausybės patvirtintą projekto įgyvendinimo neatidėliotųjų veiksmų planą, europinė geležinkelio vėžė nuo Lenkijos ir Lietuvos pasienio iki Kauno turėtų būti nutiesta iki 2013–ųjų metų pabaigos.

Dėl Rail Baltica plėtros numatomas ženklus krovinių srauto, pervežamo per Joniškį einančia geležinkelio linija, padidėjimas. Prognozuojama, kad ryšium su projekto įgyvendinimu, prekių traukinių skaičius šioje linijoje per 20 metų turėtų išaugti daugiau kaip tris kartus. Keleivinių traukinių skaičius per tą patį laikotarpį padidėtų du kartus. Dėl padidėjusio traukinių srauto gali tekti rekonstruoti geležinkelio liniją, tačiau greičiausiai rekonstrukcija vyktų tik esamo geležinkelių infrastruktūros koridoriaus ribose.

Visi paminėti veiksniai ir galimos jų pasekmės – dažnesni trukdžiai geležinkelio pervažose, padidėjęs traukinių keliamas triukšmas ir tarša, atsiradęs keleivių srautas geležinkelio stotyje – turi būti įvertinti planuojant miesto plėtrą.

8.3. Inžinerinė infrastruktūra

Vandens tiekimas. Šiuo metu Joniškio miesto aprūpinimas geriamos kokybės vandeniu iš miesto vandenvietės artezinių gręžinių, kurių našumas 700 m³/d. Pakelto vandens kiekis 251000 m³/metus. Vandentiekio tinklų ilgis 29,82 km. Naujai pakloti vandentiekio vamzdžiai – 8,82 km, 1,42 km. – naujai renovuoti, 13,58 km – būklė patenkinama, 6,0 km.– reikia renovuoti. Slėgis vandentiekio tinkluose 4,5 atm. – pakankamas. Slėgio kėlimui naudojamas vandentiekio bokštas, jo aukštis yra 52 m., tūris – 600 m³, jo būklė patenkinama. Joniškio mieste nėra II–o ir III–o pakėlimo siurblių ir kitokių vandenį reguliuojančių talpų.

Joniškio miesto vandenvietės vanduo atitinka HN 24:2003 reikalavimus pagal vandenyje esančių fluoridų geležies ir mangano kiekius, tačiau vandenyje esantis sulfatų kiekis viršija leistinas normas 1,5 karto, taip pat vandenvietės vanduo yra kietas. Vykdomas požeminio vandens monitoringas.

Buitinės ir lietaus nuotekos. Joniškio mieste veikia centralizuota mišrioji buitinių nuotekų sistema biologinio valymo įrenginiai, kurių būklė patenkinama. Nuotekų tinklų ilgis apie 33,45 km. Buitinių nuotekų sistema naudojasi 7208 abonentai.

Netvarkytos nuotekos individualiai šalinamos gyvenamojoje aplinkoje, surenkamos duobėse bei kitais būdais. UAB „Joniškio vandenys“ teikia nuotekų surinkimo bei išvalymo paslaugas iš išsėmimo duobių. Iš gyvenamųjų namų, kurie nėra prisijungę prie Joniškio miesto buitinių nuotekų tinklų, yra išvežamos į nuotekų priėmimo stotį Pakluonių gatvėje.

Veikia nuolatinio veikimo biologiniai valymo įrenginiai su azoto ir fosforo šalinimu (4200 m³/p) pajėgumo. Valymo įrenginiuose susidaręs perteklinis dumblas sausinamas juostiniu presu. Nusausintas dumblas saugomas dengtoje aikštelėje ir kai yra palankios gamtinės sąlygos, išvežamos į laukus techninėms kultūroms tręšti. Išvalytas vanduo išleidžiamas į Sidabros upelį – 1533000 m³/metus.

Iš didumos miesto ploto dalies (895 ha) paviršinės nuotekos nubėga į atskirus vandens telkinius neorganizuotai. Didžiojoje miesto dalyje lietaus nuotekos nuvedamos į sukanalizuotus griovius – Purvės upelį ir melioracijos griovį S–5. Abu jie yra Sidabros upelio intakai. Į minėtus sukanalizuotus griovius yra nuvedami paviršiniai vandenys iš daugiabučių gyvenamųjų kvartalų, įmonių bei organizacijų. Esamo nuotakyno tinklų ilgis yra apie 30 km. Esamų tinklų vamzdžiai yra keraminiai, gelžbetoniniai jų diametras 100–500 mm. Daugumą vamzdynų reikia remontuoti, renovuoti. Lietaus nuotekų siurblių bei valyklų nėra, išskyrus nuo ypatingai užterštų teritorijų (prekybos centrų automobilių stovėjimo aikštelių) – naftos surinkėjai.

KONCEPCIJOJE NUMATOMI UŽDAVINIAI:

- Išplėsti centralizuotus nuotekų tinklus maksimaliai prijungiant prie bendro nuotakyno tuos vartotojus, kurie šiuo metu jau vartoja centralizuotai tiekiamą vandenį, tačiau nuotekų tvarkymu rūpinasi individualiai;
- Išplėsti centralizuoto vandentiekio ir nuotekų tinklus į jau užstatytus ir apgyvendintus individualių namų kvartalus;
- Numatyti esamų vandentiekio, nuotekų vamzdynų renovaciją, rekonstrukciją.
- Numatyti galimybes perspektyviniam naujų abonentų pajungimui;
- Praplėsti valymo įrengimus, įvertinus naujų abonentų atsiradimą;
- Renovuoti esamus ir plėsti buitinių nuotekų tinklus;
- Įrengti paviršinių nuotekų tinklus, atskiriant lietaus ir tirpsmo vandenį nuo mišriosios nuotekų sistemos.

Šilumos tiekimas. UAB „Fortum Joniškio energija“ yra pagrindinis šilumos tiekėjas Joniškio mieste (Centrinė ir Pakluonių katilinės) jų kuras – dujos. Kita katilinė su suskystintomis dujomis, šiluma aprūpina Žemaičių g. kvartalą. Šią katilinę eksploatuoja UAB „Joniškio butų ūkis“.

2009 m. įrengta 168 m naujų trasų, o 2010 m. renovuota 2268 m trasų (Centrinės katilinės tinklai).

2009 m. įrengta 34 m naujų trasų, o 2010 m. renovuota 581 m (Pakluonių katilinės tinklai).

Viso Joniškio mieste yra 8629 m tinklų (25,3 proc. PNKL TK (kanaliniai tinklai techniniame koridoriuje) ir 74,7 proc. bekanaliniai). Didelė dalį mieste esančių tinklų eksploatuoja UAB „Fortum Joniškio energija“. Joniškio rajone UAB „Fortum Joniškio energija“ eksploatuojamų tinklų yra 10891 m (40,8 proc. PNKL TK ir 59,2 proc. bekanaliniai).

Atliekant techninius pertvarkymus, Joniškyje buvo atsisakyta didesnio sieringumo mazuto deginimo ir pereita prie ekologiškai švaresnio dujinio kuro. Tam tikslui buvo nutiestas 24 km. dujotiekis Meškuičiai–Joniškis. 2005 metais Joniškio mieste įrengti 64 individualūs šilumos punktai daugiabučiuose gyvenamuose namuose.

KONCEPCIJOJE NUMATOMI UŽDAVINIAI:

- Renovuoti šilumos tinklus, mažinti šilumos perdavimo nuostolius;
- Individualių namų šildymui naudoti gamtines dujas ir atsinaujinančius energijos šaltinius;
- Įgyvendinti šilumos taupymo priemonės pastatuose (šiluminės varžos gerinimas programinio valdymo įrenginiai su šildymo grafikais ir galimybe juos koreguoti);
- Skatinti vartoti vietinį, ekologiškai švaresnį organinį kurą (miško medžių atliekas, skiedras, šiaudus, šieną, medžių genėjimo atliekas, pakelių šienavimo atliekas ir kt.);
- Skatinti daugiabučių gyvenamųjų namų bendrijas ir gyventojus renovuoti daugiabučius gyvenamuosius namus.

Elektros tiekimas. Joniškiio miesto elektros perdavimo ir skirstymo sistema yra dalis Lietuvos energetinės sistemos, susidedanti iš aukštos įtampos perdavimo tinklo ir elektros skirstymo vartotojams bei žemesnės įtampos skirstomojo tinklo.

Elektros tiekimo paslaugų plėtrai ir kokybei užtikrinti būtina:

- patikimai ir saugiai aprūpinti energija visas ūkio šakas;
- didinti elektros energijos paskirstymo efektyvumą, mažinti energijos nuostolius skirstomuosiuose tinkluose;
- skatinti energijos gamybą iš vietinių atsinaujinančiųjų (vėjo, saulės, geoterminė energija, mažoji hidroenergetika, biomasė) ir atliekinių išteklių, diegti šiuolaikiškus alternatyvius energijos gamybos metodus;
- atnaujinti elektros energijos tiekimo infrastruktūrą (modernizuoti elektros pastotes, iš dalies renovuoti elektros perdavimo ir skirstomuosius tinklus);
- pasiekti, kad vietiniai atsinaujinantieji ir atliekiniai energijos ištekliai 2025 metais sudarytų ne mažiau kaip 20 procentų bendro pirminės energijos balanso;
- išplėsti elektros tinklus Joniškiio miesto siūlomoje plėtroje;
- išplėsti elektros tinklus į planuojamus individualių gyvenamųjų namų kvartalus.

Gamtinių dujų tiekimas. Gamtinių dujų tiekimo sistemą Joniškiio mieste eksploatuoja UAB „Fortum Joniškiio energija“. AB „Lietuvos dujos“ gamtines dujas patiekia iki Meškuičių gyvenvietės (Šiaulių rajonas) dujų reguliavimo punkto, nuo kurio į Joniškiio rajoną paklotas polietilėninis didelio slėgio (6 bar) 160 mm skersmens, apie 21,6 km ilgio dujotiekis.

Joniškiio mieste dujotiekio sistema nėra labai plačiai išvystyta, gamtinės dujos yra tiekiamos centralizuoto šilumos tiekimo katilinėms ir keletui stambių vartotojų. Gamtinių dujų abonentų skaičius Joniškiio mieste viso 24, iš jų 2 būtiniai. Gamtinių dujų perdavimo ir paskirstymo tinklų ilgis Joniškiio mieste apie 10,2 km.

Joniškiio mieste gerai išplėtoti centralizuoto šilumos tiekimo tinklai, todėl gamtinių dujų poreikis gyvenamųjų namų šildymui nėra didelis. Didžiąją gamtinių dujų dalį Joniškiio mieste suvartoja centralizuoto šilumos tiekimo katilinės ir AB „Joniškiio grūdai“, kurie gamtines dujas vartoja daugiausia vasaros sezono metu. Joniškiio mieste gamtinių plėtra nenumatoma.

Atliekų tvarkymas. Joniškiio miesto savivaldybės vaidmuo, plėtojant atliekų tvarkymo sistemą, yra apibrėžtos Šiaulių regiono komunalinių atliekų tvarkymo taisyklėse bei Lietuvos respublikos teisės aktuose, reglamentuojančiuose atliekų tvarkymą.

Nepavojingos atliekos iš Joniškiio miesto vežamos į Šiaulių regiono Aukštakių nepavojingų atliekų sąvartyną. Į jį atliekos vežamos iš viso Šiaulių regiono. Uždarius visus aplinkosaugos reikalavimų neatitinkančius sąvartynus, tai vienintelis regione veikiantis nepavojingų atliekų sąvartynas. Sąvartyne šalinamos tik nepavojingos atliekos: mišrios komunalinės atliekos (likusios po rūšiavimo, perdirbti ar kitaip naudoti netinkamos buitinės atliekos) bei kitos atliekos, kurios nepriskiriamos pavojingoms atliekoms.

8.4. Aplinkos kokybė, saugomos teritorijos ir želdynai

Joniškiio miesto bendrojo plano koncepcijos pagrindinis tikslas aplinkos kokybės gerinimo srityje yra išlaikyti ir stiprinti esamą aplinkos kokybę, gamtinio karkaso, kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės palaikymo sistemą, t. y., išsaugoti miesto gamtinį kraštovaizdį ir vertingus gamtinio karkaso elementus; užtikrinti miesto žaliųjų plotų kiekybinę ir kokybinę plėtrą; sumažinti vandens, oro, dirvožemio ir akustinę taršą.

Šiems tikslams įgyvendinti siūloma imtis tokių priemonių:

1. Mažinti oro taršą:

- sureguliuoti eismo srautus taip, kad sunkiojo transportas tranzitas per miesto centrą būtų minimizuotas,

- sudaryti sąlygas bei skatinti bemotorio transporto naudojimą, modernizuoti viešojo susisiekimo sistemą.
 - šviesti visuomenę, skatinti ekologiškų degalų bei atsinaujinančių energijos išteklių vartojimą, pavasario ir vasaros laikotarpiu valyti miesto gatvių važiuojamąją dalį ir jų aplinką, reguliariai valyti gatves vakuuminiu būdu, plauti ir laistyti gatvių dangą.
 - modernizuoti centralizuoto šilumos tiekimo sistemas, pertvarkyti centralizuoto šilumos tiekimo katilines naudoti atsinaujinančius energijos šaltinius.
2. Mažinti paviršinių ir gruntinių vandenių taršą:
- vykdyti nuotekų tinklų plėtrą priemiesčio teritorijose, garantuojant nuotekų nepatekimą į paviršinius vandens telkinius bei į gruntinius vandenis,
 - įgyvendinti paviršinių vandenių nuotekų tvarkymo galimybių studijoje numatytas priemones,
 - taikyti pažangiausias nuotekų valymo ir atliekų tvarkymo technologijas, mažinančias vandens taršą, naujausias medžiagas ir pažangiausias technologijas aplinkosauginių statinių konstrukcijose, skatinti įmones mažinti taršą gamybos proceso metu ar jos išvengti susidarymo vietoje.
3. Pagerinti atliekų surinkimo ir tvarkymo sistemą:
- užtikrinti galimybę atliekas rūšiuoti, optimizuoti atliekų aikštelių išdėstymą, sudaryti gyventojams galimybę mokėti už faktiškai susidarantį atliekų kiekį.
 - Laikytis Valstybinio strateginio atliekų tvarkymo plano numatytų atliekų tvarkymo principų — artimumo ir pakankamumo, visuotinum principai ir principas „teršėjas moka“.
4. Kraštovaizdžio apsaugai:
- išsaugoti esamas gamtinio karkaso struktūras ir žaliuosius plotus,
 - stiprinti (įteisinti) gamtinio karkaso struktūras pagrindinėje miesto dalyje ir apyimiestyje,
 - Išlaikyti esamą miesto želdynų struktūrą bei tinkamai prižiūrėti miesto teritorijoje esančius parkus.

Pagrindinė Joniškio miesto kraštovaizdžio, kaip teritorinės sistemos stabilumo garantija – pilnaverčio gamtinio karkaso kaip kompensacinės ekologinės sistemos su atitinkama reglamentų sistema suformavimas. Planuojamos teritorijos gamtinis karkasas yra neatsiejama Lietuvos gamtinio karkaso dalis, formuojanti tiek Joniškio miesto, tiek Lietuvos bendrąją erdvinę koncepciją. Deja, gamtinio karkaso sistema Joniškio rajone yra mažesnė nei Lietuvos vidurkis, ji užima apie 53 % rajono teritorijos (Lietuvos vidurkis 60 % teritorijos).

Saugomų teritorijų planuojamoje Joniškio miesto teritorijoje nėra, o gamtinis karkasas užima visiškai nedidelę miesto dalį, tačiau jis vaidina labai svarbų vaidmenį ekologinės pusiausvyros bei biologinės įvairovės užtikrinimui.

Joniškį juosiančių upių – Audrūvės ir Sidabros – slėniai yra svarbūs gamtinio karkaso elementai – regioniniai migracijos koridoriai, kuriems būtina grąžinti ir gausinti kraštovaizdžio natūralumą atkuriančius elementus.

Visos užstatytos miesto teritorijos yra traktuojamos kaip degraduotos (urbanizuotos) gamtinio karkaso teritorijos. Jų natūralumą atstatyti nėra jokių galimybių. Nežiūrint to ir šiose teritorijose vietiniu masteliu tikslinga iškirti „mikro“ gamtinio karkaso „saleles“ mažųjų upelių ir miesto žaliųjų plotų pagrindu.

LR Saugomų teritorijų įstatyme (Žin., 1993, Nr. 63-1188) nurodyta, kad gamtinis karkasas ir į jo sudėtį įeinantys ekologiniai tinklai nustatomi tvirtinant bendrojo arba specialiojo teritorijų

planavimo dokumentus. Patvirtintomis gamtinio karkaso bei ekologinių tinklų ribomis ir teisės aktų nustatytais veiklos apribojimais privaloma vadovautis rengiant miškotvarkos ir žemėtvarkos projektus, kitus specialiuosius ir detaliuosius planus. Taip pat šis įstatymas nustato, kad gamtinio karkaso rekreacinės, miškų ūkio ir agrarinės paskirties teritorijose draudžiama statyti pramonės įmones, kurioms reikalingi taršos integruotos prevencijos ir kontrolės leidimai, ir gyvenamuosius kvartalus. Leidžiama tokia veikla, kuri užtikrina kraštovaizdžio ekologinę pusiausvyrą ir ekosistemų stabilumą, atkuria pažeistas ekosistemas, yra vykdoma pagal teritorijų planavimo dokumentus. Saugomų teritorijų įstatyme pateiktus gamtinio karkaso teritorijų išskyrimo ir tvarkymo principus detaliau išaiškina 2007 m. patvirtinti Gamtinio karkaso nuostatai (Žin., 2007 02 20, Nr. 22-858). Pagal šiuos nuostatus gyvenamasis kvartalas gamtinio karkaso teritorijoje — 5 ar daugiau gyvenamųjų namų ar ūkininkų sodybų, atstumas tarp kurių ne didesnis kaip 150 m.

Ūkinė veikla gamtinio karkaso teritorijose gali būti vykdoma tik įvertinus šios veiklos poveikį gamtiniam kraštovaizdžiui ir biologinei įvairovei teisės aktų nustatyta tvarka, numčius ir įgyvendinus įvairiapuses priemones antropogeniniam poveikiui kompensuoti, gamtiniam kraštovaizdžiui ir biologinei įvairovei išsaugoti ar atkurti.

Įvairūs įrengti ir neįrengti želdynai šiuo metu Joniškyje užima 4.3% ploto (57.7 ha). Vienam Joniškio miesto gyventojui šių želdynų tenka apie 54 m²/gyv. (pagal „Atskirųjų rekreacinės paskirties želdynų plotų normas“ (Žin., 2007-12-28, Nr. 137-5624) numatyta, kad mažo dydžio miestui, koks yra Joniškis, minimalus atskirųjų rekreacinių želdynų kiekis vienam gyventojui yra 20 m².

Patys svarbiausi žalieji plotai Joniškyje jau turi suformuotus sklypus ir tvarkomi kaip atskirieji rekreaciniai želdynai. Svarbiausias iš jų yra Joniškio miesto parkas, Joniškio miesto poilsio zonos „Sidabra“ parkas, Joniškio miesto poilsio zonos prie II tvenkinio parkas.

Joniškio miesto teritorijos bendrojo plano koncepcijoje siūloma atskiraisiais rekreaciniais želdynais paversti ir teritorijas: Alyvų g. skveras; Klevų g. skveras; Saulės g. skveras; Taikos skveras; Vilniaus g. skveras (prie kapinių); Vyšnių g. skveras.

8.5. Kultūros paveldas

Joniškio miesto teritorijos bendrojo plano nekilnojamojo kultūros paveldo koncepcijos dalyje detalizuojamos Lietuvos Respublikos, Šiaulių apskrities, Joniškio rajono savivaldybės teritorijų bendrųjų planų numatytos kultūros paveldo teritorijų saugojimo ir naudojimo sistema bei gairės. Taip pat vadovaujamosi Joniškio miesto suplanavimo projektu (patv. Joniškio rajono savivaldybės tarybos 1991m.), Joniškio rajono savivaldybės nekilnojamojo kultūros paveldo tinklų schema (patv. LR kultūros ministro 2009–04–24), Vietinės reikšmės urbanistikos paminklo UV–15 Joniškio mieste sklypų suplanavimo projektu (patv. Joniškio rajono mero 1996–07–02), Vietinės reikšmės urbanistikos paminklo UV–15 kvartalo P–1 detaliuoju planu (patv. Joniškio rajono savivaldybės tarybos 1998–11–04), Vietinės reikšmės urbanistikos paminklo UV–15 kvartalo Š–1 detaliuoju planu (patv. Joniškio rajono savivaldybės tarybos 2001–10–10) ir kitais dokumentais.

Dalies „Kultūros paveldo teritorijų naudojimas ir apsauga“ tikslas – užtikrinti kultūros paveldo teritorijų tvarkymą bendroje miesto teritorijos raidoje, integruojant jas į kultūrinio kraštovaizdžio teritorinę apsaugą. Kultūros paveldo teritorijų apsaugos užtikrinimui numatytas objektų tinkamas panaudojimas, kuris užtikrintų nekilnojamojo kultūros paveldo išlikimą.

Joniškio miesto bendrojo plano nekilnojamojo kultūros paveldo dalyje nagrinėjami visi teritoriniai kultūros paveldo objektai ir pavieniai, nedidelę teritoriją užimantys objektai.

Joniškio bendrojo plano kultūros paveldo dalis nustato teritorijos nekilnojamojo kultūros paveldo tvarkybos ir naudojimo prioritetus bei priemones, užtikrinančias kultūros paveldo objektų išsaugojimą. Plano sprendiniai rengti vadovaujantis *Lietuvos nacionaline darnaus*

vystymosi strategija (Žin., 2003, Nr. 89-2039), kur nurodoma, kad Lietuvos kultūrinio savitumo išsaugojimas yra vienas iš Lietuvos darnaus vystymosi prioritetų.

Koncepcijos teiginiai atitinka Miestų ir miestelių lygmens teritorijų planavimo reikalavimus. Pateikiamos sąvokų turinys atitinka *Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymą (NKPAI)* (Žin., 1995, Nr. 3-37) bei kitų kultūros paveldo apsaugą reglamentuojančių nacionalinių ir Lietuvos ratifikuotų tarptautinių teisės aktų reikalavimus, Lietuvos teritorijos bendrąjį planą, kuris įtvirtina principą, kad kultūros paveldo išsaugojimą būtina vertinti kaip svarbų veiksnį, įtakojantį vietovės ekonominę plėtrą (1 str. 3 sk, Žin., 2002, Nr. 110-4852).

Nekilnojamojo kultūros paveldo išsaugojimas turi būti laikomas neatsiejama Joniškio miesto teritorijos plėtros dalimi. Pagrindinė strateginė teritorijos plėtros kryptis — plano koncepcija, atitinka integralios kultūros paveldo apsaugos sampratą — siekiama kultūros paveldo objektų išsaugojimo, naudojant juos visuomenės reikmėms.

Pateikiami teiginiai taip pat atitinka tikslus, numatytus Lietuvos ratifikuotoje *Pasaulio kultūros ir gamtos paveldo globos konvencijoje* (5 str.; Žin., 1997, Nr. 19-411):

- 1) priimti generalinę politiką, kuri siektų kultūros ir gamtos paveldui suteikti tinkamą vaidmenį bendruomenės gyvenime ir to paveldo globą integruoti į bendras planavimo programas;
- 2) vystyti mokslinius ir techninius tyrimus bei tyrinėjimus ir paruošti veiksmingas priemones, kurios įgalintų valstybę neutralizuoti grėsmę, iškilusią kultūros ir gamtos paveldui;
- 3) imtis tinkamų įstatyminių, mokslinių, techninių, administracinių ir finansinių priemonių, būtinų šio paveldo identifikavimui, globai, išsaugojimui (konservavimui), prezentavimui bei reabilitavimui.

Pateikiami koncepcijos teiginiai yra siejami su gamtos paveldo apsaugos reikalavimais ir atitinka aplinkos tvarkymo tikslus, nustatytus Lietuvos ratifikuotoje *Europos kraštovaizdžio konvencijoje* (5 ir 6 str., Žin., 2002, Nr. 104-4621):

- 1) įteisinti kraštovaizdį kaip svarbią žmonės supančios aplinkos sudedamąją dalį, jų bendro kultūros ir gamtos paveldo apraišką bei jų savasties pagrindą;
- 2) integruoti kraštovaizdį kaip reiškinį į teritorijų ir miestų planavimo politiką bei kultūros, aplinkos, žemės ūkio, socialinę ir ekonominę politiką, taip pat į kiekvieną kitą politikos sritį, galinčią turėti poveikį kraštovaizdžiui;
- 3) nustatytus kraštovaizdžius įvertinti, atsižvelgiant į suinteresuotų dalyvių ir atitinkamos gyventojų grupės jiems priskiriamą ypatingą vertę.

Urbanistinis paveldas. Pagal veikiančią NKPAI kultūros paveldo objektų ir vietovių tvarkyba ir naudojimas vykdomi pagal specialiuosius planavimo dokumentus, tvarkybos darbų projektus. Kol nėra parengto specialiojo plano, tvarkant Joniškio urbanistikos vertybės teritoriją, vadovautis Vietinės reikšmės urbanistikos paminklo UV-15 Joniškio mieste sklypų suplanavimo projektu (patv. Joniškio rajono mero 1996-07-02 potvarkiu Nr. 236). Siūloma peržiūrėti šį projektą, įvertinti jo atitikimą dabar galiojančioms įstatymams.

Išsaugoti istorinio centro viešąsias erdves. Panaudojant mažosios architektūros priemones, ar pan., sumažinti naujos aikštės, kaip erdvės prie savivaldybės vizualinę reikšmę, pabrėžti istorinės Livonijos gatvės trasą.

Kaip vieną svarbiausių Joniškio istorinio centro savitumą lemiančių tūrinės-erdvinės kompozicijos ypatumų, būtina išsaugoti bažnyčios, kaip ypač ryškios kultūrinio kraštovaizdžio dominantės reikšmę, jos matomumą gatvių perspektyvose ir plačiai aplinkui miestą. Tokie akcentai labai svarbūs šiame lygumų krašte.

Archeologinis paveldas. Užtikrinti archeologinės kultūros paveldo vertybės – Joniškio senojo miesto vietos nustatyto apsaugos tikslo – mokslinio pažinimo įgyvendinimą.

Statinių kompleksus ir atskirus statinius, kurie saugomi viešajam pažinimui ir naudojimui, tvarkyti vadovaujantis LR NKPAĮ 19 straipsnio nuostatomis.

Ypatingą dėmesį skirti unikaliai Joniškių sinagogų kompleksui, jo pritaikymui visuomenės reikmėms. Siūloma pagerinti komplekso eksponavimo sąlygas, rekonstruoti prie Miesto aikštės esančius pastatus.

Statiniai ir statinių kompleksai gali būti naudojami tik apžiūrėjimui, apžiūrėjimui ir infrastruktūros plėtrai, gyvenamajai, švietimo funkcijoms. Pritaikymas turi sudaryti sąlygas tinkamai tvarkyti objektų teritorijas.

Inicijuoti atskirų XX a. pradžios ir tarpukario laikotarpio pastatų, turinčių kultūros vertės požymius tyrimus, dėl galimo įtraukimo į NKV registrą ir reikšmingumo lygmens nustatymo. Tai būtų šie pastatai: Vilniaus g.3,5, Šiaulių Senoji g.1,2,3,4,5,7,11,13,17,19,21,23,24,35, V.Kudirkos g. 59, Upytės g.3,7,23, Miesto aikštė 2,9,11,13,15, M.Slančiausko g. 2, Žagarės g.2,4, 8, 8A,20, Livonijos g. 6, 16. Šie pastatai suteikia Joniškių istoriniam centrui savitumą, formuoja istorinių gatvių erdves. Tačiau be šių pastatų dar yra Lietuvos miesteliams būdingų pastatų, kurių visuma taip pat turi didžiulę reikšmę istoriniam centrui. Juos perstačius, pakeitus tradicines fasadų apdailos medžiagas, išnyktų istorinio miesto įvaizdis. Šių pastatų turis, medžiagiškumą, mastelį taip pat būtina išsaugoti.

Laidojimo, įvykių vietos, monumentai. Geriausiai atspindinčias regiono savitumą, senąsias kapines, reikšmingiausias Lietuvos ir regiono istorijai kapavietes, pažymintį svarbius Lietuvai ir regionui įvykius, meniniu požiūriu vertingus paminklus ir mažosios architektūros objektus įtraukti į turistines trasas.

Paveldo pritaikymas, prioritetai. Joniškių miesto kultūros paveldo apsauga turi būti realizuojama, jį pritaikant viešajam naudojimui, ir kultūriniam bei pažintiniam (vietiniam bei tarptautiniam) turizmui vystyti, kultūros puoselėjimui ir propagavimui. Būtina pritraukti investuotojus, norinčius pritaikyti kultūros vertybes šiandieniniam naudojimui – kultūrinėms, komercijos, aptarnavimo, turizmo reikmėms, taip pat investuotojus, norinčius įsigyti ar išsinuomoti ilgesniam laikui ir galinčius restauruoti, atkurti kultūros paveldo vertybes.

Kultūros paveldo išsaugojimui ir tausojančiam naudojimui labai svarbus informacijos skleidimas ir visuomenės švietimas. Informacija turi būti visuomenei prieinama ir tinkamai pateikta. Reikia vystyti informacijos infrastruktūrą. Strategiškai patogiose vietose išdėstyti informacinės sistemos ženklus. Plėtoti informacijos apie kultūros paveldo objektus leidybą ir platinimą.

Pagrindinis Joniškių miesto kultūros paveldo išsaugojimo prioritetas turi būti kultūros paveldo teritorijų integravimas į miesto, regiono ir Lietuvos gyvenimą užtikrinimas, tinkamas naudojimas ir priežiūra. Prioritetiniais turi būti didžiausiu kultūrinio pažintinio potencialu išsiskiriantys objektai.

8.6. Rekreacija ir turizmas

Rekreacija ir turizmas yra viena iš sparčiai besivystančių veiklos sričių Lietuvoje. Joniškis – šiaurės Lietuvos kampelis, turtingas savo istorija ir žmonėmis. Lyginant su kitais Lietuvos miestais, Joniškių miesto gamta nėra kuo nors ypatingai išsiskirianti. Čia nėra labai patrauklių gamtinių objektų – didelių miškų masių, vandens telkinių. Turistus į Joniškių miestą pritraukia kultūrinio istorinio paveldo objektai: Joniškių kraštas priklauso istorinei sričiai dabartinės Lietuvos ir Latvijos dalyse – Žiemgalai. Pilkapių su akmenų vainikų kultūrai būdingi radiniai, aptikti Joniškių krašte, liudija, kad žmonių čia būta jau II a. po Kr. Žiemgalių gentys V – XIII a. paliko nemažai savo gyvavimo ženklų Žagarės ir Joniškių apylinkėse. Šiuo metu Joniškių krašte apie 240 kultūros paveldo objektų – architektūros, urbanistikos, sakralinių, gamtos ir kitų, kuriais galima pasigrožėti keliaujant po šiaurės lygumų kraštą.

Joniškis Lietuvoje unikalus tuo, kad tik čia yra išlikęs dviejų sinagogų kompleksas. Abi Joniškių sinagogos sukurtos tarsi kontrasto principu ir reprezentuoja savo laikmečio architektūrą. Abu pastatai gerai dera tarpusavyje ir kartu papildo vienas kitą.

Tiek Joniškių miestas, tiek Joniškių rajonas pasižymi organizuojamų švenčių ir kitų kultūros renginių skaičiumi, jų dažnumu ir šiuose renginiuose dalyvaujančių gyventojų gausa. Joniškių miesto parke, šalia Kultūros rūmų, bei Žemaičių gatvėje yra organizuojama gana daug renginių, aktyviai vyksta prekyba švenčių metu.

Joniškyje veikia trys muziejai – vienintelis Lietuvoje krepšinio muziejus, įkurtas 2009 m. gegužės 30 d., Joniškių istorijos ir kultūros muziejus įkurtas 1989 m. ir Romualdo Franckaičio stalo teniso muziejus, įkurtas „Šiaurės vartai“ viešbutyje Joniškių centre.

Joniškis – tranzito vietovė, o tai didina tikimybę, kad įvairūs paveldo objektai, į jų aplinką investavus ir juos išreklamavus, ilgainiui gali tapti patraukliomis ir masiškai lankomis vietomis. Įtraukusi į turizmo paslaugų pasiūlymus amatų (ypač kulinarinio paveldo su edukaciniais elementais) ir netradicinių verslų maršrutus, išnaudojant maršrutų tęstinumo galimybes gretimuose rajonuose ir Latvijos respublikoje, tikėtina aktyvesnė Joniškių rajono vidaus ir atvykstamojo turizmo plėtra bei gausesnės pajamos paslaugų.

Pagrindiniai koncepciniai pasiūlymai turizmo ir rekreacijos srityje Joniškių miestui yra tokie:

- Išplėtotas atvykstamojo pažintinio turizmo aptarnavimo tinklas;
- Atnaujinti ir nauji pėsčiųjų bei dviračių takai, apšvietimas, poilsio vietos su suolais, įrengti želdynai;
- Paveldinių pastatų ir kompleksų restauracija (ar rekonstrukcija, priklausomai nuo būklės ir vertės);
- Nauja moderni įranga (patalpų plėtra) mėgėjiškų meno kolektyvų renginiams ir etnokultūros šventėms, pritraukiant svečius iš visos Lietuvos ir užsienio.

8.7. Socialinė aplinka

Vertinant Joniškių miesto socialinę aplinką, būtina atsižvelgti į keletą aspektų, kurie labiausiai veikia ją dabartiniu metu ir, neabejotinai, veiks ateityje. Atlikta Joniškių miesto socialinės aplinkos tikrosios būklės analizė leidžia konstatuoti, kad mieste yra daug spręstinių problemų, dalis iš kurių spręstinos nedelsiant. Siūlomų sprendinių įgyvendinimas priklausys nuo daugelio veiksnių, tarpe kurių išskirtini yra šie: verslo sąlygų gerinimas, modernizuojant gamybą ir pritraukiant investicijas, naujų darbo vietų kūrimas, gyventojų skaičiaus mažėjimo sustabdymas, švietimo, kultūros, asmens sveikatos priežiūros, socialinės rūpybos paslaugų kokybės ir prieinamumo visiems gyventojams gerinimas, gyvenimo kokybės gerinimas renovuojant esamus gyvenamuosius pastatus ir naujų statybų skatinimas, naujų inžinerinės infrastruktūros sutvarkymas ir modernizavimas.

Būstas ir komunalinės paslaugos. Ataskaitinio laikotarpio bėgyje (2010 m. duomenimis) butų fondas Joniškių mieste tiek sumažėjo, gyvenamųjų namų renovacija nevyko ir išaugo asmenų laukiančių socialinio būsto eilė. Gyvenamųjų ir negyvenamųjų pastatų statybos santykio pokytis ūkio nuosmūkio metu rodo, kad pasikeitė investicijų kryptis. Komunalinių paslaugų gyventojams lygis Joniškių mieste nevienodas – tai priklauso nuo pastato tipo, jo statybos metų ir nuo dislokacijos miesto teritorijoje. Didžiosios miesto ploto dalies paviršinės nuotekos nubėga atskirus vandens telkinius neorganizuotai.

Švietimas, neformalus ugdymas ir profesinis mokymas. Pagrindinis Joniškių rajono savivaldybės švietimo sektoriaus plėtros prioritetas – efektyvinti švietimo įstaigų veiklą, mokyklų tinklą koreguojant pagal gyventojų poreikius, investuojant į ugdymo ir ugdymosi kokybės ir prieinamumo didinimą, plėtoti papildomą ugdymą, vaikų užimtumą, sporto veiklą

organizavimą, profesinį informavimą ir konsultavimą. Tikrosios būklės išvadose konstatuota, kad švietimo paslaugų pasiūla atitinka poreikį, yra neblogos jų pasirinkimo galimybės (išskyrus ikimokyklinį ugdymą). Didelis dėmesys skiriamas mokomosios bazės modernizavimui ir socialinei mokinių paramai. Mieste gerai organizuotas neformalus moksleivių ugdymas. Svarbų vaidmenį, mažinat socialinę atskirtį ir diegiant bei ugdant socialinio bendravimo įgūdžius, atlieka Joniškio jaunimo ir suaugusiųjų mokykla. Profesiją kartu su viduriniu išsilavinimu galima įgyti Joniškio Žemės ūkio mokykloje. Opī mokyklų problema yra sporto aikštynai – jų dangų būklė nepatenkinama, įranga neatitinka reikalavimų.

Kultūra. Joniškyje veikia trys biudžetinės kultūros įstaigos: Joniškio kultūros centras su 2 filialais ir 8 bendruomeninėm salėm, Joniškio rajono savivaldybės Jono Avyžiaus viešoji biblioteka su 23 filialais ir Joniškio istorijos ir kultūros muziejus (su 2 filialais). Šios įstaigos organizuoja įvairius renginius, edukacines programas ir koordinuoja renginių, programų ir projektų organizavimą Joniškio rajone. Kultūros įstaigų vykdoma veikla yra plati ir prieinama gausiam gyventojų ratui – geros galimybės dalyvauti meno mėgėjų kolektyvų veikloje, kurių spektras tradicinis, bet gana įvairus. Edukacines programas ir projektai, skirti puoselėti paveldą ir kultūrinę krašto tradicijas yra populiarūs. Pastaraisiais metais vyko įstaigų atnaujinimas ir įrangos modernizavimas.

Sportas. Mieste veikia populiarių šalyje sporto šakų klubai, vyksta įvairaus rango turnyrai ir varžybos. Klubuose sportuoja daugiau kaip tūkstantis suaugusių ir mokyklinio amžiaus miesto gyventojų. Joniškio rajono savivaldybė pagal galimybes remia rajone registruotų sporto klubų veiklą, sportininkus, atstovaujančius rajonui įvairiose varžybose, skiria finansavimą Joniškio sporto mokyklos veiklai užtikrinti ir t.t., bet moderniai įrengtų sporto objektų ir įrangos trūkumas yra opī problema. Mieste planuojama statyti universalų, moderniai įrengtą sporto ir laisvalaikio kompleksą (numatoma vertė apie 25,6 mln. Lt.). Lėšų statybai planuojama gauti pagal Valstybės investicijų programą.

Sveikatos priežiūra. Pagrindinis Joniškio rajono savivaldybės sveikatos sektoriaus plėtros prioritetas – plėtoti ir artinti prie gyventojų pirminę sveikatos priežiūrą, skatinti pirminės sveikatos priežiūros paslaugų teikimą privačiame sektoriuje, stengiantis pritraukti šeimos gydytojus į Joniškio rajoną, tuo gerinant sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumą ir efektyvumą. Esamas Sveikatos priežiūros įstaigų skaičius ir teikiamų paslaugų lygis atitinka ir miesto (ir rajono) gyventojų poreikius. Siekiant didinti gyventojų sveikatingumo lygį, kartu su medicinos įstaigų modernizavimu turi intensyvėti švietėjiška veikla. Didžioji visuomenės dalis privalo suprasti, kad gera asmens sveikata priklauso ne tiek nuo gydytojų kvalifikacijos ir gydymo įstaigų modernumo, kiek nuo gyvenimo būdo ir įpročių.

Socialinės paslaugos. Pagrindinis Joniškio rajono savivaldybės socialinės rūpybos sektoriaus plėtros prioritetas yra intensyvinti nestacionarių socialinių paslaugų teikimą, mažinti asmenų socialinę atskirtį, padedant integruotis į visuomenę, ir tobulinti esamų socialinių paslaugų kokybę. Vykstantis visuomenės senėjimas didina šlaikytinių skaičių. Tai yra didelė našta visuomenei ir gilina nuosmūki, nes lėšos, esant kitokiai situacijai galėtų būti panaudojamos investicijoms ar verslo rėmimui. Atsigaunant ekonomikai, dalis socialinių problemų išsispręs be didesnių pastangų, tačiau kur kas daugiau dėmesio ir lėšų bus pareikalauta, siekiant integruoti visuomenę asmenis grįžusius iš įkalinimo įstaigų, be priežiūros paliktus emigrantų vaikus, kurių ekonominio sunkmečio metu padaugėjo visoje šalyje.

Analizuojant esamą socialinės aplinkos būklę, nustatyta, kad:

- Butų fondo būklė patenkinama tik iš dalis. Komunalinių paslaugų preieinamumas nevienodas dėl inžinerinės infrastruktūros ypatumų;
- Namai sodybinio tipo užstatymo kvartaluose nepakankamai aprūpinti dujomis, geriamuoju vandeniu, ne visi namų ūkiai prijungti prie centralizuotos nuotkų šalinimo sistemos;

- Daugiabučiai gyvenamieji, namai mieste statyti prieš 20 – 40 metų. Pastatų atitvarinės konstrukcijos nusidėvėjusios, inžinerinės ir energetinės sistemos neefektyvios, eksploatacijos kaštai nuolat brangsta;
- Nuo 1996 m. gyvenamųjų namų bendrijoms parama teikiama pagal LRV ir Pasaulinio banko iniciatyva pradėtas būsto atnaujinimo ir energijos taupymo programas, tačiau daugiabučių pastatų renovacija vyksta vangiai;
- Viešoji infrastruktūra išvystyta netolygiai – padėtis blogėja tolstant nuo centro į miesto pakraščius;
- Visuomeninių įstaigų didžioji jų dalis sukoncentruota miesto centrinėje dalyje;
- Joniškiečių gyventojų švietimo, neformalaus ugdymo ir profesinio mokymo poreikiai tenkinami pakankamai;
- Kultūros įstaigų darbą teigiamai charakterizuoja vykdoma edukacinė veikla, tęstiniai projektai, vietinių tradicijų puoselėjimas ir propagavimas;
- Mieste veikia įvairūs mėgėjų sporto klubai, bet trūksta šiuolaikiškai įrengtų sporto salių ir atvirų aikštynų, aprūpintų modernia įranga. Tas pats pasakytina ir apie mokyklų sporto bazines;
- Savivaldybės institucijų, viešųjų įstaigų ir nevyriausybinų organizacijų, teikiančių miesto gyventojams socialines paslaugas, pastangomis gyventojų poreikiai yra tenkinami pakankamai;
- Daug dėmesio skiriama nestacionarių socialinių paslaugų plėtrai, darbui su specialiujų poreikių turinčiais asmenimis ir socialinės rizikos šeimomis;
- Socialinio būsto fondo plėtra yra per lėta, pasiūla nedidėja, o paklausa auga.

Joniškio miesto teritorijos bendrojo plano socialinės dalies koncepcijoje suformuluoti sprendiniai, kurių įgyvendinimas, užtikrintų miesto gyventojams patogesnę socialinės (ir visuomeninės) paskirties įmonių sklaidą, platesnę teikiamų paslaugų įvairovę ir aukštesnę jų kokybę. Sklaidos tolygumas padidintų socialinių paslaugų prieinamumą visiems miesto gyventojams, nepriklausomai nuo jų amžiaus ar socialinės padėties. Siekiant įgyvendinti šiuos tikslus, koncepcijoje numatomi tokie sprendiniai:

1. Intensyviau skatinti ir remti daugiabučių gyvenamųjų namų bendrijų steigimą, kas sudarytų palankesnes sąlygas tokių gyvenamųjų namų ir jų aplinkos kompleksiskai renovacijai;
2. Siekiant padidinti būstų renovacijai panaudojamų lėšų efektyvumą, skatinti gyventojus rengti būstų renovacijos investicinius projektus;
3. Numatyti lėšų miesto viešosios infrastruktūros – apšvietimo, gatvių, šaligatvių, nuovažų, dviračių takų, parkų ir t.t., tvarkymui ir eksploatavimui;
4. Kompleksiškai renovuojamose ir naujai formuojamose miesto teritorijose (ir įstaigose) organizuoti universalią aplinką, prieinamą tiek sveikiesiems tiek specialiujų poreikių turintiems asmenims;
5. Didinti socialinio būsto ir būsto asmenims su specialiais poreikiais pasiūlą, integruojant juos bendroje gyvenamojoje erdvėje, didinti socialinės aplinkos universalumą ir socialinį gyventojų jautrumą;
6. Gyventojų tarpe propaguoti, pabrėžiant ekologiškumo aspektą ir ekonominę naudą, ir įdiegti buitinių atliekų surinkimo, rūšiavimo ir tvarkymo sistemą mieste;
7. Informuoti daugiabučių namų savininkų bendrijas apie valstybės teikiamą paramą daugiabučiams namams atnaujinti pagal Daugiabučių namų modernizavimo programą, konsultuoti privalomos dokumentacijos rengimo klausimais;
8. Siekiant, kad švietimo įstaigų patalpos visiškai atitiktų higienos normų keliamus reikalavimus. To įgyvendinimui turi būti išnaudojamos Valstybės investicijų

- programos, Bendrojo lavinimo ir profesinių mokyklų rekonstravimo ir aprūpinimo mokymo priemonėmis programos, Europos Sąjungos struktūrinių fondų, Europos ekonominės erdvės ir Norvegijos finansinių mechanizmų, kitų fondų bei savivaldybės lėšos;
9. Skirti lėšų periodiškam mokyklų techninės – mokomosios bazės atnaujinimui, didinti kompiuterių skaičių – vienas kompiuteris turi tekti ne mažiau kaip dešimčiai mokinių (kaip numatyta Lietuvos nacionalinės informacinės visuomenės plėtros koncepcijoje);
 10. Plėtoti bendradarbiavimą su Kultūros centru, Viešąją biblioteka, medicinos įstaigomis, policija įvairiomis visuomeninėmis jaunimo institucijomis, organizuojant mokiniams kursus, informuojančius apie įvairių neigiamų socialinių reiškinių (alkoholizmo, rūkymo, narkomanijos, nusikalstamumo, nekultūringo vairavimo ir pan.) žalą individui bei visuomenei;
 11. Parengti ir įgyvendinti sporto aikštynų ir sporto salių (ypatingai prie bendrojo lavinimo mokyklų) renovacijos ir plėtros programą, siekiant, kad sporto objektai atitiktų šiuolaikinius reikalavimus. Tuo būtų padidinamas kūno kultūros ir sporto užsiėmimų prieinamumas;
 12. Sukurti profesinio orientavimo sistemą, apimančią visą rajoną, kurios tikslas būtų pokyčių darbo rinkoje stebėseną ir paklausių specialybių prognozavimą 10 – 15 metų – mokyklų absolventai, įvertinę savo gebėjimus, pomėgius ir asmenines savybes, galėtų geriau pasirinkti studijų programas;
 13. Gyventojus skatinti „mokyti visą gyvenimą“, informuoti juos apie nuotolinių aukštojo mokslo studijų galimybes. Siekiant, kad asmenų kvalifikacija labiau atitiktų šiandieninės darbo rinkos poreikius, skatinti juos nuolat kelti profesinę kvalifikaciją arba sudaryti galimybes persikvalifikuoti;
 14. Siekti Bendradarbiavimo abipus sienos programos projektų parengimui, gauti paramą iš ES regioninės plėtros fondo, kurio tikslas – skatinti tvarų pasienio regionų vystimąsi, didinant ekonominę, socialinę ir teritorinę sanglaudą;
 15. Daugiaaukščių daugiabučių gyvenamųjų namų mikrorajonuose, kuriuose yra ženklus gyventojų sėslumas, turi būti numatytos lanksčios galimybės, susiformavus poreikiui, koreguoti arba keisti socialines paslaugas teikiančių įstaigų veiklos kryptį arba paslaugų pobūdį (pvz.: lopšelis/darželis → mokykla/darželis → pradinė mokykla → neformaliojo ugdymo įstaiga ir pan.);
 16. Plečiant miesto gyvenamosios teritorijos ribas, privaloma numatyti teritorijas švietimo, kultūros ir medicinos įstaigoms (PSPC);
 17. Vykdyti gyventojų tarpe šviečiamąjį – prevencinį darbą, siekiant paskatinti juos periodiškai pasitikrinti sveikatos būklę;
 18. Socialinio būsto klausimai turi būti sprendžiami operatyviau. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad tiek socialiniai būstai, tiek būstai neįgaliesiems turi būti integruoti pastatuose, kur dauguma gyventojų neturi specialiųjų poreikių ar socialinių problemų. Kitokiu atveju socialiniai ar neįgaliesiems skirti būstai tampa savotiškais rezervatais, kurie tik didina socialinę atskirtį;
 19. Vykdyti nuolatinę socialiai pažeidžiamų asmenų skaičiaus dinamikos ir socialinių grupių poreikių pokyčių stebėseną;
 20. Organizuoti vasaros ar mokyklinių atostogų, laisvalaikio praleidimą vaikams iš socialinės rizikos šeimų, pagal socialinio bendravimo įgūdžių formavimo ir tobulinimo programą;
 21. Sprendžiant kitas, su socialine integracija susijusias problemas, Joniškėje įsteigti Krizių centrą, tačiau siekiant mažinti socialinę atskirtį, būtų tikslinga papildomai

išnagrinėti dienos centrų ir apnakvyndinimo įstaigų steigimo arba plėtros būtinybę. Pagrindinė tokių centrų funkcija būtų skirtingų socialinių grupių bendravimo propagavimas ir skatinimas (socialinio bendravimo įgūdžių formavimas ir tobulinimas);

22. Nustačius realųjį poreikį, išspręsti nakvynės namų steigimo klausimą.

8.8. Ekonominė aplinka

Joniškio rajonas – vienas iš labiausiai agrarinių regionų Lietuvoje. Apžvelgus žemės ūkį ir pagrindinės ūkio šakos konstatuotina, kad ūmonės ar ūkininkai dažniausiai specializuojasi auginti grūdines kultūras (ypač kviečius), cukrinius runkelius ir rapsus. Todėl Joniškyje nemažai ūmonių, prekiaujančių grūdais ir trašomis, bei keletas žemės ūkio produkciją sandėliuojančių ir perdirbančių ūmonių. Dominuoja žemų technologijų pramonė, imli darbo jėgai gamyba.

Skurdžiausių, problemiškesnių teritorijų sąrašas, į kurį pateko Joniškio rajonas, buvo sudarytas 2007 m. pagal nedarbo lygį ir pašalpų gavėjų skaičių. Šių teritorijų vystymui 2007–13 metais iš ES fondų numatyta skirti per 300 mln. litų. Lėšos skiriamos daugiabučiams, sporto, kultūros infrastruktūrai atnaujinti, socialiniam būstui plėsti, miesto viešosioms erdvėms tvarkyti. Joniškio miestui šioje programoje yra numatyta apie 15 mln. litų.

Reminatis tikrosios būklės analizės duomenimis, Joniškio rajonas nėra patrauklus užsienio investuotojams, nes investicijoms aplinka yra nepalanki. To priežastys yra kelios: biurokratinės kliūtys, nepakankamai išvystyta infrastruktūra, kvalifikuotos darbo jėgos trūkumas, nedidelės vartojimo rinka ir trūksta aukštą pridėtinę vertę turinčių verslų. Siekiant pritraukti daugiau TUI, būtina gerinti investicinę aplinką bei tinkamai pasiruošti pritraukti investicijas.

Joniškio rajono socialinis – ekonominis vystimasis ženkliai priklausys nuo žemės ūkio sektoriaus, kaimiškųjų vietovių plėtros ateityje. Būtina siekti, kad regione kur maksimaliai dominuoja žemės ūkis ir jo produkcijos perdirbimas, rastų savo nišas ir kiti verslai ar pramonės šakos. Įvairovė yra būtina, norint sėkmingiau išgyventi ateityje galimus ūkio nuosmukius ir ekonomines krizes.

Joniškio miesto bendrojo plano ekonominės dalies sprendiniai numato pagrindines verslo plėtros kryptis, tikslingai pritraukiant investicijas ir išnaudojant vietinį darbo jėgos potencialą. Sprendinių įgyvendinimas, skatintų investicijas, padėtų miesto gyventojams plėtoti verslus, rasti alternatyvių pragyvenimo šaltinių, mažintų bedrabystės lygį, mažintų emigraciją, o kartu paėmus, visa tai prisidėtų prie miesto (ir viso rajono) patrauklumo didinimo. Siekiant įgyvendinti šiuos tikslus, koncepcijoje numatomi tokie sprendiniai:

1. Kryptingai skatinti aptarnavimo paslaugas teikiančių ūmonių kūrimąsi greta magistralinio kelio (A12) — logistika, autoservisai, degalinės, prekyba, apgyvendinimas, maitinimas ir kt;
2. Skatinti smulkaus ir vidutinio verslo ūmonių kūrimąsi, ypatingą dėmesį skiriant tradiciniams vietos amatams — mažėjant dirbančių žemės ūkyje asmenų skaičiui, tai galėtų tapti alternatyva, ieškant pragyvenimo šaltinio ir pasienio regionui suteiktų papildomo patrauklumo ir išskirtinumo;
3. Remti gamybos modernizavimą ūmonėse, siekiant mažinti energijos sąnaudas, reikalingas vienam santykiniam produkcijos vienetui pagaminti – pagal šį rodiklį atsiliekama nuo ES šalių;
4. Remti ūmones, diegiančias ir gamybai naudojančias alternatyvios ir atsinaujinančios energijos šaltinius;
5. Skatinti ūmones efektyviau diegti aplinkosaugines priemones, informuoti apie galimas paramos lėšas (tiek ES, tiek nacionalines programas), numatyti lėšų

- reikiamos dokumentacijos pasirengimo išlaidų kompensavimui, siekiant gerinti gyvenimo kokybę mažinti miesto gamtinės aplinkos teršimą;
6. Naujoms įmonėms siūlytina numatyti įvairias mokesťines lengvatas (pvz. nekilnojamojo turto, žemės mokesčio tarifo sumažinimas);
 7. Kelti vietos gyventojų verslumą, organizuojant konsultacijas įmonių kūrimo, finansavimo pritraukimo, vadybos, apskaitos, paramos iš ES struktūrinių fondų klausimais;
 8. Bedarbystė ir žemas darbo užmokestis gyventojus paverčia išlaikytiniais ir (arba) skatina emigraciją į užsienį ar kitus Lietuvos miestus, todėl siekiant stabdyti gyventojų skaičiaus mažėjimo tendenciją, būtina kurti geras sąlygas verslo plėtrai bei investicijų pritraukimui;
 9. ES šalių tarpe Lietuva yra traktuojama kaip sąlyginai pigesnės darbo jėgos šalis, todėl potencialiems užsienio investuotojams būtina teikti informaciją apie verslo kūrimą, įmonės steigimą ar bendradarbiavimą su vietos bendrovėmis, taip pat apie galimybes eksportuoti Joniškio įmonių produkciją ir pan. Savivaldybei reiktų dalyvauti verslo informacinėse mugėse bei pačiai jas rengti, plėtoti kontaktus su užsienio savivaldybėmis ir verslo subjektus vienijančiomis asociacijomis;
 10. Vystyti perkvalifikavimo ar kvalifikacijos suteikimo paslaugas. Nes atsigaunant ir plėtojantis ekonomikai, ateityje Joniškio rajone mažės žemės ūkyje dirbančių asmenų skaičius. Iš anksto užketant kelią galimų neigiamų socialinių pasekmių plitimui (pvz., nedarbo lygio augimui, asmens gaunamų pajamų mažėjimui, priklausomybei nuo socialinių pašalpų, alkoholizmo plitimui), būtina imtis prevencinių priemonių, todėl kvalifikacijos ar profesijos suteikimo programos turėtų būti prieinamos kaip galima didesnei daliai Joniškio rajono savivaldybės gyventojų;
 11. Sanglaudos veiksmų skatinimo programai 2007—2013 m. laikotarpiu numatyta virš 9 mlrd. lt. Pagal daugumą šios programos priemonių pareiškėjas galės būti savivaldybė (gamtinės aplinkos, kultūros paveldo išsaugojimas ir pritaikymas rekreacijai bei turizmo plėtrai, viešųjų paslaugų kokybė ir prieinamumas: sveikatos, švietimo, ugdymo ir socialinė infrastruktūra, aplinka ir darnus vystymasis ir t. t.). Joniškio savivaldybei tikslingai pasirinkus prioritetus, ji taip pat turėtų dar aktyviau dalyvauti, rengiant investicinius projektus ir įsisavinant lėšas. Įgyvendinami projektai (per organizuojamus darbų ir paslaugų pirkimų konkursus) sudarys sąlygas uždirbti vietos įmonėms (pvz. statybos rangos, projektavimo darbai, projekte numatyto materialaus turto įsigijimas, projekto administravimo, finansinių, teisinių paslaugų pirkimas etc.), o tai taip pat prisidės prie ekonomikos skatinimo savivaldybės teritorijoje.

9. Vertinimas ir jo sunkumai

Joniškio miesto bendrojo plano koncepcijos strateginio pasekmių aplinkai vertinimas buvo atliekamas nustatant atskirų plano dalių sprendinių poveikį svarbiausiems aplinkos komponentams. Šios miesto bendrojo plano dalys yra tokios:

1. Urbanistinė aplinka;
2. Susisiekimo komunikacijos;
3. Inžinerinė infrastruktūra;
4. Aplinkos kokybė ir saugomos teritorijos;
5. Kultūros paveldas;

6. Rekreacija ir turizmas;
7. Socialinė infrastruktūra;
8. Ekonominė aplinka.

Pagrindiniai aplinkos komponentai, kurių atžvilgiu atliekamas vertinimas, parinkti pagal *Planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašą* bei miesto bendrojo plano apimtį. Tai yra:

- oras, vanduo ir dirvožemis,
- augalija, gyvūnija ir bioįvairovė,
- kraštovaizdis,
- kultūros paveldas,
- visuomenė ir jos sveikata,
- ekonominė aplinka.

Bendrojo plano koncepcijos pasiūlymų strateginis poveikis aplinkai vertintas, pasitelkiant ekspertų išvadas. Taip pat remtasi Lietuvos statistikos departamento, Kultūros paveldo departamento, Saugomų teritorijų tarnybos bei valstybinio monitoringo ir kitais viešai prieinamais duomenimis.

Pagrindinė vertinimo problema yra nustatytos metodikos, tinkamos miestų teritorijų bendrųjų planų vertinimui, trūkumas. Taip pat rimta problema yra tai, kad tokio miesto masteliu gauti konkrečius aplinkos kokybės duomenis yra labai sudėtinga, dažniausiai neįmanoma, nes aplinkos stebėseną dabartiniu metu dažniausiai vykdoma tik visos šalies mastu, o savivaldybių monitoringo programos ne visur yra parengtos ir vykdomos.

Poveikis aplinkai gali būti labai įvairus, atsižvelgiant į prevencines ir kompensacines priemones, kurios detalizuotinos smulkesniuose lygmenyse – specialiuosiuose, detaliuosiuose planuose bei objektų techniniuose projektuose. Nustatyti apibendrintą poveikį aplinkai dėl įvairių faktorių sąveikos be vieningos metodikos gana sudėtinga, vertinimas tampa deklaratyvus, o atskiriems aplinkos komponentams – subjektyvus. Apkrovų aplinkos komponentams ir jų poveikių apibendrintai analizei atlikti labiausiai trūksta patikimų emisijų duomenų, žinių apie kai kurių sektorių (energetikos, namų ūkio, transporto) ir jų daromo poveikio ryšius, o taip pat informacijos apie apkrovas ekosistemoms.

Pasekmių prognozės iš esmės yra variantinės, t.y. susiję su makroekonominiais, emigraciniais ir gyvenimo kokybės procesais, kurių prognozė miesto lygmenyje beveik neįmanoma. Dalis prognozuojamų pasekmių, kurios iš esmės yra prielaidos bendrojo plano sprendiniams, kaip poveikiui įvertinti, yra skelbiamos kartu su bendrojo plano koncepcija. Teritorijų planavimo sistemoje šalyje dar nėra normų ar etalonų, taikytų miesto teritorijų bendrajam planavimui, ir kurie galėtų būti vertinimo baze ar kriterijais.

10. Stebėsenos priemonės

Igyvendinant Joniškio miesto teritorijos bendrąjį planą, vadovaujantis LR Teritorijų planavimo įstatymu Nr. I-1120 (Žin., 2010, Nr. 84-4404) ir Apskritis teritorijos bendrojo (generalinio) plano rengimo, savivaldybės teritorijos bendrojo plano rengimo ir miestų ir miestelių bendrųjų planų rengimo taisyklėmis, patvirtintomis 2007-06-22 LR aplinkos ministro įsakymu Nr. D1-354, patvirtinus bendrąjį planą, savivaldybės administracijos direktorius ir kitos institucijos privalo vykdyti sprendinių įgyvendinimo stebėseną (monitoringą), priežiūrą ir kontrolę.

Remiantis minėtais teisės aktais, Joniškio miesto teritorijos bendrojo plano stebėsenos (monitoringo) metu, privalės būti atliekama:

- rengiama bendrojo plano sprendinių įgyvendinimo programa, nustatomas investicijų poreikis;
- analizuojama teritorijų planavimo duomenų banke sukaupta informacija;
- formuojant savivaldybės biudžetą, teikiami pasiūlymai dėl bendrojo plano sprendinių įgyvendinimo;
- stebimi ekonominio potencialo, ūkinės veiklos, infrastruktūros, nekilnojamojo turto rinkos raidos pokyčiai;
- nustatyta tvarka vykdoma gamtos ir kultūros paveldo objektų išsaugojimo priežiūra;
- analizuojami urbanistinės plėtros ir inžinerinės infrastruktūros pokyčiai;
- analizuojami sveikatos apsaugos ir socialinės rūpybos infrastruktūros bei jų sąlygų pokyčiai;
- vykdoma kultūros ir švietimo infrastruktūros duomenų informacijos analizė;
- analizuojamos kitos pagrindinės ekonominės veiklos sąlygos ir aplinkos kokybę lemiantys faktoriai;
- nustatytos priemonės reikšmingoms neigiamoms pasekmėms kompensuoti.

Miesto bendrojo plano įgyvendinimo pasekmės taip fiksuojamos, vykdamas bendrą Joniškio rajono savivaldybės aplinkos monitoringą pagal paruoštą, suderintą ir patvirtintą monitoringo programą, kaip nurodyta Bendruosiuose savivaldybių aplinkos monitoringo nuostatuose.

Gamtinės aplinkos būklės ir antropogeninio poveikio jai stebėjimai turi būti vykdomi vadovaujantis Lietuvos Respublikos Aplinkos monitoringo įstatymu Nr. VIII – 529 (Žin., 2006, Nr. 57-2025) ir Valstybine aplinkos monitoringo 2011-2017 metų programa (Žin., 2011, Nr. 34-1603).

Pažymėtina, kad Joniškio miesto teritorijos bendrojo plano įgyvendinimo metu, rengiant sprendiniuose numatytus žemesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentus (specialiuosius, detaliuosius planus), taip pat rengiant investicinius, techninius ar darbo projektus, turės būti atliekami projektų strateginis pasekmių aplinkai vertinimas (SPAV), poveikio aplinkai vertinimas (PAV) bei poveikio visuomenės sveikatai vertinimas (PVSV), vadovaujantis Lietuvos Respublikoje galiojančių teisės aktų nustatyta tvarka.

11. Santrauka

Joniškio miesto teritorijos bendrojo plano strateginis pasekmių aplinkai vertinimas (toliau – SPAV) atliekamas teritorijos vystymo koncepcijos rengimo stadijoje. Šio vertinimo tikslas – įvertinti galimas teigiamas ir neigiamas pasekmes, kurios gali įvykti įgyvendinus rajono bendrojo plano koncepcijos sprendinius.

Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo dokumentas parengtas vadovaujantis „Planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašu“ patvirtintu LR Vyriausybės 2004 m. rugpjūčio 18 d. nutarimu Nr. 967 ir vėlesniais jo pakeitimais, Lietuvos Respublikos, Šiaulių apskrities, Joniškio rajono bendrasiais planais, taip pat Joniškio rajono vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros specialiuoju planu, kitais Joniškio miesto teritorijų planavimo dokumentais bei Joniškio miesto teritorijos bendrojo plano strateginio pasekmių aplinkai vertinimo apimties nustatymo dokumentu.

Joniškio miesto teritorijos bendrojo plano koncepcijoje nustatyta bendrųjų ir specialiųjų teritorijos vystymo tikslų sistema, numatanti nuosekliai įgyvendinti LR teritorijos bendrajame plane nustatytus darnaus vystymo principus, užtikrinančius sveiką aplinką bei tinkamą gamtinių bei socialinių išteklių naudojimą.

Pirmajame skyriuje aprašyti pagrindiniai Joniškio miesto teritorijos bendrojo plano tikslai bei koncepcijos rengimo stadijoje numatyti tikslai, susiję su socialine, ekonomine bei aplinkosaugine aplinka.

Šiame skyriuje taip pat pateikti dokumentai, kurie yra susiję su Joniškio miesto teritorijos bendrojo planu ir į kuriuos buvo atsižvelgta rengiant strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaitą.

Antrajame skyriuje apžvelgta esama Joniškio miesto kraštovaizdžio, nekilnojamojo kultūros paveldo, oro kokybės, vandens kokybės, dirvožemio kokybės bei fizinės taršos, socialinės aplinkos, pramonės, transporto infrastruktūros, turizmo ir rekreacijos, komunalinės ir inžinerinės infrastruktūros būklė bei numatomos pasekmės, jei koncepcijos sprendiniai nebūtų įgyvendinti.

Trečiajame skyriuje pateiktos teritorijos, kurias gali paveikti koncepcijos sprendiniai. Pateikta informacija apie Joniškio mieste esančius saugomas teritorijas, gamtos ir kultūros paveldo objektus.

Ketvirtajame skyriuje nurodytos pagrindinės aplinkosauginės problemos ir jų priežastys susijusios su Joniškio miesto teritorijos bendrojo planu. Įvardintos grėsmės susijusios su taršos padidėjimu, kraštovaizdžio vertės išlaikymu ir kt.

Penktajame skyriuje išskirti tarptautiniu, Europos Bendrijos bei nacionaliniu lygmeniu nustatyti aplinkosaugos tikslai, kurie susiję su rengiamu Joniškio miesto teritorijos bendrojo planu ir į kuriuos reikia atsižvelgti.

Šeštajame skyriuje aprašyta koncepcijos sprendinių pasekmės aplinkai, biologinei įvairovei, dirvožemiui, vandeniui, oro kokybei, kultūros paveldui, kraštovaizdžiui bei visuomenės sveikatai.

Septintajame skyriuje pateiktos galimos priemonės reikšmingoms neigiamoms pasekmėms aplinkai išvengti, sumažinti ar kompensuoti, įgyvendinant bendrąjį planą.

Aštuntajame skyriuje aprašyta Joniškio miesto teritorijos bendrojo plano koncepcija.

Devintajame skyriuje trumpai aprašytas vertinimas bei nurodyti sunkumai, iškilę rengiant bendrąjį planą.

Dešimtajame skyriuje pateikta informacija apie monitoringo priemones. Aplinkos teritorijos, kurios gali būti reikšmingai paveiktos įgyvendinus ar neįgyvendinus bendrojo plano sprendinius turi būti stebimos remiantis Valstybine monitoringo 2011—2017 metų programa.